

ENDELIG

**Kommissionens udtalelse
om Tjekkiets ansøgning
om medlemskab af Den Europæiske Union**

Indhold

Side

A. INDLEDNING

- a) **Forord**
 - Ansøgning om medlemskab
 - Baggrund for udtalelsen
 - Udtalelsens indhold
- b) **Forbindelser mellem Den Europæiske Union og Tjekkiet**
 - Historisk og geopolitisk baggrund
 - Tjekkiets holdning til Den Europæiske Union
 - Aftalemæssige forbindelser
 - Før-tiltrædelsesstrategi
 - Handelsmæssige forbindelser
 - Generel evaluering

B. KRITERIER FOR MEDLEMSKAB

- 1. **Politiske kriterier**
 - 1.1 **Demokrati og retsstatsforhold**
 - Parlamentets og den lovgivende magts organisation
 - Parlamentets funktion
 - Den udøvende magts organisation
 - Den udøvende magts funktion
 - Den dømmende magts organisation
 - Den dømmende magts funktion
 - 1.2 **Menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal**
 - Borgerlige og politiske rettigheder
 - Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder
 - Mindretals rettigheder og beskyttelse af mindretal
 - 1.3 **Generel evaluering**
- 2. **Økonomiske kriterier**
 - 2.1 **Den økonomiske situation**
 - Baggrund
 - Liberalisering
 - Stabilisering af økonomien
 - Strukturændringer
 - Den finansielle sektor
 - Den Økonomiske og sociale udvikling

- 2.2 **Økonomien set i lyset af medlemskab**
 - Indledning
 - En fungerende markedsøkonomi
 - Evnen til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne
 - Udsigter og prioriteter
- 2.3 **Generel evaluering**
- 3. **Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab**
 - 3.1 **Det indre marked uden grænser**
 - De fire friheder
 - De generelle rammer
 - Fri bevægelighed for varer
 - Fri bevægelighed for kapital
 - Fri bevægelighed for tjenesteydelser
 - Fri bevægelighed for personer
 - Generel evaluering
 - Konkurrence
 - 3.2 **Innovation**
 - Informationssamfundet
 - Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender
 - Forskning og teknologisk udvikling
 - Telekommunikation
 - Den audiovisuelle sektor
 - 3.3 **Økonomiske og fiskale anliggender**
 - Økonomisk og monetær union
 - Beskatning
 - Statistik
 - 3.4 **Sektorpolitik**
 - Industri
 - Landbrug
 - Fiskeri
 - Energi
 - Transport
 - Små og mellemstore virksomheder
 - 3.5 **Økonomisk og social samhørighed**
 - Beskæftigelse og sociale anliggender
 - Regionalpolitik og samhørighed
 - 3.6 **Livskvalitet og miljø**
 - Miljø
 - Forbrugerbeskyttelse
 - 3.7 **Retlige og indre anliggender**
 - 3.8 **Eksterne politikker**
 - Handel og internationale økonomiske forbindelser
 - Udvikling
 - Told
 - Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

3.9 Finansielle spørgsmål

Finanskontrol

Konsekvenser for budgettet

4. Administrativ evne til at anvende Fællesskabets regelværk

4.1 Administrative strukturer

4.2 Administrationens og retsvæsenets kapacitet

4.3 Generel evaluering

C. SAMMENFATNING OG KONKLUSION

Bilag

Parlamentssammensætning

Det indre marked: hvidbogsforanstaltninger

Statistiske data

A. Indledning

a) Forord

Ansøgning om medlemskab

Tjekkiet indgav sin ansøgning om medlemskab af Den Europæiske Union den 17. januar 1996, og Ministerrådet besluttede den 29. januar 1996 at indlede proceduren i traktatens artikel O, som fastsætter, at Kommissionen skal høres.

Det er på denne baggrund, at Kommissionen forelægger denne udtalelse som svar på en anmodning fra Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 om, at udtalelsen blev forelagt så snart som muligt efter afslutningen af regeringskonferencen, som blev indledt i marts 1996 og afsluttet i juni 1997.

Baggrund for udtalelsen

Tjekkiets ansøgning om medlemskab er til behandling samtidig med ansøgningerne fra ni andre associerede lande. Tjekkiets ansøgning skal ses som led i en historisk proces, hvor de central- og østeuropæiske lande har overvundet den deling af kontinentet, som har været i 40 år, og søger optagelse i det område af fred, stabilitet og velfærd, som Unionen har skabt.

Det Europæiske Råd konkluderede på sit møde i København i juni 1993 følgende:

“De associerede lande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, kan blive medlemmer af Den Europæiske Union. Tiltrædelse vil finde sted, så snart et associeret land er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og opfylder de givne økonomiske og politiske betingelser. Medlemskab kræver:

- at ansøgerlandet har opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal
- en fungerende markedsøkonomi samt evne til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen
- at ansøgeren er i stand til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab, herunder er i stand til at tilslutte sig målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

Unionens evne til at optage nye medlemmer uden derved at sætte tempoet i den europæiske integration over styr er ligeledes af stor betydning og bør indgå i overvejelserne i såvel Unionens som ansøgerlandenes almindelige interesse.”

I denne erklæring angives de politiske og økonomiske kriterier for undersøgelse af tiltrædelsesansøgningerne fra de associerede lande i Central- og Østeuropa.

Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 henviste til behovet for som led i præ-tiltrædelsesstrategien “at skabe grundlag for en gradvis og harmonisk integration af ansøgerlandene, særlig gennem:

- udvikling af markedsøkonomien

- tilpasning af deres administrative strukturer
- skabelse af et stabilt økonomisk og monetært klima”.

I sin udtalelse analyserer Kommissionen Tjekkiets ansøgning efter egen fortjeneste men på basis af samme kriterier som de andre ansøgninger, som den samtidig skal afgive udtalelse om. Med denne fremgangsmåde respekteres det ønske, som Det Europæiske Råd fremkom med i Madrid, om at sikre, at ansøgerlandene behandles på lige fod.

Foruden de enkelte udtalelser forelægger Kommissionen særskilt Rådet som led i sin meddelelse “Agenda 2000” en generel vurdering af tiltrædelsesansøgningerne samt henstillinger vedrørende en strategi for en heldig udvidelse af Unionen. Den forelægger samtidig en konsekvensanalyse af udvidelsen for Unionens politikker.

Udtalelsens indhold

I udtalelsens opbygning tages der hensyn til konklusionerne af Det Europæiske Råds møde i København. Der gives:

- en redegørelse for de hidtidige forbindelser mellem Tjekket og Unionen, særlig inden for rammerne af associeringsaftalen
- en analyse af situationen med hensyn til de af Det Europæiske Råd nævnte politiske betingelser (demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder, beskyttelse af mindretal)
- en vurdering af Tjekkiets situation og udsigter med hensyn til de af Det Europæiske Råd nævnte økonomiske betingelser (markedsøkonomi, evne til at klare konkurrencepresset)
- en behandling af spørgsmålet om Tjekkiets evne til at påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab, dvs. Unionens regelværk, som det kommer til udtryk i traktaten, den afledte ret og Unionens politikker
- endelig en generel vurdering af Tjekkiets situation og udsigter med hensyn til betingelserne for medlemskab af Unionen og en henstilling vedrørende tiltrædelsesforhandlingerne.

I sin vurdering af Tjekket med hensyn til de økonomiske kriterier og landets evne til at overtage Unionens regelværk har Kommissionen medtaget en prognose; den har forsøgt at evaluere, hvilke fremskridt der med rimelighed kan forventes fra Tjekkiets side i de kommende år inden tiltrædelse under hensyn til den omstændighed, at Unionens regelværk vil fortsætte med at udvikle sig. Til dette formål har man uden at foregribe det faktiske tiltrædelsestidspunkt i udtalelsen baseret sig på en mellemfristet tidsramme på ca. fem år.

Under sit arbejde med udtalelsen har Kommissionen indhentet et væld af oplysninger om Tjekkiets situation fra de tjekkiske myndigheder og har benyttet mange andre informationskilder, herunder medlemsstaterne og talrige internationale organisationer.

b) Forbindelser mellem Den Europæiske Union og Tjekkiet

Historisk og geopolitisk baggrund

Tjekkiet er en indlandsstat i Europas midte med sletteland i den centrale del af landet og bjergområder i periferien. Det grænser op til Østrig, Tyskland, Polen og Slovakiet. Det har et areal på 79 000 km² og en befolkning på 10,3 millioner.

I næsten fire hundrede år efter 1527, hvor Ferdinand I af Habsburg blev kronet til konge af Böhmen, var de tjekkiske områder en del af det østrig-ungarske kejserrige. Tjekkernes stræben efter større autonomi i riget voksede i det 19. århundrede. Den Tjekkoslovakiske Republik blev udråbt i oktober 1918. Den bestod af mange forskellige folkeslag: 51% tjekker, 23% tyskere, 14% slovakker og 5,5% ungare ifølge en folkeoptælling i 1921. Landet arvede 60-70% af industrigrundlaget i det østrig-ungarske kejserrige.

I 1930'erne skabte sudetertyskernes krav om autonomi voksende spændinger. Ifølge München-aftalen af 1938 og Wien-forliget blev de regioner, der grænsede op til Tyskland, og hvor flertallet af tyskerne var bosat, afstået til Tyskland, og en fjerdedel af det slovakiske område blev afstået til Ungarn. I marts 1939 besatte de tyske tropper resten af det tjekkiske område. Efter krigen blev Den Tjekkoslovakiske Republik genskabt inden for sine grænser før krigen, med undtagelse af Ruthenien, som blev annekteret af Sovjetunionen. Regeringen udstedte ved krigens slutning et dekret om konfiskering af sudetertyskernes ejendom, og næsten alle sudetertyskerne forlod det tjekkoslovakiske område.

Tjekkoslovakiet var en af de stiftende medlemmer af efterkrigstidens internationale økonomiske institutioner (IMF og IBRD i 1945, GATT i 1948). Men efter dannelsen i 1948 af en regering bestående alene af kommunister og deres allierede øgede kommunistpartiet sit greb om magten. Som led i den vedtagne arbejdsfordeling inden for COMECON koncentrerede Tjekkoslovakiet sig om udvikling af sværindustri. I 1960 blev den centrale styring til dels lempet. Reformpres i det kommunistiske parti resulterede i valget af Alexander Dubcek som førstesekretær i januar 1968. Indførelsen af demokratiske elementer i det politiske og kulturelle liv, der kendes under betegnelsen Foråret i Prag, blev brutalt bragt til ophør med Warszawa-pagtmedlemmers invasion den 21. august 1968, som førte til genindførelse af ortodoks sovjetstænkning under Gustav Husak. Samme år blev der indført en føderativ struktur med Den Tjekkiske Republik og Den Slovakiske Republik som særskilte enheder.

En lille gruppe af systemkritikere, der senere sluttede sig til Charter 77-gruppen, fortsatte deres aktiviteter i 1970'erne og 1980'erne. Den politiske uro i mange af de central- og østeuropæiske lande i 1989 affødte i november det år protester i Tjekkoslovakiet. Den folkelige reaktion på den voldelige politiundertrykkelse af en studenterdemonstration i Prag den 17. november førte til Gustav Husaks tilbagetræden, og den følgende måned blev et ledende medlem af Charter 77, Vaclav Havel, valgt til præsident. Valget i 1992 førte til dannelse af en koalitionsregering af center-højrepartier, der satsede på hurtig økonomisk reform. I 1996 lykkedes det lige netop ikke koalitionen at vinde et andet flertal. Skønt den har været i stand til at danne ny regering, har den måttet nedsætte tempoet for økonomisk reform.

Efter 1989 blev landets navn officielt ændret til Den Tjekkiske og Slovakiske Føderative Republik. Uoverensstemmelser mellem tjekkiske og slovakiske politikere om den fremtidige

føderative struktur og den økonomiske politik blev efterhånden så store, at det var umuligt at slå bro over dem. I oktober 1992 vedtog de to republikkers parlamenter en fælles resolution om opløsning af føderationen og oprettelse af to uafhængige efterfølgerstater fra den 1. januar 1993.

Tjekkiets holdning til Den Europæiske Union

“Tilbage til Europa” var et af de centrale slagord i de politiske demonstrationer i november 1989. Den første post-kommunistiske regering slog i sit foreløbige program af marts 1990 fast, at det var i Tjekkoslavakiets interesse at blive medlem af De Europæiske Fællesskaber. Den første tjekkiske regering, der blev indsat i juli 1992, fremhævede, at medlemskab af Den Europæiske Union var det primære mål for et selvstændigt Tjekkiet. Tjekkiet indgav sin ansøgning om medlemskab den 23. januar 1996. Premierminister Klaus’ anden regering, der blev indsat i juli 1996, gav udtryk for sin tilslutning til medlemskab med følgende ord: “Den grundlæggende orientering af og målene for den tjekkiske udenrigspolitik er stadig de samme; regeringen vil derfor letløbende følge sin forgængers udenrigspolitiske resultater op. Regeringen betragter Tjekkiets fulde medlemskab af EU og NATO så hurtigt som muligt som en af hovedprioriteterne, idet den anser opfyldelsen af disse mål for at udgøre afslutningen på landets omstilling fra et udenrigspolitisk synspunkt.”

Aftalemæssige forbindelser

Der blev oprettet diplomatiske forbindelser mellem Det Europæiske Fællesskab og Den Tjekkoslaviske Republik i september 1988. Den første aftale mellem dem var den fireårige handelsaftale om industrivarer, der trådte i kraft i april 1989. Der blev i 1990 indgået en handels- og samarbejdsaftale. En associeringsaftale mellem De Europæiske Fællesskaber og Tjekkoslavakiet, der blev kendt som Europaaftalen, blev undertegnet den 16. december 1991. Aftalens handelsbestemmelser blev sat i kraft i marts 1992 på basis af en interimsaftale, der erstattede aftalen af 1989. Interimsaftalens bestemmelser betød en konsolidering af de tidligere handelsindrømmelser og en gradvis og asymmetrisk indførelse af et frihandelsområde over en periode på ti år.

Tjekkoslavakiets opløsning i Den Tjekkiske og Den Slovakiske Republik nødvendiggjorde forhandling om nye Europaftaler med de to efterfølgerstater. Aftalen med Tjekkiet blev undertegnet i oktober 1993 og trådte i kraft den 1. februar 1995.

Europaftalen danner nu retsgrundlaget for forbindelserne mellem Tjekkiet og Den Europæiske Union. Målet med den er at skabe rammer for politisk dialog, at fremme en udvidelse af samhandelen og de økonomiske forbindelser mellem parterne, at danne grundlag for Fællesskabets faglige og finansielle bistand og en passende ramme for støtte af Tjekkiets gradvise integration i Unionen. De institutionelle bestemmelser i Europaftalen omfatter en ordning for gennemførelse, forvaltning og overvågning på alle områder i forbindelserne. Underudvalg undersøger spørgsmål af teknisk karakter. Associeringsudvalget, som træder sammen på ledende tjenestemandspan, er forum for indgående drøftelser af anliggender og ofte løsninger på problemer, som opstår i forbindelse med Europaftalen. Associeringsrådet, der træder sammen på ministerplan, undersøger udviklingen i forbindelserne generelt og udsigterne herfor og er forum for behandling af Tjekkiets fremskridt med forberedelserne til tiltrædelse.

Ved et regeringsdekret af november 1994 blev der oprettet et regeringsudvalg for europæisk integration, som er det øverste beslutningsorgan i spørgsmål vedrørende europæisk integration. Det ledes af premierministeren. Blandt de faste medlemmer kan nævnes finans-, industri- og handels-, landbrugs- og udenrigsministeren. Regeringsudvalget bistås af en arbejdsgruppe, der består af tjenestemænd og ledes af viceudenrigsministeren, og tillige af 23 specialiserede arbejdsgrupper, hvoriblandt én beskæftiger sig med tilnærmelse af lovgivning.

Før-tiltrædelsesstrategi

Gennemførelse af Europaaf talen og hvidbogen

Europaaf talens institutioner er fuldt operative. Associeringsrådet og Associeringsudvalget er trådt sammen tre gange og Det Blandede Parlamentariske Associeringsudvalg to gange om året. Systemet med multifaglige underudvalg, der blev vedtaget ved udgangen af 1996, har været nyttigt. Samarbejdet med Kommissionen har været nært og effektivt, hvad angår statsstøtte, industriel og kommerciel ejendomsret, makroøkonomisk politik, toldnedsættelser og andre anliggender. Der har været uoverensstemmelser om handelsspørgsmål, men de er sædvanligvis blevet bragt af vejen på tilfredsstillende måde efter procedurene i af talen.

Der er dog siden begyndelsen af 1997 indløbet rapport om, at et begrænset antal produkter med oprindelse i Fællesskabet, som er i overensstemmelse med EF-standarder, ikke har fået adgang til det tjekkiske marked. Desuden indførte den tjekkiske regering i april 1997 en importdeponeringsordning, som ikke er i overensstemmelse med Europaaf talen. Kontakterne fortsætter inden for af talens procedurer om at finde en løsning på disse spørgsmål.

Kommissionens hvidbog af 1995 om det indre marked redegør for den lovgivning, som ansøgerlandene vil skulle omsætte og gennemføre for at kunne anvende Fællesskabets regelværk, og som betragtes som væsentlige elementer i gennemførelsen af det indre marked (kendt under betegnelsen fase I-foranstaltninger), og som vil skulle prioriteres. Tjekkiet påbegyndte en systematisk proces for tilnærmelse af sin lovgivning så tidligt som i 1991. I begyndelsen af 1995 godkendte regeringen en tidsplan for tilnærmelsesarbejdet. Men der er stadig lang vej tilbage. Som svar på hvidbogen offentliggjorde regeringen i foråret 1996 sine egne prioriteter for gennemførelsen af hvidbogen i Tjekkiet. Heriblandt defineres de centrale foranstaltninger ifølge hvidbogen, der skal gennemføres med prioritet i tiden indtil 2000. Det anerkendes også i dokumentet, at der er behov for en ændring og en forbedring af de administrative strukturer. Der foreslås nye strukturer for forvaltning af miljøet, direkte og indirekte beskatning, beskyttelse af personoplysninger og socialpolitik. Disse tiltag befinder sig endnu på hensigtsstadiet.

Europaaf talen gennemføres i almindelighed efter de deri fastsatte procedurer og tidsplaner. Der har været få handelsproblemer, omend der for nylig er opstået vigtige handelsrelaterede problemer (navnlig vedrørende importdeponeringsordningen). Der er plads til en udvidet dialog og et nærmere samarbejde for at hindre, at sådanne spørgsmål udvikler sig.

Struktureret dialog

Tjekkiet deltager i den politiske dialog på alle planer, men mener, at møderne bør gøres mere produktive ved en bedre forberedelse og en klarere fokuseret dagsorden, der giver større muligheder for at udvide dialogen med Kommissionen. Den beslutning, som Rådet

(udenrigsministrene) traf i februar 1996 om at forbedre forberedelserne, er et skridt i denne retning. Retlige og indre anliggender er en prioritet for Tjekkiet, idet det betragter dette som et område, hvor der ikke er sket tilstrækkeligt fremskridt. Landet ønsker en mere substantiel politisk dialog med Unionen på det bilaterale plan i Associeringsrådet.

PHARE

Mellem 1990 og 1996 blev der tildelt Tjekkiet 433 mio. ECU. Tildelingen for 1996 var på 54 mio. ECU. Blandt de vigtigste indsatssektorer kan nævnes udvikling af den private sektor, infrastruktur, miljø og udvikling af de menneskelige ressourcer. Der har siden 1994 været et program for grænseoverskridende samarbejde i gang på den tjekkisk-tyske og den tjekkisk-østrigske grænse. Efter en vis tøven betragter de tjekkiske myndigheder nu PHARE som et vigtigt redskab i omstillingen af deres økonomi og i forberedelserne til tiltrædelse. Men der har været problemer med forsinkelser i programgennemførelsen og komplikationer med hensyn til målretningen af midlerne mod prioriterede områder.

Deltagelse i fællesskabsprogrammer

Som omhandlet i Europaaftalen er der truffet afgørelse om at tillade Tjekkiets deltagelse i Leonardo, Socrates, Youth for Europe og andre programmer inden for uddannelse, kultur, den audiovisuelle sektor, social- og sundhedspolitik, forskning og udvikling, energibesparelser og SMV'er.

Handelsmæssige forbindelser

Mellem 1989 og 1992 voksede EF-import fra Tjekkoslovakiet stærkt fra 2,6 mia. ECU til 5,5 mia. ECU (+112%); EF-eksporten steg fra 2,4 mia. ECU til 6,3 mia. ECU (+163%). Mellem 1992 og 1996 øgede Tjekkiet sin handel med Unionen yderligere. EU's import steg fra 4,9 mia. ECU til 9,4 mia. ECU (+92%) og EU's eksport fra 6,1 mia. ECU til 13,3 mia. ECU (+118%). I 1996 tegnede Unionen sig for lige over 60% af den tjekkiske udenrigshandel. Tjekkiet tegnede sig for 2,25% af al EU-eksport og 1,66% af EU-importen.

Denne omlægning af handelen og den tjekkiske imports evne til at trænge ind på nye markeder antyder, at varerne er af stigende kvalitet. Men deres konkurrencefordel kan til dels tilskrives lønniveauerne, som indledningsvis var lave, men som nu er steget meget. Den tjekkiske eksport er stærkt koncentreret på maskiner og transportmateriel, som udgør 33% af totalen, og forarbejdede varer 29%. De samme to kategorier udgør størstedelen af importen, der til sammen repræsenterer 57%. I 1996 faldt eksporten af forarbejdede varer, der tidligere var et vækstområde.

Tjekkiet har en toldunion med Slovakiet og er en af stifterne af den centraleuropæiske frihandelsaftale. Handelen med CEFTA-partnerne er blevet konsolideret i de seneste år.

Generel evaluering

Tjekkiet har, siden staten blev dannet, tilstræbt nærmere forbindelser med Den Europæiske Union på alle områder. Europaftalen er blevet gennemført effektivt i de fleste sektorer. Der har været få handelsproblemer, idet det stadig verserende spørgsmål om den tjekkiske

importdeponeringsordning udgør en undtagelse. Tjekkiet har tillid til, at det vil kunne opfylde forpligtelserne ved EU-medlemskab, men det har på den anden side til tider vist tegn på tilbageholdenhed med at anerkende vanskeligheder og søge en tilgang til løsning af dem baseret på samarbejde.

B. KRITERIER FOR MEDLEMSKAB

1. Politiske kriterier

Det Europæiske Råd fastlagde på mødet i København en række "politiske" kriterier for de central- og østeuropæiske ansøgerlandes tiltrædelse: de skulle have "institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal".

I forbindelse med den vurdering, som Europa-Kommissionen blev anmodet om at foretage i den sammenhæng, støttede den sig på en lang række informationskilder: de tjekkiske myndigheders svar på det spørgeskema, som Kommissionen fremsendte i april 1996, opfølgende bilaterale møder, analyser udarbejdet af medlemsstaternes ambassader og Kommissionens delegation, evalueringer foretaget af internationale organisationer (navnlig Europarådet og OSCE), rapporter fra ikke-statslige organisationer osv.

I nærværende analyse foretages en systematisk gennemgang for hvert ansøgerlands vedkommende af de vigtigste organisations- og funktionsmæssige aspekter ved myndigheder og mekanismer til beskyttelse af grundlæggende rettigheder. Den er ikke kun en formel beskrivelse, men tilstræber at vurdere demokratiets og retsstatens reelle funktionsmåde.

Evalueringen vedrører situationen i juni 1997. Der foretages ikke nogen detaljeret gennemgang af de ændringer, som måtte være sket i fortiden, eller som måtte være bebudet for fremtiden, omend der i almindelighed i denne evaluering tages hensyn til reformplaner i denne eller hin sektor. Den offentlige forvaltnings situation er kun behandlet flygtigt og vil blive behandlet mere indgående i kapitel 4.

1.1. Demokrati og retsstatsforhold

Der er indført et parlamentarisk demokrati ved den forfatning, som Den Tjekkiske Republiks Nationalråd vedtog i december 1992, og det charter for grundlæggende rettigheder, der udgør en integrerende del deraf. De tjekkiske institutioner fungerer efter hensigten, og de forskellige "magter" erkender grænserne for deres respektive beføjelser og ønsker at samarbejde indbyrdes.

Parlamentets og den lovgivende magts organisation

Parlamentet har to kamre - deputeretkammeret og - siden november 1996 - senatet, der har henholdsvis 200 og 81 medlemmer og vælges ved almindelige direkte valg. De deputerede vælges for en fireårig periode efter forholdstalsvalgmåden (med en spærregrænse på 5%); senatorerne vælges for en seksårig periode i enkeltmandskredse i to omgange, idet en tredjedel af senatet nyvælges hvert andet år. Der gælder ingen særlige regler til sikring af mindretalsrepræsentation i parlamentet. Deputeretkammeret har større beføjelser end senatet: under proceduren for vedtagelse af love har det det sidste ord i forhold til senatet (artikel 47 i forfatningen), og regeringen er kun ansvarlig over for deputeretkammeret.

Landets præsident kan opløse deputeretkammeret, hvis regeringen ikke kan opnå et tillidsvotum, eller hvis deputeretkammeret ikke længere er i stand til at fungere normalt (artikel 35 i forfatningen). Deputeretkammeret kan ikke opløses, når der kun er tre måneder eller mindre tilbage af dets valgperiode.

Parlamentarikerne er i henhold til artikel 27 i forfatningen omfattet af traditionel immunitet.

Oppositionens rolle og medvirken ved institutionernes funktion er anerkendt i Den Tjekkiske Republik. Dette kommer bl.a. til udtryk ved nedsættelsen af parlamentariske undersøgelsesudvalg i deputeretkammeret (artikel 30 i forfatningen), hvor de politiske grupper repræsenteres i forhold til deres vægt i kammeret. Formandskabet for disse udvalg kan tildeles oppositionen.

Den Tjekkiske Republik har et udpræget flerpartisystem (der er registreret 54 politiske partier, hvoraf 20 deltog i det seneste valg til deputeretkammeret). De politiske partier, der er repræsenteret i parlamentet, modtager støtte via statsbudgettet i forhold til antallet af valgte parlamentsmedlemmer.

Parlamentet har den lovgivende magt. Det deler sin initiativret med regeringen. Desuden har regeringen afledte lovgivende beføjelser efter bemyndigelse fra den lovgivende magt og udelukkende med tilknytning til gennemførelse af love.

Den Tjekkiske Republik har ingen folkeafstemningsprocedure.

Parlamentets funktion

Valgene er frie og betryggende. Ved valget til deputeretkammeret i juni 1996 vandt den centrum/højre-koalition, der i forvejen var ved magten (jf. bilaget).

Parlamentet fungerer på tilfredsstillende vilkår; dets beføjelser respekteres, og oppositionen deltager fuldt ud i dets arbejde.

Den udøvende magts organisation

Landets præsident vælges af parlamentet for en femårig periode, der kan fornyes én gang. Han kan anmode parlamentet om yderligere én behandling af en lov, der netop er vedtaget, men kamrene kan se bort fra dette veto med almindeligt flertal. Han har en statschefs traditionelle beføjelser.

Landets præsident udnævner premierministeren og - på dennes forslag - ministrene. Regeringen er ansvarlig over for deputeretkammeret, og det samme gælder de enkelte ministre. De kan også drages til ansvar strafferetligt, herunder for forbrydelser og lovovertrædelser begået under udøvelsen af deres hverv, dog ikke hvad angår erklæringer over for kamrene.

Statsadministrationens territoriale organisation baseres på 75 distrikter, som ledes af repræsentanter, der udnævnes af regeringen og er ansvarlige over for indenrigsministeren. Hvert ministerium har på distriktsplan decentraliserede tjenester, der er ansvarlige over for centralorganet. Distriktschefen bistås af en forsamling bestående af repræsentanter for kommunerne; han kan stille denne forsamlings afgørelser i bero og anmode centralregeringen om at afgøre sagen.

Ifølge den tjekkiske forfatning er der to niveauer lokalsamfund: "lande" eller regioner og kommuner. De førstnævnte er endnu ikke oprettet, men regeringen har forpligtet sig til at oprette dem inden år 2000. Der føres i øjeblikket forhandlinger om antallet af disse "lande"

(mellem 8 og 13). Kommunerne, hvoraf der er 6 233, har kommunalbestyrelser, der vælges ved almindelige valg for en fireårig periode og selv udpeger deres borgmester.

Den offentlige forvaltning hæmmes noget af mangelen på vedtægt for offentligt ansatte, og fordi lønningerne er forholdsvis lave, hvilket giver sig udslag i, at de mest kompetente offentligt ansatte går over i den private sektor. Disse elementer bidrager ikke til at sikre en effektiv bekæmpelse af korruptionen.

En "renseseslov", der blev vedtaget i 1991 - og i 1996 forlænget til år 2000 (efter at præsidenten havde tilbagesendt teksten til parlamentet til en fornyet behandling) - udelukker medlemmer af eller kollaboratører med de tidligere sikkerhedstjenester og personer, der spillede en aktiv rolle under det tidligere kommunistiske regime, fra en række offentlige stillinger (forvaltning, hær, sikkerhedstjenester og politi, retsvæsen, radio og fjernsyn samt offentlige virksomheder).

Under dette system udsteder forvaltningen "certifikater" til enhver, der anmoder derom, på grundlag af de tidligere sikkerhedstjenesters arkiver. Enhver interesseret har siden 1996 kunne anmode om indsigt i disse dokumenter, hvilket tidligere var forbeholdt domstolene som led i en retssag.

Hæren, de hemmelige tjenester og politiet er under de civile myndigheders kontrol. De er undergivet de civile domstole. De hemmelige tjenester skal gøre rede for deres aktiviteter over for parlamentet.

Den udøvende magts funktion

De centrale statslige institutioner fungerer tilfredsstillende.

Lokalsamfundene har stadig vanskeligt ved at håndhæve deres autonomi, navnlig i økonomisk henseende, idet staten sørger for ca. to tredjedele af deres budgetmidler.

Anvendelsen af "rensesesloven" har haft følgende virkninger: af 300 000 krævede certifikater har kun 9 000 givet sig udslag i en beslutning om udelukkelse (dvs. 3%). 580 af disse er blevet indbragt for domstolene, som har annulleret halvdelen. Regeringen har tilkendegivet, at den ikke vil forlænge systemet ud over år 2000.

Politiet, der er ved at blive reorganiseret, kritiseres ofte for langsomt undersøgelsestempo og en ineffektiv indsats i bekæmpelsen af narkotikahandel og organiseret kriminalitet.

De hemmelige tjenester fungerer under betingelser, der synes at være i overensstemmelse med demokratiets grundregler. Et parlamentarisk undersøgelsesudvalg, der i 1996 fik til opgave at undersøge eksistensen af eventuelle ulovlige overvågninger af politiske ledere og partier og af udenlandske ambassader, nåede i begyndelsen af 1997 til den konklusion, at der ikke forelå nogen sådan praksis.

Den dømmende magts organisation

Det tjekkiske justitsvæsens uafhængighed er sikret. Dommerne udnævnes på livstid af landets

præsident på forslag af justitsministeren og af domstolene på begæring af deres præsidenter. De er uafsættelige, da der ikke kan foretages nogen forflyttelse af dem uden deres samtykke. Desuden kan de kun afskediges eller suspenderes af årsager, der er præcist fastsat i loven.

Den offentlige anklager udnævnes af regeringen på forslag af justitsministeren, som udnævner de øvrige medlemmer af anklagemyndigheden. De er hierarkisk undergivet ministeren.

Kontrollen med forvaltningsmæssige akter henhører under de civile domstoles kompetence. Disse er i henhold til artikel 91 i forfatningen undergivet Den Høje Forvaltningsdomstol, men denne er endnu ikke oprettet.

Den Tjekkiske Republik har ikke nogen ombudsmand.

Forfatningsdomstolen består af 15 dommere, der udnævnes for en tiårig periode af landets præsident med senatets samtykke. Den kontrollerer loves og forskrifters overensstemmelse med forfatningen og de internationale traktater. Den kan ligeledes annullere handlinger fra de statslige myndigheders side, som udgør ulovlige krænkelse af lokalsamfundenes autonomi.

Forfatningsdomstolen underkaster love forudgående kontrol (efter henvendelse fra landets præsident, 41 deputerede eller 17 senatorer) og underkaster også forordninger forudgående kontrol (efter henvendelse fra regeringen, 25 deputerede eller 10 senatorer). Den kan ligeledes gribe ind efterfølgende på begæring af en domstol i forbindelse med en igangværende retssag eller på begæring af en enkeltperson, der efter at have benyttet de foregående appelmuligheder stadig finder, at hans grundlæggende rettigheder krænkes. Forfatningsdomstolen tage også sager op på eget initiativ.

Den dømmende magts funktion

Den situation, som domstolene i Den Tjekkiske Republik befinder sig i, er en stor udfordring for dette lands integrering i Den Europæiske Union. Domstolene er overbelastede, der falder ingen dom i mange sager, og sagsbehandlingen ved handelsretterne strækker sig f.eks. gennemsnitlig over mere end 3 år.

Disse problemer skyldes i mindre grad underforsyning med personale eller udstyr end mangel på erfaring og et utilstrækkeligt professionelt niveau blandt dommerne, som skal anvende en lovgivning, der ofte er helt ny, og for hvis vedkommende der som regel ikke findes nogen fast retspraksis.

Forfatningsdomstolen spiller en vigtig og aktiv rolle, når det drejer sig om de tjekkiske institutioners funktion. Siden den blev oprettet, er der forelagt den næsten 4 900 sager, og der er særlig sket en kraftig forøgelse siden 1995. Den har givet ca. 200 sagsøgere medhold. Dens afgørelser på områderne statsborgerskab og ejendomsret demonstrerer dens vigtige rolle, når det drejer sig om respekt for retsstaten.

1.2. Menneskerettigheder og beskyttelse af mindretal

Den Tjekkiske Republik har fastsat en række interne normer til sikring af respekten for menneskerettighederne og mindretallenes rettigheder. Disse kan også sikres ved anvendelse af

visse internationale konventioner, først og fremmest den europæiske menneskerettighedskonvention og de vigtigste tillægsprotokoller dertil. Dette område udgør i henhold til artikel F i traktaten om Den Europæiske Union en del af *acquis communautaire*: enhver stat, der ønsker at tiltræde Den Europæiske Union, skal på forhånd have ratificeret disse tekster.

Den Tjekkiske Republik, der har været medlem af Europarådet siden 1993, har siden marts 1992 været part i den europæiske menneskerettighedskonvention og tillægsprotokollerne dertil i kraft af de ratifikationer, der på det pågældende tidspunkt blev foretaget af Tjekkoslovakiet. Desuden giver landet enkeltpersoner ret til at indbringe sager for Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvis de finder, at deres rettigheder i henhold til denne konvention krænkes.

Blandt de øvrige internationale konventioner, som beskytter menneskerettighederne og mindretallets rettigheder, har Den Tjekkiske Republik ratificeret konventionen om forbud mod tortur og undertegnet - men endnu ikke ratificeret - rammekonventionen om nationale mindretal og Den Europæiske Socialpagt. Desuden har landet ratificeret de vigtigste konventioner, der er indgået i FN's regi på menneskerettighedsområdet.

I henhold til artikel 10 i forfatningen viger interne retsbestemmelser i Den Tjekkiske Republik for bestemmelser i internationale konventioner på menneskerettighedsområdet, og de internationale konventioner gælder umiddelbart.

Borgerlige og politiske rettigheder

Adgangen til domstolene er i vid udstrækning sikret i Den Tjekkiske Republik. Der findes et retshjælpssystem inden for strafferetten og i visse tilfælde også inden for den borgerlige ret.

Dødsstraffen blev afskaffet totalt i 1990 og er forbudt i henhold til forfatningen.

Retten til ikke at blive arresteret vilkårligt er sikret, idet ingen må arresteres uden arrestordre udstedt af anklageren, og personen skal fremstilles for en dommer inden for 24 timer. Inden for de efterfølgende 24 timer afgør dommeren, om personen skal løslades eller anklages. Der har dog i de seneste år været tendens til, at varetægtsfængslingen er blevet længere (gennemsnit 89 dage i 1989, men 200 dage i 1995).

Valgretten er garanteret alle statsborgere på mere end 18 år.

Foreningsfriheden er sikret i Den Tjekkiske Republik, hvilket tydeligt fremgår af det livlige foreningsliv (33 000 foreninger og 4 700 stiftelser). Foreninger og stiftelser er underkastet en gunstig skatteordning (skattenedsættelse på 30%), men er ikke helt fritaget for skat i forbindelse med deres aktiviteter.

Forsamlingsfriheden kan kun begrænses af forhold, der har tilknytning til beskyttelse af andre personers rettigheder og friheder, eller af forhold, der har tilknytning til den offentlige orden, moralen, sundheden eller statens sikkerhed. Forfatningen tillader også forbud mod demonstrationer, der kan undergrave "landets velstand". Der er dog ikke til dato registreret eksempler på anvendelse af denne bestemmelse.

Ytringsfriheden kommer til udtryk i et stort antal medier, såvel inden for den skrevne presse

som i den audiovisuelle sektor (11 aviser på landsplan, 4 fjernsynskanaler, heraf 2 offentlige og 2 private, næsten 60 radiostationer og transmission af mange udenlandske kanaler via kabel). Strafferetten lægger dog visse grænser for ytringsfriheden, idet den fastsætter, at personer, som udtaler sig ærekrænkende om republikken og dens præsident skal ikendes straffe, som kan gå helt op til to års fængsel. Denne bestemmelse har ikke hidtil haft alt for skadelige konsekvenser, idet landets præsident som hovedregel har benådet de personer, som blev dømt efter disse bestemmelser. Desuden gav Forfatningsdomstolen i 1994 udtryk for, at denne ordning ikke gjaldt for ærekrænkelse af parlamentet, regeringen eller Forfatningsdomstolen selv.

Et andet problem har tilknytning til den uhensigtsmæssige udformning af nogle af de love, der gælder i denne sektor. Den skrevne presse er således stadig omfattet af en lov fra 1966, for hvis vedkommende en række ændringer, der blev foretaget mellem 1990 og 1992, har forbedret beskyttelsen af journalisternes informationskilder, men ikke på nogen hensigtsmæssig måde har afklaret spørgsmålet om deres adgang til forvaltningsdokumenter. Tilsvarende er den audiovisuelle sektor stadig omfattet af love, der blev vedtaget i 1991, dvs. endnu inden de første private kanaler var oprettet.

Ejendomsretten er sikret, og ekspropriation kan kun finde sted, hvis det sker af hensyn til offentlighedens vel, og hvis der gives en rimelig erstatning. Med hensyn til tilbagegivelse af eksproprieret ejendom gøres der opmærksom på, at en sådan kun kan finde sted, hvis der er tale om ejendom, som blev konfiskeret efter den 25. februar 1948, og kun til fordel for tjekiske statsborgere. Den pågældende kan vælge mellem tilbagegivelse af ejendommen og en økonomisk godtgørelse beregnet efter kriterier, der er fastsat i loven. Forfatningsdomstolen ophævede ved dom af 1996 en betingelse om, at man skulle have fast bopæl i Den Tjekkiske Republik for at kunne være omfattet af loven om tilbagegivelse. Med hensyn til ejendom tilhørende den katolske kirke er det stadig et stridspunkt, hvorledes antallet af bygninger og hektar skovområde, der skal tilbageleveres til den, skal vurderes. De tjekiske myndigheder er i færd med at datamatisere og ajourføre matriklen.

Respekten for privatlivet er sikret, idet det er nødvendigt med en tilladelse fra en dommer, hvis der skal foretages husundersøgelser og telefonaflytninger.

Spørgsmålet om erhvervelse af statsborgerskab skabte tidligere vanskeligheder, da Den Tjekkiske Republik på det tidspunkt, hvor Tjekkoslovakiet blev delt, krævede, at slovakker bosat på tjekisk territorium skulle have en uplettet straffeattest for de sidste fem år for at kunne opnå indfødsret. Denne bestemmelse, der bevirkede, at et antal sigøjnere (Romas) blev frataget tjekisk indfødsret, stred mod den sædvanlige folkeretlige praksis gående ud på, at en statssuccession ikke må bevirke, at personer, der opholder sig permanent på det pågældende område, kan forvandles til statsløse eller udlændinge. Denne lovgivning blev lempet ved en lov af april 1996, som tillader personer bosat på tjekisk jord den 31. december 1992 at nyde godt af en undtagelse fra betingelsen om uplettet straffeattest for de sidste fem år.

Den Tjekkiske Republik har ratificeret Genève-konventionen om flygtninge, og der er sikret asylansøgere internationalt garanterede rettigheder og internationalt garanteret beskyttelse.

Der er ikke konstateret nogen tilfælde af umenneskelig og nedværdigende behandling.

Økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder

Retten til et leveminimum og til social sikkerhed er fastsat i chartret for grundlæggende rettigheder, der er optaget i forfatningen.

Fagforeningsfriheden er sikret i Den Tjekkiske Republik. Der er næsten 57 fagforeninger, og de fleste af dem er samlet i to store forbund. Organisationsgraden er på ca. 60%.

Strejkeretten er anerkendt, dog ikke for dommere og forsvarers og sikkerhedstjenesternes personale.

Uddannelses- og religionsfriheden er sikret. Der er registreret 21 trossamfund, som modtager økonomisk støtte fra staten, hvis de har mindst 10 000 medlemmer. Det jødiske fællesskab har nydt godt af disse bestemmelser siden 1989, dvs. før tærsklen på 10 000 medlemmer blev fastsat.

En lov fra 1992 indeholder bestemmelser om forbud mod racisme, antisemitisme og ansporing til racehad. Disse bestemmelser blev skærpet i 1995, og der blev fastsat strengere straffe for disse handlinger.

Mindretals rettigheder og beskyttelse af mindretal

Mindretallene i Den Tjekkiske Republik udgør ca. 7% af befolkningen med en klar overvægt af slovakker (4%) og sigøjnere (Romas) (anslået til 2-3%).

Beskyttelsen af mindretal sikres i henhold til internationale konventioner. Den Tjekkiske Republik har ikke ratificeret Europarådets rammekonvention om nationale mindretal. Desuden er henstilling 1201 fra Europarådets parlamentariske forsamling om anerkendelse af mindretals kollektive rettigheder ikke juridisk bindende.

I chartret for grundlæggende rettigheder anerkendes mindretallenes ret til egen identitet, uddannelse på deres eget sprog og anvendelse af dette i deres forbindelser med forvaltningen. Der gælder ingen særlige bestemmelser om mindretallenes repræsentation i parlamentet. De er alle repræsenteret i det mindretalsråd, som blev oprettet i 1992, og som høres af regeringen vedrørende alle de problemer, der er af relevans for dem. Tilsvarende har begge kamre et stående udvalg for menneskerettigheder og mindretals rettigheder.

Siden Tjekkiosloviets deling har de slovakker, som valgte at blive i Den Tjekkiske Republik, ikke haft nogen særlige problemer.

Derimod befinder sigøjnerne (Romas) sig i en meget vanskeligere situation. De lider under mange former for diskrimination i hverdagen og udsættes for vold af "skinheads" uden tilstrækkelige beskyttelsesforanstaltninger fra myndighedernes og politiets side. Deres sociale situation er ofte vanskelig, også selv om sociologiske faktorer spiller ind ved siden af den diskrimination, de udsættes for af resten af befolkningen, bl.a. hvad angår adgang til beskæftigelse og bolig. Desuden har en række humanitære organisationer kritiseret de vilkår, hvorunder et antal sigøjnere (Romas) blev udvist i forbindelse med landets deling. Et bedre kendskab til sigøjnerne (Romas) sociale situation (arbejdsløshedsprocent, sundhedsindikatorer, uddannelsesniveau osv.) kunne være et positivt element i bestræbelserne for at sikre en øget hensyntagen til denne befolkning.

De tjekkiske myndigheders bestræbelser, som i forvejen er betydelige på det kulturelle område

(kurser i tjekkisk for sigøjnerne på de offentlige radio- og fjernsynskanaler, finansiering af en række publikationer), bør forstærkes i fremtiden.

1.3. Generel evaluering

Den Tjekkiske Republiks politiske institutioner fungerer hensigtsmæssigt og stabilt. De respekterer grænserne for deres respektive beføjelser og samarbejder indbyrdes. Valgene i 1992 og 1996 var frie og betryggende. Oppositionen deltager fuldt ud i institutionernes arbejde. Det vil være nødvendigt med en fortsat indsats for at forbedre retsvæsenets funktion og forstærke bekæmpelsen af korruptionen.

Der er ingen større problemer med respekten for de grundlæggende rettigheder. Der er imidlertid visse svagheder ved lovgivningen om pressefriheden. Det vil være nødvendigt nøje at overvåge betingelserne for en yderligere udvidelse af en lov om udelukkelse af medlemmer af de tidligere sikkerhedstjenester og aktive medlemmer af det kommunistiske regime fra offentlig ansættelse. Der er problemer med forskelsbehandlingen af Romas, bl.a. i medfør af indfødsretsloven.

Den Tjekkiske Republik har alle de egenskaber, der kendetegner et demokrati, idet landet har institutionel stabilitet, som garanterer retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal.

2. Økonomiske kriterier

Kommissionen har i sin vurdering af Tjekkiets økonomiske situation og udsigter navnlig taget udgangspunkt i konklusionerne fra Det Europæiske Råds møde i København i juni 1993, hvori det hedder, at unionsmedlemskab kræver "en fungerende markedsøkonomi samt evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen".

Denne del af udtalelsen indeholder derfor en grundig gennemgang af den økonomiske situation og baggrund, fulgt af en vurdering af de resultater, Den Tjekkiske Republik har nået med hensyn til centrale aspekter af den økonomiske omstilling (pris- og handelsliberalisering, stabilisering af økonomien, strukturændringer, reform af den finansielle sektor) samt landets økonomiske og sociale udvikling. Derefter følger en generel vurdering af Tjekket i forhold til de kriterier, der er opstillet af Det Europæiske Råd, samt en gennemgang af udsigterne og prioriteringen af de fremtidige reformer.

2.1 Den økonomiske situation

Baggrund

Den Tjekkiske Republik har 10,3 mio. indbyggere og et bruttonationalprodukt (BNP) på 94 mia. ECU (udtrykt i købekraftsparitet); befolkningen udgør ca. 3% af EU's befolkning, mens landets økonomi kun udgør ca. 1,4%. BNP pr. capita ligger på ca. 55% af gennemsnittet i EU. Den gennemsnitlige månedsløn er på 290 ECU (oktober 1996).

Den Tjekkiske Republik var medstifter af WTO og CEFTA; landet blev i 1996 medlem af OECD.

Den økonomiske omstillingsproces

I 1938 var Tjekkoslovakiet et af de rigeste lande i Europa, således at det meste af velstanden var koncentreret i det, der nu hedder Den Tjekkiske Republik. Efter den kommunistiske magtovertagelse i 1948 blev der påbudt planøkonomi. Der blev imidlertid ført en forsigtig makroøkonomisk politik, således at man undgik de store ubalancer, der kunne konstateres andre steder i Østeuropa. Der var en lille gældsætning, og inflationspresset var forholdsvis dæmpet. Efter 50 år med planøkonomi var landet imidlertid i 1989 nået under niveauet for selv de mindst udviklede medlemsstater.

Reformerne blev iværksat umiddelbart efter kommunistregimets fald gennem den såkaldte "fløjsrevolution" i november 1989. Hovedingredienserne var pris- og handelsliberalisering, mindre statsstøtte til virksomhederne, intern valutakonvertibilitet, restriktiv penge- og finanspolitik, institutionelle ændringer og et hurtigt og omfattende privatiseringsprogram. Opdelingen i henholdsvis Den Tjekkiske og Slovakiske Republik i 1993 medførte et vist opbrud, men indførelsen af markedsøkonomi fortsatte hastigt.

I modsætning til mange andre overgangsøkonomier blev der forholdsvis hurtigt i overgangsprocessen gennemført en privatisering af de statsejede virksomheder. Store dele af de statsejede aktiver blev hurtigt solgt eller fordelt blandt befolkningen som kuponer i forbindelse med den masseprivatisering, der blev påbegyndt i 1992, og som var afsluttet i 1994. Det var hensigten, at der skulle gennemføres omstruktureringer, når først virksomhederne var kommet på private hænder. Denne omfattende privatisering førte til en

voldsom styrkelse af den private sektors rolle. Denne sektor fandtes stort set ikke før reformerne, men den er vokset stærkt og står nu for ca. tre fjerdedele af produktionen. Staten har imidlertid fortsat aktiemajoritet eller betydelige aktieposter i en række store virksomheder, ikke mindst i de fire største banker.

Hovedtal for økonomien (1996-data, hvis ikke andet er angivet)		
Befolkning	<i>millioner</i>	10,3
BNP per capita	<i>KKS-ECU (1995)</i>	9 410
i % af gennemsnittet for EU-15	<i>% (1995)</i>	55
Landbrugets andel af:		
bruttoværditilvæksten	<i>% (1995)</i>	5,2
beskæftigelsen	<i>% (1995)</i>	6,3
Bruttoudlandsgæld/BNP	<i>%</i>	39
Eksport af varer og tjenester/BNP	<i>%</i>	57
Udenlandske direkte investeringer ¹	<i>mia. ECU</i>	5,3
	<i>ECU per capita</i>	520
<i>Kilde: Kommissionens tjenestegrene, nationale kilder, EBRD.</i>		
¹ Udenlandske direkte investeringer omregnet ultimo 1996 efter kursen 1 ECU = 1,25299 USD.		

Udenlandske direkte investeringer

Der har været betydelige udenlandske direkte investeringer i Den Tjekkiske Republik. De skønnes i perioden 1989-1996 at have beløbet sig til 5,3 mia. ECU (kilde: EBRD). De fleste udenlandske investeringer kom fra Tyskland efterfulgt af Nederlandene og USA. I 1995 var disse investeringer særlig store, idet et nederlandsk/schweizisk konsortium investerede i teleindustrien. I 1996 var strømmen af udenlandske direkte investeringer på i alt 0,96 mia. ECU, hvilket svarer til 94 ECU pr. indbygger.

Den økonomiske struktur

Landets økonomi er struktureret som en industrinations. **Landbruget** udgør 5,2% af bruttoværditilvæksten (1995) og beskæftiger ca. 6,3% af befolkningen. Privatiseringsprocessen er næsten afsluttet. Den oprindelige produktionsnedgang blev vendt i 1995. Prisstøtten er begrænset, men der ydes eksportsubsidier til visse varer.

Industrien har længe spillet en afgørende rolle i Den Tjekkiske Republik. Landet har med held fremstillet en række produkter lige fra masseproduktion af stål til teknisk ret avancerede produkter og kvalitetsglas. Under det tidligere regime var der overbeskæftigelse i industrien. Det er stadig tilfældet i nogen grad, idet industrien beskæftiger 43% af befolkningen, men kun udgør 34% af bruttoværditilvæksten. Der har været forholdsvis få afskedigelser, men det ses nu i stadig højere grad på visse områder, f.eks. i stålindustrien. Energiforbruget er meget stort, hvilket styrker følgerne af prisjusteringer. Rusland vil fortsat i de kommende år være hovedleverandør af olie og gas, selv om den tjekkiske regering med succes forsøger at sprede energiforsyningen.

Servicesektoren har i flere år været i vækst, bl.a. på grund af den private sektors udvikling. Som følge heraf er sektorens bidrag til produktion og beskæftigelse betydelig. I 1995 stod sektoren for 53% af bruttoværditilvæksten og 50% af beskæftigelsen. Det største vækstområde har været turisme.

Liberalisering

Prissystemet

I 1991 blev de fleste forbrugerpriser liberaliseret. I 1995 var der kun administrerede priser på energiområdet (gas, elektricitet og varme), for visse offentlige tjenester (sundhedsvæsen, transport, kommunikation og vand) og på boligområdet. Disse poster udgør en forholdsvis stor del af husholdningernes forbrug, så de administrerede prisers vægt i prisindekset er ret betydeligt. De nugældende administrerede priser afspejler ikke fuldt ud produktionsomkostningerne. Regeringen er klar over, at det er nødvendigt at justere de administrerede priser. I 1997 er der planlagt huslejestigninger og stigende energipriser (som følge af en momsforhøjelse til 22%).

Subsidierne er faldet betragteligt siden 1989 og er nu forholdsvis lave, ca. 2,5% af BNP. Generelt er de blevet ydet uden forskelsbehandling for i så høj grad som muligt at undgå påvirkning af markedskræfterne og konkurrencesituationen. Dette gælder især landbruget.

Handelssystemet

Den Tjekkiske Republik bevægede sig fra starten hurtigt mod et liberalt handelssystem med den begrundelse, at det fremmer strukturtilpasningen, konkurrencen og en effektiv ressourceallokering. Mange af de gamle handelshindringer blev fjernet, og de tilbageblivende blev gjort mere gennemsigtige, idet de blev omdannet til toldafgifter. Importafgifterne udgør i dag ca. 5% i vægtede løbende priser - de svinger fra 4% fra halvfabrikata til 10% for færdigvarer. Afgifterne finder generelt ensartet anvendelse.

I april 1997 besluttede den tjekkiske regering imidlertid at indføre en obligatorisk kautionsstillelse som en del af en økonomisk pakke, der skulle bidrage til at dæmpe op for et stigende handelsunderskud, et stort budgetunderskud og en vækstnedgang. Foranstaltningen betyder, at importører af forbrugsgoder og levnedsmidler skal deponere 20% af importværdien i en bank i 180 dage. Selv om den omkostningsforøgende virkning af foranstaltningen er begrænset, kan den være en hindring for små importører, der ikke har tilstrækkelig adgang til kapitalmarkederne til at finansiere deponeringen. Det er derfor vanskeligt at forudsige, hvilke følger foranstaltningen får for handelsunderskuddet. Det er imidlertid klart, at der er tale om et tilbageskridt.

Der findes foranstaltninger, der skal støtte og fremme eksporten, som er baseret på en lov fra 1995. Statsstøtten tager væsentligst form af eksportkreditgarantier. Der er to statslige institutioner, der administrerer denne støtte, nemlig den tjekkiske eksportbank og et eksportgaranti- og forsikringsselskab. Endvidere støtter staten informationscentre, handelsmesser og udstillinger. Der anvendes stadig eksportlicenser, dog mere af kontrollensyn end som en restriktiv foranstaltning.

Valutasystemet

Den tjekkiske valuta blev gjort konvertibel for alle løbende betalingsbalanceposter i oktober 1995, da IMF-forpligtelserne efter artikel 8 formelt blev godkendt, selv om de i realiteten havde været anvendt i flere år. På samme tidspunkt blev kapitalbevægelserne, bl.a. kapitaltilstrømningen, i høj grad liberaliseret. De væsentligste tilbageværende restriktioner vedrører kapitaludstrømningen.

Som følge af en række justeringer blev valutaen i 1991 devalueret med 75%. Værdien blev derefter fastsat i forhold til en kurv af valutaer. Denne kurv ændrede sig flere gange, men kursen var fast inden for en meget snæver margen (ca. -0,5%) i over fem år. Valutastabiliteten i denne periode er meget bemærkelsesværdig i betragtning af det lave reserveniveau, og det faktum at inflationen udhulede den konkurrencemæssige fordel af 1991-devalueringen.

Valutastabiliteten blev hjulpet meget på vej af det faktum, at den tjekkiske nationalbank har fuldstændig enekontrol med valutakursen. I de senere år er der opstået en noget paradoksal situation. På den ene side har den positive økonomiske udvikling tiltrukket en meget betydelig kapital - både i form af direkte investeringer og kortfristede kapitalindskud, der er blevet tiltrukket af en kombination af høj rente og en meget stabil valutakurs. Det tenderede mod en styrkelse af valutaen. Derimod antydede det store handelsunderskud, at man blev nødt til at devaluere valutaen for at opretholde konkurrenceevnen på eksportmarkederne. Banken besluttede så at udvide CZK's udsvingsmargen til ca. -7,5% fra februar 1996, hvorved der opstod en vis usikkerhed, der skulle aflede den spekulative kapitaltilstrømning og gøre pengepolitikken mere autonom. Dette skridt var en succes, idet de kortfristede kapitalindskud faldt drastisk.

I 1996 og begyndelsen af 1997 var valutaen fortsat stærk på trods af et svimlende underskud på de løbende poster, der ikke længere fuldt ud blev finansieret af kapitaltilstrømningen. I løbet af april måned opstod der et stærkt pres for en devaluering af valutaen, hvilket førte til en valutakrise i midten af maj 1997. Nervøsitet på valutamarkederne om markeder med store underskud på de løbende poster generelt kombineret med indenlandsk politisk ustabilitet resulterede i angreb på valutaen. Den tjekkiske nationalbank forsøgte i begyndelsen at støtte valutaen, men den 27. maj var banken nødt til at opgive valutabåndet og lade valutaen flyde. Opgivelsen af valutakurssystemet betød, at valutaen blev voldsomt devalueret; således blev CZK devalueret med over 20% over for USD og over 7% over for DEM i forhold til niveauet ved udgangen af 1996.

Det er nødvendigt at afvente og se, på hvilket niveau valutaen stabiliserer sig, før man kan vurdere, hvordan økonomien vil reagere på denne store devaluering. Det må imidlertid forventes, at devalueringen midlertidigt vil få inflationen til at stige og dermed i nogen grad udskyde konvergensen med inflationsraterne i EU. Devalueringen forventes ligeledes at fremme eksporten, forudsat at der er kapacitet til at klare den øgede efterspørgsel.

Stabilisering af økonomien

Internt

Den Tjekkiske Republik har med succes opnået makroøkonomisk stabilitet og dermed sikret et

solidt udgangspunkt for en stærk og stabil vækst. Den Tjekkiske og Slovakiske Føderative Republik valgte fra begyndelsen at føre en stram penge- og finanspolitik. Dette blev kombineret med en kraftig konkurrencemæssig devaluering, der gav økonomien, især eksporten, en stødpude, idet landets varer blev meget konkurrencedygtige internationalt. Eksportørerne led ikke under indenlandsk inflation, der nødvendigvis var ret høj et stykke tid, da priserne blev frigivet og statsstøtten fjernet. Efter den første devaluering blev valutakursen fastlåst for at undgå yderligere inflation. Denne politik blev ført konsekvent og fortsatte efter føderationens opsplitning. Den begyndte at give resultater i 1994, da den økonomiske vækst tog til som følge af stor eksport og meget hurtige investeringer, og inflationen faldt til 10%.

Ved udgangen af 1995 var den økonomiske situation stærk med encifret inflation, lav arbejdsløshed, budgetoverskud, stigende indtægter for husholdningerne og hurtige investeringer. Den økonomiske aktivitet var stadig stigende, landbruget blev styrket, og industrien var meget dynamisk. I 1996 aftog væksten imidlertid, selv om den stadig var solid, arbejdsløsheden steg, inflationspresset fortsatte, der opstod budgetunderskud, og underskuddet på de løbende poster steg helt op til 8% af BNP. Denne forværring blev forklaret med manglende omstrukturering, mangel på faglært arbejdskraft og det faktum, at virksomhedsledelsen ikke altid er helt effektiv.

I april 1997 annoncerede den tjekkiske regering en økonomisk pakke, der havde til formål at puste liv i den økonomiske vækst og reducere det stigende budget- og handelsunderskud. Pakken indebar budgetnedsækninger, begrænsede lønstigninger i den offentlige sektor, lavere selskabsskatter, forhøjelse af visse forbrugsafgifter og indførelse af en obligatorisk kautionstillæse. Den 28. maj 1997 meddelte regeringen, efter at den tjekkiske nationalbank havde været nødt til at opgive valutakursbåndet, at der ville blive indført en yderligere økonomisk pakke. Denne anden pakke betød en styrkelse af den politik, regeringen havde annonceret i april, men den indeholdt yderligere nedsækninger i statens udgifter og forbud mod import finansieret over statsbudgettet. Det er endnu for tidligt at udtale sig om virkningen af disse to økonomiske pakker. Regeringen har advarende udtalt, at hvis landets stilling over for udlandet ikke er forbedret mærkbart ved udgangen af tredje kvartal 1997, vil det blive overvejet at indføre yderligere restriktive handelsforanstaltninger, som f.eks. en importafgift.

Eksternt

Den Tjekkiske Republik er en åben økonomi med en vareeksport, der udgør 37% af BNP. Handelen har i flere år været meget dynamisk. Selv om den overordnede situation således er god, er der fortsat oplagte ubalancer.

Handelsunderskuddet har været stigende: i 1996 nåede det op på 4,6 mia. ECU (11% af BNP), og det var på 1,3 mia. ECU i første kvartal af 1997. Selv om der må forventes et underskud i en hurtigt voksende økonomi, er det nuværende niveau meget højt, og der er en grænse for økonomiens mulighed for at finansiere underskuddet på trods af høje turistindtægter. Som følge heraf er der et underskud på de løbende poster, der i 1996 beløb sig til 3,5 mia. ECU. Da der i 1995 for første gang opstod et meget stort underskud på de løbende poster, blev dette fuldt ud finansieret af den meget betydelige kapitaltilstrømning. Dette var imidlertid ikke længere tilfældet i 1996, og det betød, at valutareserverne faldt med over 1,2 mia. ECU i 1996. Reserverne var fortsat forholdsvis gode i begyndelsen af 1997 - ved udgangen af marts måned var de således på 10,2 mia. ECU - men det vurderes, at den tjekkiske nationalbank har brugt ca. 2,6 mia. ECU til at støtte valutaen i forbindelse med

angrebet i maj 1997.

Den Tjekkiske Republiks udlandsgæld er moderat og udgør under 40% af BNP. Der er væsentligst tale om mellem- og langsigtet gæld, og afdragene svarer til under 15% af eksporten af varer og tjenester.

Udviklingen i de økonomiske nøgletal		1994	1995	1996
Vækst i realt BNP	%	2,6	4,8	4,0
Inflation				
årligt gennemsnit	%	10,0	9,1	8,8
december-december	%	9,7	7,9	8,6
Arbejdsløshed, ultimo året	%	3,8	3,6	3,4
	<i>ILO-definition</i>			
Offentlig budgetbalance	% af BNP			0,0
Balance på de løbende poster	% af BNP	-0,1	-2,9	-8,6
Gæld/eksport	%	51,3	59,1	69,3
Udenlandske direkte investeringer	% af BNP	2,1	5,5	2,4
Kilde: Kommissionens tjenestegrene, nationale kilder, EBRD				

Strukturændringer

Udenrigshandelen

Som det er tilfældet for andre lande i området, er handelen blevet rettet mod EU væk fra de østeuropæiske lande. Siden Den Tjekkiske Republik blev en uafhængig nation i begyndelsen i 1993, er landets handel med EU steget kraftigt, og EU er nu Tjekkiets væsentligste handelspartner; i 1996 gik 59% af Tjekkiets eksport til EU, og 63% af importen stammede fra EU.

Der er ligeledes tale om en høj koncentration på enkelte varegrupper. To varegrupper udgjorde over halvdelen af al eksport, nemlig maskin- og transportudstyr, der udgjorde 33%, og færdigvarer, der udgjorde 29%. Eksporten af færdigvarer, der før var et af hovedvækstområderne, faldt i 1996. Bortset fra en midlertidig efterspørgselsafmatning i EU kan dette skyldes enten faldende konkurrenceevne eller manglende produktionskapacitet. De samme to varegrupper er ligeledes vigtigst på importsiden: maskiner 38% og færdigvarer 19%. Hovedvækstområdet var drikkevarer, der følges tæt af brændstoffer.

Nye handelspartnere og Tjekkiets evne til at vinde indpas på nye eksportmarkeder tyder på, at produktkvaliteten har været stigende. Værditilvæksten for varer, der eksporteres til vesten, er imidlertid forholdsvis lav. Det er oplagt, at Tjekkiets konkurrencemæssige fordel skyldes lave lønninger og en højt kvalificeret arbejdskraft. Før den nylige devaluering af valutaen, blev denne fordel stort set udhulet af store lønstigninger. Det vil blive stadig mere nødvendigt med produktivitets- og kvalitetsforbedringer, hvis Den Tjekkiske Republik skal bevare sine markeder på mellemlang sigt.

Økonomien er åben: eksport og import af varer og tjenester udgør 107% af BNP. Eksporten har været støt stigende på trods af en realopskrivning af valutaen og stigende enhedslønomkostninger. Handelens mønster, sammensætning og omfang gør imidlertid, at Den Tjekkiske Republik er meget følsom over for eksterne påvirkninger. F.eks. er landet afhængig af energiimport, især olie.

Arbejdsmarkedet

Et af de mest bemærkelsesværdige træk i Den Tjekkiske Republiks omstilling, hvorved det adskiller sig fra alle andre lande i området, er, at der stort set ikke har været arbejdsløshed. Arbejdsløsheden steg til at begynde med som følge af omstillingen, men den nåede kun op på højst 5% og var på ca. 3% fra begyndelsen af 1995 til slutningen af 1996. Hovedårsagerne hertil var, at mange arbejdende pensionister trak sig tilbage fra arbejdsmarkedet, og at der hurtigt blev store beskæftigelsesmuligheder i den private sektor. Der er stadig overbeskæftigelse, især i de tilbageværende statsejede industrier og den offentlige sektor, herunder jernbanerne, hvilket også har bidraget til at holde arbejdsløsheden nede. I begyndelsen af 1997 steg arbejdsløsheden til over 4%, og den ser ud til at stige yderligere, idet der har været en stigende tendens til afskedigelser i visse industrier, f.eks. stålindustrien. Arbejdsløsheden er imidlertid fortsat lav i forhold til de fleste andre europæiske lande.

Arbejdsmarkedet er meget stramt, og der siges at være mangel på faglært arbejdskraft, hvorfor løntrykket er stort. Indtil juli 1995 blev der i enighed med fagforeningerne ført en eksplicit indkomstopolitik - en ekstraskat - der havde til formål at begrænse reallønsstigningerne til højst 5% ud over væksten i produktionen. Denne politik viste sig imidlertid at virke mod hensigten - maksimum på 5% blev anvendt som normen - og den blev opgivet. Der blev ikke derefter stillet større lønkrav, hvilket antyder, at denne politik ikke kunstigt begrænsede lønstigningerne. Det faktum, at reallønsstigningen ligger over produktivitetsstigningen, er et af hovedproblemerne i den makroøkonomiske politik, da det øger inflationspresset på grund af stigende produktionsomkostninger og forbrugerefterspørgsel. I 1996 steg lønningerne med 8,5% i faste priser sammenlignet med en samlet produktivitetsstigning på 4%.

Der findes en mindsteløn. I januar 1996 var denne på 2 500 CZK om måneden (baseret på en ugentlig arbejdstid på 42½ time), hvilket svarede til 27% af gennemsnitslønnen. Den nominelle værdi er bevidst fast, således at realværdien udhules i takt med inflationen. Lønspredningen er stadig meget snævrere end i de nuværende medlemsstater.

Lønskatten, der under planøkonomien blev anvendt til at finansiere arbejdsløsheds- og pensionsydelse, blev afskaffet i 1993 og erstattet af socialsikringsbidrag. Disse dækker også den offentlige beskæftigelsespolitik, social bistand og sygeforsikring og indgår i statsbudgettet. Sundhedsvæsenet er adskilt fra statsbudgettet og køres som en bidragsfinansieret ordning og ikke over skatten.

Der findes arbejdsgiverforeninger og fagforeninger, men de ser ikke ud til at spille en særlig stor rolle på områder af makroøkonomisk betydning, som f.eks. lønfastsættelse.

De offentlige finanser

Det var nødvendigt at ændre statens rolle afgørende, da planøkonomien blev opgivet. For at staten kunne udføre denne nye rolle, var det nødvendigt med grundlæggende skattereformer. På udgiftssiden blev reformerne påbegyndt i 1990 med en reduktion af de løbende overførsler til virksomheder og husholdninger. På indtægtssiden blev reformen især udmøntet i januar 1993 med indførelse og/eller strømlining af moms, indkomstskat og selskabsskat.

Som følge af disse reformer er budgettets størrelse og struktur ændret. Indirekte beskatning har fået større betydning, og de offentlige udgifter i procent af BNP er blevet nedbragt til under niveauet i de fleste EU-medlemsstater. Retningslinjerne for finanspolitikken har været at opnå balance på budgettet og nedbringe udgifternes andel af BNP; det betyder, at finanspolitikken ikke bruges til aktivt at påvirke den makroøkonomiske situation. Indtil 1996 havde Den Tjekkiske Republik overskud på statsbudgettet. Faldende statsindtægter i 1996 førte imidlertid til et meget lille underskud på trods af en hastenedskæring af investeringerne i samme år.

Der er adskilte budgetter for stat, kommuner og de forskellige fonde, der finansierer det sociale sikringssystem. For at nedbringe omkostningerne blev den generelle indkomststøtte til den erhvervsaktive befolkning fjernet i 1993, og arbejdsløshedsunderstøttelsen blev beskåret. Det sociale sikringssystem finansieres gennem bidrag fra både arbejdsgivere og arbejdstagere (henholdsvis 26% og 8% af bruttolønnen).

Virksomhedssektoren: privatisering og omstrukturering

Det er klart, at en omstilling til markedsøkonomi er tæt forbundet med privatisering af statsejet ejendom og omstrukturering af produktionsprocessen. Privatiseringsprocessen i Den Tjekkiske Republik er blevet gennemført hurtigt og har været omfattende. Privatiseringen af mindre statsejede virksomheder fandt sted i 1991-92. De store virksomheder blev solgt i forbindelse med det massive privatiseringsprogram, der blev gennemført i to etaper, nemlig 1992-93 og 1994-95. De fleste af de kuponer, der i forbindelse med masseprivatiseringen blev uddelt, blev placeret i investeringsfonde, der derefter opkøbte aktier. Investeringsfondenes rolle i virksomhedernes ledelse er derfor omfattende. Ejerskabet er uklart i mange af de private virksomheder, der ejes af investeringsfonde, og det påvirker omstruktureringerne negativt. Da investeringsfonde væsentligst ejes af banker, er der tvivl om, i hvor høj grad fondene kan lede virksomhederne objektivt - der er potentielle interessekonflikter, da bankerne både er ejere og kreditorer. Det ser endvidere ud til, at konkurser af den grund er hyppigere; således var der i 1996 og i begyndelsen af 1997 en række konkurser i banker og investeringsfonde. De største statsejede banker og offentlige værker mangler endnu at blive privatiseret.

Industriproduktionen er siden 1990 blevet diversificeret, men er stadig domineret af metalproduktion. Selv om de mindre virksomheder har fået en større markedsandel, er det stadig de store virksomheder, der er dominerende; i 1995 stod de store virksomheder (over 100 ansatte) for 81% af produktionen og de meget store virksomheder (over 5 000 ansatte) for 20%. De mest dynamiske virksomheder er de meget små og meget store; mellemstore virksomheder med 100-5 000 ansatte ligger under gennemsnittet. Der findes ikke data om

virksomhedernes rentabilitet, men der er en vis frygt for, at der kun er foretaget investeringer i virksomheder med et vist udenlandsk ejerskab. I 1995 gik størstedelen af investeringerne til telekommunikation og bankområdet frem for fremstillingsvirksomhed.

Produktivitetsforbedringer og omstruktureringer er af afgørende betydning, hvis produktionen skal blive effektiv og konkurrencedygtig. Omstruktureringshastigheden afhænger delvis af adgangen til nye investeringer. Investeringerne kan finansieres via tilbageholdt overskud eller indenlandsk låntagning, salg af aktier eller udenlandske investeringer. Der er generelt foretaget store investeringer, dog væsentligst offentlige investeringer til infrastrukturprojekter, ligesom der har været store udenlandske direkte investeringer. Omstruktureringen af virksomhederne skal styrkes yderligere. Der har været en ret dæmpet produktivitetsstigning i betragtning af investeringernes andel af BNP og den lave arbejdsløshed. Virksomhedsledelsen er fortsat ikke tilstrækkelig stærk, bl.a. på grund af den anvendte privatiseringsmetode. Siden 1996 har der endvidere været strejker og protester mod omstruktureringsplanerne, bl.a. i jernbanesektoren og andre offentlige sektorer.

Den finansielle sektor

Den pengepolitiske myndighed er den tjekkiske nationalbank, der blev oprettet den 1. januar 1993 og dermed erstattede den tidligere føderale bank. Hovedformålet var at sikre stabilitet for den nationale valuta. Banken er uafhængig af regeringen, men ansvarlig over for parlamentet. Dens uafhængighed er sikret af loven om den tjekkiske nationalbank og den tjekkiske grundlov. Banken opstiller ikke inflationsmål, men mål for væksten i pengeforsyningen. Selv om inflationen er faldet, og valutaen forblevet stabil, er målene for pengeforsyningen generelt ikke blevet opfyldt.

Det tostrengede banksystem, hvor centralbanken er adskilt fra forretningsbankerne, blev indført i 1993. Til at begynde med var det vigtigste pengepolitiske instrument at begrænse bankernes låntagning og långivning. Anvendelsen af indirekte instrumenter, som f.eks. markedsoperationer (statsgældsbeviser og bankveksler) og reguleringer (f.eks. krav om mindstereserver, diskonto og lombardrente), for at styre pengeforsyningen og valutakursen blev først gradvis indført efter 1993.

Den formelle reform af banksektoren er stort set afsluttet, men nye omstruktureringer er nødvendige og forventede. Ved udgangen af 1995 ejede staten 31,5% af bankernes kapital. Banker med offentlig kapital udgjorde ca. 70% af de samlede bankaktiver. 91,5% af indlånene var ved udgangen af 1995 placeret i de indenlandske banker. Bankerne opfylder kun i begrænset omfang deres rolle som finansielle mellemmand, og sektoren står stadig over for problemer. For det første er der for mange små banker, der er ineffektive og derfor ikke vil kunne overleve i deres nuværende form. Siden 1996 er stadig flere banker løbet ind i problemer. For det andet er der en høj grad af indbyrdes ejerskab bankerne imellem og krydsejerskab mellem investeringsfonde og banker. Endelig har bankerne fortsat store tab på debitorer, selv om situationen er blevet bedre. Der er fortsat stor forskel på udlåns- og indlånsrenten. Banksystemet kan derfor ikke på nuværende tidspunkt betragtes som værende tilstrækkelig effektivt eller konkurrencedygtigt, men systemet er stabilt; 80% af bankforretningerne er koncentreret på de fire statsejede banker, der på nuværende tidspunkt er forholdsvis sunde. Som følge af spændingen i sektoren ønsker regeringen at privatisere disse fire store banker, dog således at der privatiseres en ad gangen.

Kapitalmarkedet, især børsen i Prag, har delvis udviklet sig som følge af denne masseprivatisering. De grundlæggende retlige og institutionelle retningslinjer er blevet indført. Det er den største børs i området efter antal værdipapirer og kapitalstørrelse, men handelen er ikke steget hurtigt, formodentlig fordi markedet ikke er gennemsigtigt. Børsen er endnu ikke blevet en vigtig finansieringskilde for virksomhederne. Kapitalmarkederne er af observatører og investorer blevet kritiseret for at være dårligt reguleret og forvirrende struktureret. Der er blevet opdaget ulovlige aktiviteter i nogle investeringsfonde. Herudover findes der i dag en række markeder for handel med aktier og værdipapirer, således at der kan gælde forskellige priser for samme papirer. Som svar på denne kritik blev der i juli 1996 indført stærkt ændrede børsregler med det formål at fremme investeringsbeskyttelsen og gennemsigtigheden på markedet. Endvidere ønsker finansministeriet at oprette et uafhængigt værdipapirudvalg for at forbedre kontrollen med og reguleringen af de finansielle markeder samt et clearinginstitut for at samle de mange markeders aktiviteter. Børsens ledelse har ligeledes foreslået at forbedre gennemsigtigheden ved i højere grad at give finansielle oplysninger og ved at begrænse det antal markeder, på hvilke der samtidig kan handles med værdipapirer.

Forsikringsmarkedet er stadig underudviklet, men konkurrencen er stigende.

Den økonomiske og sociale udvikling

Sociale indikatorer

Den Tjekkiske Republik har en befolkning på 10,3 millioner. Som i mange andre lande er befolkningen aldrende: fødselstallet er lavt, og levetidsforventningen stigende. Ca. 60% af befolkningen er i den arbejdsdygtige alder. Dette tal forventes at stige en smule på kort til mellemlang sigt, idet pensionsalderen sættes op.

Generelt har der været bred enighed om reformerne og kun ubetydelig social uro. I 1996 og begyndelsen af 1997 var der imidlertid en række strejker i den offentlige sektor.

Arbejdsstyrken er veluddannet. I 1995 havde 32% af befolkningen en afsluttet uddannelse på sekundærtrinnet, eventuelt en erhvervsuddannelse. 40% havde en lærlingeuddannelse og 11% en universitetsuddannelse. Uddannelsessystemet uddanner mange kandidater inden for videnskab og ingeniørvirksomhed.

Regionale og sektorale skævheder

De mange regioner i Den Tjekkiske Republik var før ret ensartede, men efter "fløjlsrevolutionen" er de begyndt at blive mere uensartede hvad angår arbejdsløshed, lønninger og inflation.

Prag har udviklet sig hurtigere end de andre regioner, og økonomien viser tegn på overophedning med lav arbejdsløshed og høje og stigende lønninger og boligudgifter. Andre regioner har klaret sig mere eller mindre godt afhængig af den eksisterende industri og deres mulighed for at styrke turismen og/eller udnytte den nære beliggenhed i forhold til Tyskland og Østrig og hovedstaden.

Under det tidligere regime var der en overdreven koncentration af industrien, idet virksomhederne både var meget store og specialiserede og derfor meget følsomme over for ændringer i den pågældende industri. Det nordlige Bøhmen og Moravia er de vigtigste industriområder. Beskæftigelsen har kun ændret sig lidt, hvilket tyder på, at der fortsat skal gennemføres betydelige omstruktureringer. I november 1996 havde områderne ikke desto mindre den højeste arbejdsløshed på henholdsvis 7,2% og 6% (sammenlignet med Prag 0,4% og det nationale gennemsnit på 3,3%). De sydlige regioner, der er domineret af landbrug, har udviklet deres turistindustri betragteligt og har derved været i stand til at holde arbejdsløsheden nede på 2-3%.

Formålet med den regionalpolitik, der nu føres, er at rette op på de eksisterende ubalancer og fremme udviklingen i de mindre gunstigt stillede regioner. Målet vil ligeledes være at styrke væksten og undgå overkoncentration af visse aktiviteter og dermed begrænse overbelastningen og forureningen.

2.2 Økonomien set i lyset af medlemskab

Indledning

Det Europæiske Råd i København i 1993 fastsatte, hvilke betingelser de associerede lande i Central- og Østeuropa skal opfylde for at blive medlemmer af EU. De økonomiske kriterier er:

- en fungerende markedsøkonomi
- evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Disse kriterier er indbyrdes afhængige. For det første vil en fungerende markedsøkonomi bedre kunne klare konkurrencepresset. For det andet er det fungerende marked i forbindelse med medlemskab af EU det indre marked. Et EU-medlemskab, der ikke indebærer integrering i det indre marked, giver ingen økonomisk mening, hverken for Tjekkiet eller dets handelspartnere.

Tilslutning til *EU's regelværk*, specielt reglerne vedrørende det indre marked, er således afgørende for et ansøgerland, som permanent skal påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab. Denne uigenkaldelige forpligtelse er nødvendig for at give sikkerhed for, at alle dele af det udvidede EU-marked vil fortsætte med at fungere efter fælles regler.

Evnen til at tilslutte sig *EU's regelværk* har flere dimensioner. På den ene side skal Tjekkiet kunne påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab på en sådan måde, at det indre marked fungerer uproblematisk og retfærdigt. På den anden side forudsætter Tjekkiets evne til at høste det fulde udbytte af konkurrencepresset på det indre marked, at de grundlæggende økonomiske forhold er gunstige, og at den tjekkiske økonomi er præget af fleksibilitet og råder over tilstrækkelig menneskelig og fysisk kapital, især infrastruktur. Hvis disse forhold ikke er til stede, vil konkurrencepresset efter al sandsynlighed blive opfattet som for intenst i visse dele af samfundet, og der vil lyde krav om protektionistiske foranstaltninger, som, hvis de blev gennemført, ville trække tæppet væk under det indre marked.

Et ansøgerlands evne og vilje til at tilslutte sig og gennemføre *EU's regelværk* har afgørende betydning, fordi omkostningerne og fordelene ved at gøre det kan være ulige fordelt over tiden og på erhvervssektorer og samfundsgrupper. En bred konsensus om, hvilke ændringer i den økonomiske politik EU-medlemskab nødvendiggør, og en målbevidst gennemførelse af økonomiske reformer på trods af pres fra interessegrupper mindsker risikoen for, at et land ikke er i stand til at påtage sig de økonomiske forpligtelser ved et medlemskab.

For de offentlige myndigheder kræver EU-medlemskab administrativ og retlig kapacitet til at omsætte og gennemføre den brede vifte af teknisk lovgivning, der er nødvendig for at fjerne hindringerne for den frie bevægelighed inden for EU og derved sikre det indre markeds funktion. Disse aspekter behandles i senere kapitler. For den enkelte virksomhed er virkningen for konkurrenceevnen af at tilslutte sig *EU's regelværk* afhængig af dens evne til at tilpasse sig de nye økonomiske forhold.

En fungerende markedsøkonomi

En markedsøkonomi forudsætter, at ligevægten mellem udbud og efterspørgsel findes ved markedskræfternes frie spil. Der foreligger en fungerende markedsøkonomi, når retssystemet, herunder reguleringen af ejendomsretten, er på plads og er i stand til at håndhæve retslige afgørelser. En markedsøkonomi fremmes og forbedres af makroøkonomisk stabilitet og konsensus om hovedlinjerne i den økonomiske politik. En veludviklet finansiel sektor og det forhold, at der ikke findes væsentlige hindringer for markedsadgang og markedsudtræden, bidrager til at effektivisere den måde, en økonomi fungerer på.

Rammerne for en fungerende markedsøkonomi er i høj grad til stede i Den Tjekkiske Republik. Markedsmekanismerne er dominerende; kun få af de administrerede priser mangler endnu at blive justeret, og handels- og valutakurssystemerne er stort set blevet liberaliseret. Privat ejerskab er udbredt, og privatiseringsprocessen er stort set afsluttet, idet det kun er hovedbankerne og ca. 60 strategiske virksomheder, der fortsat er statsejede. De retlige og institutionelle rammer for en markedsøkonomi er ligeledes næsten fuldt ud indført; ejendomsretten er veldefineret; der er indført en handelslovgivning samt en aftale- og forbrugerlovgivning; der er ingen administrativ kontrol af betydning, der hindrer adgang til markedet, og banksektoren er i nogen grad blevet reformeret.

Det er imidlertid klart, at alle markedsinstitutionerne endnu ikke er tilstrækkelig stærke eller fuldt ud driftsklare. To hovedeksempler er det finansielle marked og kapitalmarkedet, der spiller en afgørende rolle i en moderne markedsøkonomi, og den offentlige administration. Her er det oplagt, at der må gøres yderligere fremskridt. Reguleringen af de finansielle markeder, der hidtil har været utilstrækkelig, er i øjeblikket under behandling. Konkret drejer det sig om,

at banksektoren ikke er stærk og gennemlever den strukturreform, der er nødvendig, for at sektoren effektivt kan opfylde sin rolle som finansielt mellemlid. Skatteadministrationen har været forholdsvis svag.

Der er gjort store fremskridt med at stabilisere økonomien. Inflationen er nedbragt til et encifret tal, arbejdsløsheden er usædvanlig lav, og de offentlige finanser er sunde. Denne situation har fremmet udviklingen af en markedsøkonomi, idet den har sikret de stabile makroøkonomiske rammer, der er nødvendige, for at virksomhederne kan planlægge deres aktiviteter med nogenlunde sikkerhed. Vækstgrundlaget og -holdbarheden ser ud til at være sund. I 1996 aftog den økonomiske vækst imidlertid, arbejdsløsheden og inflationen steg, de offentlige finanser kom under et vist pres, underskuddet på betalingsbalancens løbende poster steg voldsomt, og i maj 1997 måtte valutabåndet opgives. To af grundene til denne afmatning var en faldende eksport til EU og en strammere pengepolitik. Den nuværende situation tyder på følgende to forhold. For det første kan den makroøkonomiske stabilitet ikke tages for givet, det vil bl.a. være nødvendigt at finde en måde, hvorpå man kan begrænse forbruget, således at underskuddet på handelsbalancen kan nedbringes. For det andet er det nødvendigt med en yderligere gennemgribende omstrukturering af virksomhederne for at sikre en langsigtet stabil vækst.

En indikator for, hvor megen succes Den Tjekkiske Republik har haft med at tilpasse og styre den økonomiske udvikling i de første overgangsåre, er, at det var det første centraleuropæiske land, der blev medlem af OECD i 1996. I de kommende måneder vil det være nødvendigt målbevidst at fortsætte stabiliserings- og reformprocessen for at styrke de betragtelige fremskridt. Den Tjekkiske Republik har gjort i de seneste år. Et pænt fremskridt med gennemførelsen af Europaafreden skulle bidrage til at sikre, at overgangen til medlemskab af EU vil kunne forløbe forholdsvis glat.

Evnen til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne

Her nogle år forud for et eventuelt medlemskab - og inden Den Tjekkiske Republik har vedtaget og gennemført størstedelen af fællesskabsretten - er det vanskeligt at danne sig en endelig opfattelse af landets evne til at opfylde dette kriterium. Der er imidlertid en række karakteristiske træk ved Tjekkiets udvikling, som giver et fingerpeg om landets sandsynlige evne til at klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen.

Dette forudsætter en stabil makroøkonomisk ramme, inden for hvilken de enkelte erhvervsdrivende kan træffe beslutninger på en forholdsvis sikker baggrund. Der skal være et tilstrækkeligt grundlag af menneskelige og fysiske ressourcer, herunder infrastruktur, således at de enkelte virksomheder får mulighed for at ruste sig til at modstå det øgede konkurrencepres på det indre marked. Virksomhederne må investere for at styrke effektiviteten, så de både kan konkurrere på hjemmemarkedet og udnytte de stordriftsfordele, der følger med adgangen til det indre marked. Denne evne til at tilpasse sig vil blive større, jo mere virksomhederne får adgang til investeringskapital, jo bedre arbejdskraften er uddannet, og jo mere nyskabende de er.

Endvidere vil en økonomi være bedre i stand til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, hvis den forud for tiltrædelsen har opnået en høj grad af økonomisk integration med Unionen. Jo mere integreret et land allerede er i Unionen, desto færre yderligere omstruktureringer skal der foretages i forbindelse med medlemskabet. Graden af økonomisk integration afhænger

både af udbuddet og mængden af varer, der indgår i samhandelen med medlemsstaterne. De direkte fordele ved adgangen til det indre marked kan desuden være større i sektorer, hvor der er et ret stort antal små virksomheder, idet disse påvirkes forholdsvis mere af handelshindringer.

En indikator for Den Tjekkiske Republiks konkurrenceevne er landets samhandel med EU. Tjekkiet har rettet sin handel mod Vesten og øget handelen betragteligt. Landets økonomi er derfor godt integreret i EU, idet over 60% af Den Tjekkiske Republiks eksport og import vedrører EU. På nuværende tidspunkt er det imidlertid ikke de samme produkter, der eksporteres og importeres, hvilket ville være en endnu klarere indikator for økonomiens konkurrenceevne på EU-markedet. Samhandelen (set på basis af snævre varekategorier) mellem Den Tjekkiske Republik og Tyskland, der er landets hovedhandelspartner, viser denne tendens og antyder derfor, at integrationen skal styrkes yderligere. På grund af de stigende arbejdslønomkostninger er det stadig nødvendigt med yderligere strukturændringer, produktivitetsstigninger og kvalitetsforbedringer, hvis de tjekkiske virksomheder skal kunne konkurrere med virksomheder i EU.

En anden indikator for konkurrenceevnen er virksomhedernes evne til at tilpasse sig ændrede forhold og virksomhedsledernes evne til at gennemføre omstruktureringer og anvende internationale standarder og praksis. For at opfylde de tekniske standarder, der følger af *EU's regelværk* skal virksomhederne være i stand til at indføre moderne teknologi. De indirekte tegn på omstrukturering har hidtil været blandede. Den svage virksomhedsledelse i industrien har betydelige negative følger for konkurrenceevnen. Der har været forholdsvis få afskedigelser, hvilket antyder, at arbejdsprocessen ikke har ændret sig, og at der stadig er overbeskæftigelse. Der er, f.eks. i stålindustrien, tegn på, at dette er ved at ændre sig, men på andre områder, f.eks. inden for jernbanerne, er der stærk modstand mod forandringer. Da virksomhedernes ejerskab endvidere ofte er ugenomsigtigt, er lederne ikke ansvarlige over for en klar defineret enhed, så de opfordres ikke nødvendigvis altid til at omstrukturere virksomhederne. Der er en høj grad af krydsejerskab mellem banker og investeringsfonde, der har aktieposter i de virksomheder, som bankerne udlåner til. Bankerne har derfor i nogen grad opbygget en dårlig låneportefølje, der på grund af relationerne med investeringsfondene ikke er blevet strøget.

Omstruktureringen af virksomhederne afhænger ligeledes af investeringsniveauet og virksomhedernes adgang til kapital. Investeringernes andel af BNP er meget stor, de udenlandske direkte investeringer har været forholdsvis store, og udgifterne til F&U som procent af BNP har været stigende siden 1993, således at de i 1995 udgjorde 1,14%. De fleste investeringer har hidtil været på infrastruktur- og bankområdet, mens investeringer i fremstillingsvirksomhed har været forholdsvis svage. Der er indirekte tegn på, at dette er ved at ændre sig, idet bankernes udlån til virksomheder og produktivitetsstigningen inden for fremstillingsvirksomhed har været stigende. En bedre adgang til kapital må forventes at hjælpe den tjekkiske industri i dens bestræbelser på at gennemføre *EU's regelværk*.

Omkostningerne ved at tilpasse sig til mere konkurrence afhænger delvis af industrialiseringsgraden og virksomhedskoncentrationen samt arbejdskraftens bevægelighed. I Den Tjekkiske Republik er industriproduktionen i høj grad koncentreret om metalproduktion, men der har været en stigende diversificering, og virksomhedskoncentrationen har været faldende. Arbejdskraftens mobilitet er imidlertid stærkt begrænset af boligmangelen.

Landbrugssektoren er forholdsvis lille udtrykt i andel af BNP. Efter medlemskab vil det være

nødvendigt med en gennemgribende modernisering. Det vil ligeledes i større eller mindre grad være nødvendigt med prisjusteringer afhængig af prisudviklingen i Tjekkiet og i EU og de reale valutakursudsving.

Banksektoren er i dag ikke konkurrencedygtig og stærk. Sektoren er blevet reformeret, men er domineret af de fire største banker, der stadigvæk delvis er statsejede; der findes fortsat et stort antal små banker, der ikke er levedygtige. I 1996 kom denne svaghed i banksektoren i forgrunden, idet en række banker gik konkurs. Hovedproblemerne i sektoren er en dårlig låneportefølje, manglende konkurrenceevne, manglende gennemsigthed og krydsejerskab mellem banker og investeringsfonde samt for svagt kapitalgrundlag. Staten må gribe ind for at løse visse bankers problemer i forbindelse med dårlige lån. For at sektoren kan udvikle sig, er det nødvendigt med en konsolidering og en yderligere bedring af bankernes udlånspraksis. Fremskridt på dette område er afgørende for, at den tjekkiske økonomi kan opnå den konkurrenceevne, der er nødvendig på EU-markedet.

Udsigter og prioriteter

Hovedproblemerne i dag er underskuddet på handelsbalancen, inflationen, valutakursen, omstrukturering af virksomhederne og en reform af banksektoren. Disse problemer kan tilskrives nogle grundlæggende forhold, der skal løses på mellemlang sigt.

Det er normalt med underskud på handelsbalancen i en hurtigt voksende økonomi. Der er ingen grund til bekymring, så længe underskuddet skyldes realinvesteringer, og de finansieres af langfristet kapital. Store vedvarende underskud på betalingsbalancen viser imidlertid, at der er mere grundlæggende problemer. Importen består stadigvæk i høj grad af kapitalgoder, men importen af forbrugsgoder er stærkt stigende. Problemet ser derfor ud til at kunne tilskrives den meget lave indenlandske opsparing på trods af den høje vækst i lønindkomster og restindkomster - med andre ord en meget klar tendens til at forbruge frem for at spare op.

Inflationen er nedbragt til et encifret tal, men i 1996 gik faldet i stå. De to kilder til inflationspresset er hurtige lønstigninger og en stor indenlandsk efterspørgsel, og den nylige devaluering af CZK må forventes at forværre situationen. Da der vil blive gennemført en yderligere prisliberalisering og deregulering, der vil skubbe til inflationen i den nærmeste fremtid, er det nødvendigt med en meget målrettet indsats for at dæmpe det nuværende pres. Arbejdsmarkedet er klart meget stramt. Dette kan dels skyldes, at der er en skjult arbejdsløshed, og at det er vanskeligt at finde job, da informationsformidlingen stadig er begrænset. På den anden side har produktivitetsstigningen ikke været så stor, som man måtte forvente med så lav arbejdsløshed. Det er nødvendigt at fjerne al overbeskæftigelse og investere i arbejdskraftbesparende teknologi. Sådanne investeringer foretages nemmere, hvis realrenten er lavere og bankernes udlånspolitik mindre restriktiv. Sidstnævnte vil kræve bedre sikkerhedsstillelse og risikovurdering. Dette kræver igen stærkere og mere gennemsigtige kapitalmarkeder, der ikke på nuværende tidspunkt er en finansieringskilde for virksomhederne, der må henvende sig til banksektoren for at opnå lån.

Privatisering og reformer af bankerne er højt prioriteret på nuværende tidspunkt; de seneste vanskeligheder skyldes i høj grad en utilstrækkelig lovgivning og kontrol, en uheldig praksis og krydsejerskab mellem investeringsfonde og banker. Det er vigtigt, at der ryddes op i banksektoren.

De penge- og finanspolitiske instrumenter er blevet ændret, så de er mere kompatible med en markedsøkonomi. Indtil for nylig blev de opstillede mål opfyldt, nemlig en stabil valuta, balance på budgettet og en nedbringelse af de offentlige udgifters andel af BNP. De offentlige finanser er blevet reformeret efter de retningslinjer, der anvendes i Vesten, idet der f.eks. er indført moms og indkomstskat. Skatteopkrævningen kunne imidlertid styrkes, og der er stigende underskud på pensions- og socialsikringsområdet, hvilket på mellemlang sigt vil skabe problemer.

Den Tjekkiske Republiks økonomiske politik har hidtil ikke været ført efter en klar mellemlang strategi. Der er fastlagt visse retningslinjer for den politik, der skal føres. For det første skal der opnås "valutastabilitet" - det er centralbankens opgave at sikre lav inflation og en stabil valutakurs. For det andet skal de offentlige udgifter nedbringes for at få balance på budgettet. For det tredje skal der indføres markedsøkonomi gennem privatisering af statens aktiver og liberalisering af de økonomiske aktiviteter.

Regeringens mulighed for at gennemføre disse strategier og fastholde en troværdig kurs er mindre end før valget i juni 1996. Der må derfor forventes en langsommere lovgivning og implementering.

Den økonomiske politik må nu i højere grad koncentreres om mikroøkonomiske initiativer. Det kan tage længere tid, før sådanne initiativer mærkes, men de er af helt afgørende betydning, hvis stabiliteten skal fastholdes, og konkurrenceevnen styrkes.

2.3 Generel vurdering

Den Tjekkiske Republik må anses for at have en fungerende markedsøkonomi. Markedsmekanismen virker fuldt ud, og statens rolle i økonomien er blevet fuldstændig ændret. Landet har med stor succes stabiliseret økonomien. Arbejdsløshedsprocenten er blandt de laveste i Europa. Som de nylige makroøkonomiske ubalancer imidlertid har vist, er det nødvendigt med yderligere fremskridt i de kommende år, herunder især en styrkelse af virksomhedsledelsen og det finansielle system.

Den Tjekkiske Republik må forventes at kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i EU på mellemlang sigt, forudsat at virksomhedsreformerne fremskyndes. Landet har en veluddannet arbejdskraft og en forholdsvis god infrastruktur. Der er i de senere år foretaget store investeringer i økonomien, og de udenlandske direkte investeringer har ligeledes været betydelige. Landet har med held øget samhandelen med Vesten. Selv om de eksporterede varers kvalitet stadig forbedres, er værditilvæksten fortsat lav. Banksektoren domineres af nogle få delvis statsejede banker, og sektorens konkurrencemæssige situation er ikke stærk. Hovedudfordringen for Den Tjekkiske Republik er at presse på med omstruktureringen af virksomhederne for at forbedre de økonomiske resultater på mellemlang sigt og dermed rette op på de eksterne ubalancer.

3. Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab

Det Europæiske Råd i København anførte blandt kriterierne for tiltrædelse “evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, herunder tilslutning til målene for politisk, økonomisk og monetær union”.

Tjekkiet har med sin ansøgning om medlemskab på basis af traktaten uden forbehold accepteret Unionens grundlæggende mål, også dens politikker og instrumenter. I dette kapitel gennemgås Tjekkiets evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab, dvs. de retlige og institutionelle rammer, der går under betegnelsen Fællesskabets regelværk, på grundlag af hvilke Unionen realiserer sine mål.

Med Unionens udvikling er regelværket gradvis blevet mere tyngende og udgør en større udfordring for fremtidige tiltrædelser, end det var tilfældet tidligere. Tjekkiets evne til at gennemføre regelværket vil være af central betydning for dets evne til at fungere hensigtsmæssigt inden for Unionen.

I de følgende afsnit undersøges på hvert hovedområde af Unionens virksomhed den nuværende og fremtidige situation i Tjekkiet. Udgangspunktet for beskrivelsen og analysen er et kort sammendrag af Fællesskabets regelværk med angivelse af bestemmelserne i Europaaf-talen og hvidbogen, hvor de er relevante. Endelig gives der for hvert aktivitetsområde en kort vurdering af Tjekkiets evne til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab på mellemlang sigt.

3.1 Det indre marked uden grænser

Det indre marked defineres i traktatens artikel 7A som et område uden indre grænser med fri bevægelighed for varer, personer, tjenesteydelser og kapital. Grundlaget for det indre marked, som er af afgørende betydning for integrationsprocessen i Fællesskabet, er en åben markedsøkonomi, hvor konkurrence og økonomisk og social samhørighed spiller en afgørende rolle.

Den faktiske gennemførelse af de friheder, der er nedfældet i traktaten, forudsætter ikke blot overholdelse af så vigtige principper som ikke-forskelsbehandling eller gensidig anerkendelse af nationale regler, således som disse principper er blevet præciseret gennem Domstolens retspraksis, men også en samtidig og effektiv anvendelse af en samling af specifikke fælles bestemmelser. Disse specifikke bestemmelser har bl.a. til formål at sikre den offentlige sikkerhed og sundhed, miljø- og forbrugerbeskyttelse, bevarelse af offentlighedens tillid til sektoren for tjenesteydelser eller garanti for, at personer, der udøver visse specialiserede erhverv, har de rette kvalifikationer, og i givet fald at indføre eller samordne visse regulerings- og tilsynsordninger. Al kontrol og systematisk efterprøvning, som er nødvendig for at sikre en korrekt anvendelse af reglerne, skal finde sted inden for selve markedet og ikke ved grænseovergangene.

Det er ikke alene vigtigt at EU-lovgivningen effektivt inkorporeres i national ret, men også at den gennemføres korrekt i praksis via de relevante administrative og retslige strukturer i medlemsstaterne og overholdes af virksomhederne. Denne forudsætning skal være opfyldt for at sikre den gensidige tillid, som er nødvendig for at markedet kan fungere tilfredsstillende.

Dette kapitel bør læses i sammenhæng med bl.a. kapitlet om socialpolitik, miljø, forbrugerbeskyttelse og sektorpolitik.

De fire friheder

Ansøgerlandene overtager gradvis Fællesskabets regelværk:

- Associeringsaftalen mellem Det Europæiske Fællesskab og dets medlemsstater og Tjekkiet blev undertegnet i 1995 og er ved at blive reatificeret. Hvad angår de fire friheder og indbyrdes tilnærmelse af lovgivningerne foreskriver aftalen navnlig en øjeblikkelig eller gradvis anvendelse af et vist antal forpligtelser, gensidige eller ikke-gensidige, vedrørende bl.a. etableringsret, national behandling, frihandel, intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb.

- Kommissionens hvidbog (KOM(95) 163 endelig udg.), som er en række retningslinjer, der skal bistå ansøgerlandene med at forberede integrationen i det indre marked, foretager en snævrere afgrænsning af de pågældende lovgivninger; den udvælger de emner og "nøgleområder", som øver direkte indflydelse på den fri bevægelighed for varer, tjenesteydelser, kapital og personer, og redegør for de betingelser, der er nødvendige for at gennemføre lovgivningen, herunder de retlige og organisatoriske strukturer. Der gennemgås 23 aktivitetsområder i Fællesskabet, hvor de pågældende foranstaltninger opdeles i to etaper, alt efter hvor højt de prioriteres, og der fastlægges dermed et arbejdsprogram for perioden forud for tiltrædelsen. Kontoret for Informationsudveksling om Faglig Bistand (TAIEX) blev nedsat med det formål at yde supplerende og målrettet faglig bistand på de lovgivningsområder, der er omfattet af hvidbogen. Kontoret har for nylig oprettet en

lovgivningsdatabase.

- Tiltrædelsen af Den Europæiske Union indebærer for ansøgerlandene, at de skal overtage og gennemføre hele Fællesskabets regelværk. Det skal i den forbindelse understreges, at den handlingsplan for det indre marked, som blev forelagt for Det Europæiske Råd i Amsterdam, indeholder en række prioriterede foranstaltninger, som er nødvendige for at forbedre det indre markeds funktion (EU-15) på baggrund af indførelsen af den fælles valuta. Dette giver sig nødvendigvis udslag i en udvikling af Fællesskabets regelværk.

De generelle rammer

Virksomhederne skal kunne udøve deres aktiviteter på grundlag af fælles regler uanset aktivitetsområde. Disse fælles regler er vigtige, fordi de fastlægger de generelle rammer for, hvorledes økonomien fungerer, og dermed de generelle konkurrencevilkår. Dette område omfatter ud over konkurrencereglerne (virksomheder og offentlig støtte) skatte- og afgiftsbestemmelserne, som behandles i et andet afsnit i udtalelsen, åbningen af markedet for offentlige indkøb og tjenesteydelser, harmonisering af reglerne for intellektuel ejendomsret (herunder det europæiske patent), harmonisering af selskabsretten og reglerne for regnskabsaflæggelse, beskyttelse af personoplysninger samt henvisning af sagsanlæg og gensidig anerkendelse af retsafgørelser (artikel 220-konventioner).

Sammendrag

Offentlige indkøb reguleres ved en lov fra 1994, som trådte i kraft i 1996. Et uafhængigt organ, kontoret for beskyttelse af konkurrencen, har til opgave at følge med i den offentlige indkøbspolitik.

Med hensyn til beskyttelse af intellektuel og industriel ejendomsret har Tjekkiet vedtaget en ny patentlov i 1990, en varemærkelov i 1995, mens loven om ophavsret blev ændret i beskedent omfang i 1996. Landet deltager i alle de konventioner, der er nævnt i Europaaftalens artikel 67 og har indsendt en ansøgning om tiltrædelse af München-konventionen fra 1973. Tjekkiet har tiltrådt aftalen om handelsrelaterede intellektuelle ejendomsrettigheder (TRIPS).

Selskabsretten er hovedsagelig reguleret i handelsloven, som senest blev ændret den 1. juli 1996, og som bragte retstilstanden tæt på første og andet direktiv. En række forskellige virksomhedsformer er anerkendt i henhold til tjekkisk lovgivning, herunder aktieselskaber og anpartsselskaber. I dag er omkring 115.000 selskaber registreret. De kan udstede aktier/anparter, og den seneste tids lovgivning har forbedret aktionærbeskyttelsen. Mindstekapitalkravene er fastlagt ved lov. Der er et grundlæggende beskyttelsesniveau for kreditorer. Domstolene fører et selskabsregister, som indeholder alle relevante oplysninger om hvert selskab, og dette kan frit konsulteres.

Regnskabsloven fra 1991 bringer de tjekkiske regnskabsregulativer i overensstemmelse med det fjerde direktiv. Der findes ingen regnskabsstandarder, og procedurer fastsættes af finansministeriet. Metodologiske rekommandationer udstedes af Sammenslutningen af Revisorer. Regler om konsoliderede regnskaber findes i ministerielle cirkulærer.

Retten til beskyttelse af persondata er fastlagt i chartret om fundamentale rettigheder og friheder og lov 256/1992 om beskyttelse af persondata samt i en række love på særlige områder. Der findes ikke et uafhængigt kontrolorgan til at føre tilsyn med overholdelsen af

reglerne.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Den tjekkiske lovgivning om offentlige indkøb har i vid udstrækning tilnærmet sig gældende EU-retsfor skrifter. De fleste af hvidbogens direktiver er inkorporeret i tjekkisk lovgivning. De tjekkiske myndigheder selv indrømmer imidlertid, at der endnu ikke er fuld overensstemmelse. Dette er tilfældet for udbudsprocedurer og offentlige værker - som endnu ikke er omfattet af lovgivningen - og desuden findes visse præferencer og andre diskriminerende foranstaltninger, der er til ugunst for ikke-tjekkiske statsborgere.

Der er gjort betydelige anstrengelser for at bringe lovgivningen om offentlige indkøb i overensstemmelse med gældende EU-retsfor skrifter. Skønt den tjekkiske lovgivning generelt er af høj standard, er der stadig en række huller, der skal lukkes. Især bør lovens anvendelsesområde udvides til at omfatte alle offentlige værker (vand, energi, transport og telekommunikation). Situationen i dag er den, at Tjekkiet opretholder et system med indenlandske præferencer med hjemmel i Europaaftalen. Virksomheder i EU vil først få lige adgang til disse sektorer efter udløbet af overgangsperioden som fastsat i Europaaftalen. Kontoret for beskyttelse af økonomisk konkurrence synes at opfylde infrastrukturkravet for en korrekt opfyldelse af lovgivningen. Skønt det er for tidligt at foretage en nøjagtig vurdering af effektiviteten af de offentlige indkøbsprocedurer i praksis, synes de retsmidler, der er til rådighed, at fungere hurtigt og effektivt, og de er i overensstemmelse med de fleste af direktivernes krav.

Det forventes, at en række yderligere ændringer af loven om offentlige indkøb træder i kraft i 1998-2000, så man kan fuldende harmoniseringen inden for offentlige indkøb senest ved tiltrædelsesdatoen..

Der er gjort gode fremskridt med tilpasningen af lovgivningen vedrørende industriel ejendomsret (patenter, varemærker, mønstre).

Med hensyn til intellektuel ejendomsret (ophavsrettigheder og ophavsbeslægtede rettigheder), mangler der at blive fyldt en lang række huller (for computerprogrammer, leje- og distributionsrettigheder og varigheden af ophavsretsbeskyttelsen). Det er hensigten at revidere den eksisterende patentlov for at sikre fuldstændig forenelighed med München-konventionen. Samtidig agter Tjekkiet at indføre supplerende beskyttelsescertifikat for farmaceutiske produkter. Grænsekontrol vil blive indført den 1.1.1998. Der er stadig omfattende piratvirksomhed. Der er gjort en betydelig indsats for at sikre en tidssvarende håndhævelse af lovgivningen Med hensyn til industriel ejendomsret.

Med hensyn til selskabslovgivningen blev handelsloven ifølge oplysninger fra Tjekkiet ændret pr. 1. juli 1996 for i vid udstrækning at bringe den i overensstemmelse med første og andet direktiv, skønt der stadig mangler at blive udfyldt et par huller, f.eks. Med hensyn til kreditorbeskyttelse Ifølge det oplyste skulle det tolvte direktiv være inkorporeret i tjekkisk lovgivning, men der er stadig ikke fuld forenelighed med det tredje og det ellefte direktiv.

Med hensyn til regnskabsvæsen når loven fra 1991 allerede et godt stykke i retning af tilpasning til den fjerde direktiv, og en række ændringer af loven, som får virkning den 1.1.1999 forventes at føre til fuld forenelighed. Ændringer til loven om revisorer, der er en

gennemførelse af det ottende direktiv, får virkning den 1.1.1998. Der kan konstateres en række overgangsproblemer i forbindelse med den praktiske gennemførelse af de nye regler, herunder mangel på kvalificerede regnskabsfolk og revisorer, men disse problemer kan løses på mellemlang sigt.

De tjekkiske myndigheder erkender, at den tjekkiske lovgivning endnu ikke i tilstrækkelig grad er i overensstemmelse med de europæiske standarder vedrørende databeskyttelse. Tjekkiet deltager stadig ikke i Europarådets konvention 108. Det er nødvendigt at få etableret et uafhængigt organ, der er ansvarlig for overvågningen af de lovgennemførelsesmæssige aspekter og at indføre sanktioner over for personer, der illegalt gør brug af data.

Med hensyn til civilretten har Tjekkiet for nylig modtaget en opfordring fra de stater, der er parter i Lugano-konventionen om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, om at tilslutte sig konventionen. En sådan udvikling giver et godt billede af tilliden til det tjekkiske retssystem.

Konklusion

Tjekkiet har allerede inkorporeret de vigtigste direktiver for de sektorer, der er beskrevet ovf., i den nationale lovgivning. Gennemførelsen af bestemmelserne i Europaafspraken og hvidbogen for de sektorer, der har været gennemgået, har generelt været tilfredsstillende.

Det er nødvendigt med en yderligere indsats inden for især følgende områder: offentlige indkøb, beskyttelse af intellektuel ejendomsret og gennemførelsesstrukturer for beskyttelse af persondata. En mindre indsats er også påkrævet Med hensyn til selskabsret og regnskabsvæsen for at bringe den tjekkiske lovgivning helt i overensstemmelse med EU-lovgivningen. På alle disse områder skulle der, ud fra en antagelse om, at den nuværende harmonisering fortsættes, ikke være nogen større vanskeligheder Med hensyn til lovtilnærmelsen på mellemlang sigt.

Fri bevægelighed for varer

Den fri bevægelighed for varer forudsætter, at foranstaltninger, der medfører begrænsninger for handelen, forsvinder, dvs. ikke blot told og kvantitative begrænsninger på handelen, men også alle foranstaltninger med tilsvarende virkning, nemlig de foranstaltninger, der direkte eller indirekte finder anvendelse på nationalt fremstillede eller importerede varer og har protektionistiske virkninger. I det omfang de tekniske krav ikke er harmoniseret, er anvendelsen af princippet om gensidig anerkendelse af nationale regler og princippet om begrænsning af de nationale krav til de krav til de mål, der ønskes opnået, afgørende for at garantere varers fri bevægelighed, idet principperne i EF-Domstolens "Cassis de Dijon"-dom finder anvendelse.

Med henblik på harmonisering har Det Europæiske Fællesskab udviklet den "nye metode", der indfører en fremgangsmåde med omhyggelig balance mellem offentlige og private autonome organer, hvori EF-lovgivningen og europæiske standarder spiller en særlig supplerende rolle. I stedet for at påtvinge tekniske løsninger er EF-lovgivningen således begrænset til at fastsætte de væsentlige krav, som varer skal opfylde. Varer fremstillet i overensstemmelse med europæiske standarder antages at opfylde sådanne væsentlige krav, men europæiske standarder er ikke det eneste middel til at bevise en sådan overensstemmelse. Den "nye metode" fungerer i forbindelse med den "globale metode" for varecertificering, der styrer

anbringelsen af EF-overensstemmelsesmærket på varen. For andre varer såsom lægemidler, kemikalier, motorkøretøjer og levnedsmidler følger EF-direktiverne det traditionelle regulatoriske mønster med tilvejebringelse af fuldt detaljerede regler.

Den frie bevægelighed for varer hviler ligeledes på gennemførelse af en række EF-harmoniseringsforanstaltninger. I denne forbindelse bør der lægges stor vægt på anvendelse af reglerne for harmonisering på området for beskyttelse af sikkerhed og sundhed, som forudsætter indførelse af passende ordninger og organer for såvel virksomheder som forvaltninger.

Blandt de "horisontale" direktiver, der er absolut nødvendige for, at markedet uden grænser kan fungere effektivt, er bl.a. direktivet om produktsikkerhed i almindelighed og direktivet om produktansvar. Bestemmelserne om produktsikkerhed i almindelighed er dækket i afsnittet om forbrugerbeskyttelse.

De specifikke bestemmelser om landbrugsprodukter (overholdelse af veterinære og plantesundhedsmæssige standarder) beskrives detaljeret i afsnittet om landbruget.

Sammendrag

Der er et lavt toldbeskyttelsesniveau, og der er forholdsvis få diskriminerende foranstaltninger tilbage. Alle priser er liberaliseret, undtagen de priser, der praktiseres af offentlige værker samt priserne på gas, vand og el til husholdningerne samt huslejer. Der blev indført en importdeponeringsordning den 21. april 1997, og der planlægges restriktive foranstaltninger for landbrugsimporten, hvilket i begge tilfælde er en afvigelse fra den frihandelspolitik, regeringen har ført hidtil. Disse forhold omhandles andetsteds i udtalelsen.

Processen med hensyn til tilnærmelse af den tekniske lovgivning til den gældende EU-forskrifter er kommet godt i gang. Den forventede ikrafttrædelse af "loven om tekniske krav til produkter" skulle bane vej for vedtagelse af tekniske forskrifter, standarder og procedurer for overensstemmelsesvurdering, som i det store og hele er forenelige med den nye metode i forbindelse med teknisk harmonisering og den globale metode i forbindelse med overensstemmelsesvurdering. Der synes at ske ganske tilfredsstillende fremskridt med den regulatoriske tilpasning inden for de vigtigste sektorer: der er netop vedtaget en ny fødevarerlovgivning; der findes udkast til globalt set forenelig lovgivning for kemikalier; Med hensyn til motorkøretøjssektoren har Tjekkiet undertegnet FN-ECE-aftalen fra 1958 og anvender mere end to tredjedele af FN-ECE-regulativerne. På det farmaceutiske område er der fremsat lovforslag, der vil kunne bidrage til at bringe lovgivningen i overensstemmelse med EU's lovgivning. Den nye lov om medicinske produkter med de nødvendige gennemførelsesforanstaltninger forventes at være i overensstemmelse med de relevante gældende EU-forskrifter. Under alle omstændigheder må det ikke glemmes, at sekundær lovgivning ofte er nødvendig for at føre de generelle lovgivningsmæssige rammer ud i livet.

Det tjekkiske institut for standarder, metrologi og afprøvning (COSMT), som er underlagt handels- og industriministeriet, er ansvarlig for standardiserings- og certificeringsspørgsmål.

Det forhold, at der på samme tid findes forskellige funktioner under samme paraplyorganisation, er et træk ved overgangen til et system baseret på den nye metode. Sidstnævnte foreskriver imidlertid uafhængige organer for overensstemmelsesvurdering, et

foreneligt autorisationssystem og frivillig standardisering.

Mere end 80% af EU-standarderne er implementeret i det tjekkiske nationale standardsystem, og der skulle opnås en implementeringsprocent på 100% ved udgangen af 1997. COSMT, som blev fuldt medlem af Den Europæiske Standardiseringsorganisation (CEN) tidligere i år og er associeret medlem af Den Europæiske Komité for Elektroteknisk Standardisering (CENELEC), vil sandsynligvis stadig stå som den tekniske tilsynsmyndighed i det nye system.

Indtil for nylig var der ikke nogen eksempler på tekniske handelshindringer. Tidligere på året blev der lejlighedsvis rapporteret om, at produkter, der havde oprindelse i EU og var i overensstemmelse med EU-standarderne, ikke fik adgang til det tjekkiske marked.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Tjekkiet er langt fremme med at anvende EU's regler om fri bevægelighed for varer. Imidlertid bør der skabes garantier for markedsadgang for varer med oprindelse i EU, som er i overensstemmelse med EU's standarder.

Der er gjort gode fremskridt Med hensyn til produktsikkerhed. Arbejdet med gennemførelsen af "loven om tekniske krav til produkter" og den efterfølgende gennemførelse af direktiverne i forbindelse med den nye metode er kommet godt i gang.

Det tjekkiske institut for standarder, metrologi og afprøvning har et personale, som ser ud til at være tilstrækkeligt stort, samtidig med at den fornødne tekniske kompetencesynes at være til stede.

Forslaget til "lov om tekniske krav til produkter" indeholder bestemmelser om privatisering af de statslige afprøvningsorganer inden for et år. Kontrolorganerne inden for området for standarder og tekniske normer falder ind under forskellige ministerier. Det samme gælder certificeringsorganer, som det er planlagt at privatisere.

Det tjekkiske standardiserings- og certificeringssystem ser ud til at være velforberedt til at komme i overensstemmelse med gældende EU-retsfor skrifter på mellemlang sigt, forudsat at de nuværende bestræbelser videreføres. Der henstår dog stadig spørgsmål om gennemførelse af markedsovervågning (lovgivning og administrativ struktur); adskillelse mellem de regulerende, standardiserings- og certificeringsmæssige funktioner; afklaring af spørgsmålet om testlaboratoriernes tavshedspligt og ministeriernes konkrete intentioner Med hensyn til privatisering af certificeringsorganerne. Det forekommer derfor nødvendigt at følge udviklingen nøje. Det gælder også Med hensyn til det kvalitative og personalemæssige aspekt af de organer og institutioner, der er kompetente for gennemførelsen af den relevante lovgivning, skønt udviklingen også her er opmuntrende.

Med hensyn til til civilt produktansvar skal der snarest forelægges et lovforslag for parlamentet med henblik på ikrafttrædelse i januar 1988.

På de områder, der er reguleret på nationalt plan, men som ikke er omfattet af en fællesskabsharmonisering, er der imidlertid ikke nok oplysninger om den faktiske anvendelse af fællesskabsrettens principper for varers fri bevægelighed i Tjekkiet.

Rapporteringsprocedurerne, som udgør en del af det indre markeds maskineri, er endnu ikke

operationelle og kan således ikke anvendes i fortiltrædelsesperioden. De vigtigste instrumenter i denne forbindelse er: direktiv 83/189, der foreskriver underretning om forslag til nationale tekniske standarder og forskrifter, beslutning nr. 3052/95 om foranstaltninger, der fraviger princippet om frie varebevægelser, procedurer for klager til Kommissionen eller endda muligheden for at lade Domstolen afgøre spørgsmål, jf. traktatens artikel 177. Samtidig vil en vurdering af Tjekkiet's anvendelse af princippet om gensidig anerkendelse forudsætte grundigere oplysninger om landets nationale regler og administrative praksis, der kan være af betydning for handelen med varer.

Konklusion

Der er gjort betydelige fremskridt. Tjekkiet har gjort gode fremskridt Med hensyn til tilpasningen til gældende EU-retsforskrifter med relation til den frie bevægelighed for varer og har allerede gennemført de vigtigste direktiver. Gennemførelsen af bestemmelserne i Europaaftalen og hvidbogen har generelt være tilfredsstillende. Imidlertid må der skabes sikkerhed for, at produkter, der er i overensstemmelse med EU's standarder, får adgang til det tjekkiske marked. Udviklingen Med hensyn til produktsikkerhed skal følges nøje, både Med hensyn til til lovgivning og gennemførelsesprocedurer. Hvis de nuværende bestræbelser opretholdes, skulle fri bevægelighed for varer være en mulighed på mellemlang sigt.

De tjekkiske myndigheder bør ligeledes sikre sig, at deres nationale lovgivning på de områder, der ikke er omfattet af en EU-harmonisering, ikke vil kunne tænkes at besværliggøre handelen, bl.a. ved at kontrollere, at de gældende foranstaltninger står i rimeligt forhold til det mål, der skal opnås.

Fri bevægelighed for kapital

Europaaftalen fastlægger princippet om fri bevægelighed for kapital mellem Tjekkiet og EU. For så vidt angår Tjekkiet's forpligtelser gælder dette fra tidspunktet for Europaaftalens ikrafttræden for så vidt angår direkte investeringer foretaget af virksomheder, der allerede er etableret i Tjekkiet, og for så vidt angår filialer eller agenturer af virksomheder fra EU (såvel som selvstændige) gradvis i løbet af overgangsperioden. Parterne konsulterer hinanden med henblik på at lette kapitalbevægelserne mellem EU og Tjekkiet for at fremme aftalens målsætninger (artikel 61 i Europaaftalen).

Hvidbogen fremhæver forbindelsen mellem den fri bevægelighed for kapital og den fri bevægelighed for finansielle tjenesteydelser. Den foreslår en trinfølge for liberalisering af kapitalbevægelser, lige fra mellem- og langfristede kapitalbevægelser og kapitalbevægelser i forbindelse med kommercielle transaktioner til kortfristet kapital.

Sammendrag

Tjekkiet har været i stand til at tiltrække en betydelig mængde udenlandske direkte investeringer siden 1990. Det samlede tal for perioden 1990-1996 er på 5.300 mio. ECU. Disse investeringer har spillet en positiv rolle i omstruktureringen, privatiseringen og moderniseringen af den tjekkiske industri. Desuden har der været en betydelig tilstrømning af udenlandsk kapital i form af bankindsud og porteføjlainvesteringer. Denne udvikling er til dels et resultat af landets liberale politik Med hensyn til kapitalbevægelser.

Med loven om udenlandsk valuta, der har været i kraft siden 1. oktober 1995, indførtes der konvertibilitet for anfordringskonti. Med samme lov blev der indført en omfattende liberalisering af kapitalbevægelserne.

I kølvandet på disse foranstaltninger er de fleste indgående kapitalstrømme blevet liberaliseret. De vigtigste restriktioner på kapitaltilstrømningen har relation til valutaudlændinges køb af fast ejendom (til andre formål end direkte investering) og optagelse til notering af udenlandske fonds på de indenlandske kapital- og pengemarkeder.

I modsætning til de indgående kapitalbevægelser er der en langt bredere vifte af restriktioner på de udgående kapitalbevægelser. Blandt de liberaliserede udgående kapitalbevægelser finder man imidlertid direkte investeringer, i udlandet bosiddende valutaindlændinges køb af fast ejendom, kommercielle kreditter og personlige kapitalbevægelser.

Den liberalisering af kapitalbevægelserne, der allerede er sket i Tjekkiet, går ud over de forpligtelser, som landet har påtaget sig i henhold til Europaaftalen.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Ifølge de tjekkiske myndigheder vil afskaffelsen af de resterende restriktioner ske gradvis og forventes realiseret inden for en periode af tre til fire år.

Loven om udenlandsk valuta gør det muligt at træffe yderligere liberaliseringsforanstaltninger ved at vedtage regeringsdekreter og forskrifter fra finansministeren og centralbanken, uden at det er nødvendigt at ændre loven. Imidlertid vil det blive nødvendigt, at loven ændres for så vidt angår valutaudlændinges køb af fast ejendom i Tjekkiet.

Konklusion

Den allerede opnåede grad af liberalisering af kapitalbevægelserne er meget betydelig, men liberaliseringen af indgående kapitalbevægelser har været meget hurtigere end de udgående kapitalbevægelser.. Tjekkiet forventes at være i stand til uden større vanskeligheder at fjerne de resterende restriktioner på kapitalbevægelserne på mellemlang sigt og i fuldt omfang at gennemføre gældende EU-forskrifter på dette område.

Fri bevægelighed for tjenesteydelser

Basis for den fri bevægelighed for tjenesteydelser et forbud mod forskelsbehandling, især grundet på nationalitet, og regler for harmonisering af forskellige nationale regelsæt. Disse regler vedrører ofte både etableringsretten, som henhører under området for personers fri bevægelighed, og den fri levering af tjenesteydelser. Deres gennemførelse forudsætter indførelse af administrative strukturer (banktilsynsudvalg, kontrolmyndigheder for den audiovisuelle sektor, tilsynsmyndigheder) samt en styrkelse af samarbejdet mellem medlemsstaterne på kontrolområdet (gensidige anerkendelsesordninger).

En vigtig del af lovgivningen om fri bevægelighed for tjenesteydelser vedrører finansielle tjenesteydelser. Ligeledes berøres problemerne i forbindelse med åbningen af nationale markeder i traditionelt monopoldominerede sektorer som telekommunikations- og til dels energi- og transportsektoren. Disse områder vil blive behandlet i de relevante afsnit i udtalelsen.

Sammendrag

Baseret på mono-banksystemet indtil 1989 oplevede banksektoren i Tjekkiet en stor efterspørgsel efter finansielle tjenesteydelser i overgangsperioden i forbindelse med splittelsen af den tidligere Tjekkoslovakiske Republik i 1993. Følgelig blev der oprettet 50 nye banker. De følgende tre år var en konsolideringsperiode for banksektoren. På dette stadium var det især påkrævet at styrke stabiliteten i den tostrengede banksektor, der var opstået, og at sikre gennemførelsen af forsigtighedsregler og et banktilsynssystem. Det nuværende stadium kan identificeres som en af tilpasningerne til EU-standarderne og en kvalitativ forøgelse af banksektorens effektivitet og konkurrenceevne.

Syv banker ejes delvis af staten: fem af dem er kontrolleret af staten, og deres andel af bankmarkedet er ca. 70%. Et projekt vedrørende privatisering af de banker, der delvis ejes af staten, er under forberedelse.

De vilkår, hvorpå udenlandske banker kan drive bankvirksomhed på det tjekkiske marked, er generelt forenelige med det første og det andet bankdirektiv. Kravene til soliditetsgrad og store enkeltengagementer er også i overensstemmelse med gældende EU-forskrifter. Forskelle i forhold til EU-lovgivningen findes Med hensyn til indskudsgarantiordninger, kravene til kaitalgrundlag og kontrol på konsolideret grundlag. Vanskelighederne i banksektoren i de seneste år førte til ny regeringsinitiativer for yderligere at konsolidere sektoren ved en strengere regulering og privatisering af de fire største statsejede banker, herunder større udenlandske kapitalandele.

Banktilsynet ligger hos en specialafdeling i den tjekkiske nationalbank. Ny lovgivning har bragt foranstaltningerne til bekæmpelse af hvidvaskning af penge mere i overensstemmelse med EU's krav, men der er stadig mange huller. Den ansvarlige politiske myndighed er finansministeriet.

Loven om værdipapirer og børsforhold og lov nr. 248/1992 om investeringselskaber og -fonde er udtryk for en alvorlig indsats for at bringe den tjekkiske lovgivning i overensstemmelse med trin I-foranstaltningerne. Tilnærmelse af trin I-foranstaltningerne påtænkes gennemført i løbet af 3-4-år. Virksomheder, som har fået en autorisation af finansministeriet, og kreditinstitutter kan drive investeringsvirksomhed. Udenlandske virksomheder, der yder investeringservice, indrømmes de samme rettigheder som indenlandske virksomheder. Værdipapirer, der udstedes i udlandet, kan forhandles på tjekkiske markeder, forudsat at de udenlandske markeder, hvor de er optaget til notering, er godkendt af finansministeriet. Den finansielle sektor har spillet en afgørende rolle i privatiseringsprogrammet. De institutionelle investorers kraftige involvering på dette område set i sammenhæng med det store antal transaktioner, der foretages uden for det regulerede marked, gør det nødvendigt med strenge bestemmelser Med hensyn til markedsmanipulering. Desuden giver et omfattende krydsejerskab mellem bankerne (der har store engagementer på privatiserede og privatiserende virksomheder) og de institutionelle investorer anledning til interessekonflikter, som er et problem, der bør løses ved at styrke mindretalsaktionærernes rettigheder og ved oplysningsforskrifter.

Et første skridt i denne retning var vedtagelsen af en ændring af loven om værdipapirer og børsforhold i april 1996 og en beslutning i begyndelsen af 1997 om at oprette en ny tilsynsmyndighed. Der er endnu ikke tale om en afhængig myndighed, da den indtil videre vil

varetage sine opgaver i finansministeriets regi, medens centralbanken fortsat vil spille en mindre rolle.

Der var alvorlige problemer med en række investeringsfonde i begyndelsen af 1997, hvilket synes at have gjort myndighederne bevidste om behovet for en mere vidtgående regulering. Det er endnu ikke klart, hvilke konkrete resultater dette vil føre til.

Forsikringssektoren er reguleret af en lov fra 1991, der bringer den tjekkiske lovgivning tæt på overensstemmelse med trin I. Blandt de betydelige forskelle i forhold til gældende EU-forskrifter, der stadig skal findes en løsning på, kan nævnes indskudskravene, som er strengere end i EU, og det tidligere statsforsikringsmonopols fortsat dominerende stilling og dets bilforsikringsmonopol.

Tilsynsmyndigheden ligger fortsat hos finansministeriet. Dette har en specialafdeling.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er gjort tilfredsstillende fremskridt med at inkorporere gældende EU-forskrifter inden for banksektoren. De forskelle, der stadig findes, og som der skal findes en løsning på, har relation til indskudsgarantiordningerne, kravene til kaitalgrundlag og kontrol på konsolideret grundlag. Der er planer om at fjerne disse sidste restriktioner og stille forslag om trin I og II-direktiver i 1997/1998.

Ifølge regeringens lovgivningsprogram vil alle EU-retsakter om bankvæsen og banktilsyn være gennemført i tjekkisk lovgivning i år 2000, herunder love om samarbejde og informationsudveksling med Kommissionen og andre EU-medlemslande samt gensidig anerkendelse af banktilsyn. Gennemførelsen af den nye politik Med hensyn til mere vidtgående regulering, som på baggrund af udviklingen i de seneste år har vist sig at være nødvendig, bør overvåges nøje.

Hvad angår værdipapirer, planlægges direktiverne om tegningsindbydelse til offentlig tegning, insider-handel, kollektive investeringer, investeringsserviceydelser og krav til kapitalgrundlag for markedsrisici (for så vidt angår investeringsselskaber uden for banksektoren) gennemført i national lovgivning i løbet af de næste to år.

Værdipapirloven og investeringsfondsloven synes at afspejle trin I-foranstaltningerne på værdipapiriområdet. Tilnærmelsen af trin II-foranstaltningerne forventes gennemført på mellemlang sigt. Dette vil indebære vedtagelse af EU-standarder vedrørende autorisationsvilkår og de krav, der stilles til investeringsselskaberne af tilsynsmæssig karakter som grundlag for at udstede et europæisk pas. Det vil også føre til sikrere driftsvilkår for investeringsvirksomheder fra EU, der operer i Tjekkiet. De øvrige nødvendige tilpasninger af eksisterende lovgivning vedrører strengere krav til virksomhedsledere og aktionærer i investeringsvirksomheder og værdipapirudstedende virksomheder, hvis værdipapirer udbydes til offentligheden.

Fondstilsynet, som for nylig blev oprettet i finansministeriets regi, skal i den kommende tid indhøste erfaringer i sin rolle som tilsynsmyndighed.

Inden for forsikringssektoren har man endnu ikke fået gennemført trin I- og II-direktiverne. Ifølge de af regeringen offentliggjorte planer vil de vigtigste træk ved følgende direktiver blive

inkorporeret i ændringen af den eksisterende forsikringslov og vil få virkning pr. 31. december 1998: direktivet om forsikring bortset fra livsforsikring, direktivet om forsikringsagenter og forsikringsmæglere og turistassistance. Følgende direktiver vil blive inkorporeret i en ny forsikringslov: direktivet om retshjælpsforsikring, det andet direktiv om forsikring bortset fra livsforsikring, det andet direktiv om livsforsikring, tredjegerationsdirektiverne; de får virkning i år 2002. De forskellige direktiver om lovpligtig ansvarsforsikring for motorkøretøjer vil blive gennemført i en ny særlig lov, der vil få virkning i år 2000.

Konklusion

Selv om Tjekkiet har gjort betydelige fremskridt inden for andre økonomiske områder, er situationen i den finansielle sektor ikke tilfredsstillende.

På bankområdet giver de statskontrollerede bankers meget store markedsandele anledning til tvivl. Med hensyn til gennemsigtigheden og den fri konkurrence på markedet. Krisen i de større privatiserede banker giver det indtryk, at banktilsynet bør styrkes.

På værdipapirområdet viser den seneste tids skandaler og vanskelighederne med at få oprettet et uafhængigt fondstilsyn, at forudsætningerne for et frit, konkurrencepræget marked med en tidssvarende tilsynsfunktion, endnu ikke er til stede.

På forsikringsområdet har forsinkelsen med gennemførelsen af selv direktiverne i første trin ikke bidraget til udviklingen af et effektivt forsikringsmarked baseret på fri konkurrence.

Fri bevægelighed for personer

Den fri bevægelighed for personer omfatter to begreber, der ikke har samme traktatmæssige baggrund. På den ene side vedrører artikel 7 A i første del af traktaten, der omhandler "Princippet", oprettelsen af det indre marked og indebærer, at medlemsstaternes indre grænser kan passeres uden kontrol. På den anden side giver artikel 8 A i traktatens anden del om unionsborgerskabet enhver unionsborger en personlig ret til på visse betingelser at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes områder. Afskaffelsen af grænsekontroller gælder for alle personer uanset nationalitet, da det ellers risikeres, at artikel 7 A mister sin nyttevirkning. Mens rettighederne i henhold til artikel 8 A gælder i alle medlemsstater, er de rettigheder, der følger af artikel 7 A, endnu ikke gennemført fuldstændigt på unionsplan.

a) Fri bevægelighed for unionsborgere, etableringsfrihed og gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer

Europaaftalen fastslår, at legalt ansatte arbejdstagere (og deres familier) ikke må forskelsbehandles. Den dækker muligheden for at kumulere eller overføre rettigheder i forbindelse med social sikring og opmuntrer medlemsstaterne til at indgå bilaterale aftaler med Tjekkiet om adgang til arbejdsmarkeder. I anden fase af overgangsperioden vil Associeringsrådet undersøge yderligere måder til at forbedre arbejdstageres bevægelighed.

I hvidbogen omhandles de lovgivningsmæssige krav, der er nødvendige for at sikre en harmonisk udvikling på arbejdsmarkedet og samtidig forhindre konkurrencefordrejninger.

Arbejdstagernes fri bevægelighed er en af de grundlæggende frihedsrettigheder, der anerkendes i traktaten; adgangen til visse erhverv (f.eks. inden for retsvæsenet eller sundhedsvæsenet) kan imidlertid afhænge af visse betingelser, bl.a. kvalifikationer. I denne forbindelse foretager man enten en koordinering eller anvender princippet om gensidig anerkendelse.

Den fri etableringsret garanteres ligeledes af traktaten og vedrører økonomiske aktiviteter, der udøves af fysiske personer, som ikke er lønmodtagere, og selskaber.

Det fri bopælsvalg kan ligeledes gøres til genstand for minimumsbetingelser vedrørende midler til underhold og dækning af en sygeforsikring, når der ikke udøves en erhvervsmæssig aktivitet i det pågældende land.

Sammendrag

Generelt kan arbejdstagere fra udlandet tage beskæftigelse, hvis de har opholds- og arbejdstilladelse, som der gælder visse betingelser for. Slovakiske borgere behøver ikke arbejdstilladelse i henhold til traktaten om gensidig beskæftigelse. En udlænding nægtes arbejdstilladelse i de tilfælde, hvor ledige stillinger kan besættes af tjekkiske borgere.

Medlemmerne af en udenlandsk arbejdstagers familie får opholdstilladelse på betingelse af, at arbejdstageren er i stand til at forsørge disse.

Ophøret af en udlændings beskæftigelsesforhold, hvilket også omfatter arbejdsløshed, betyder samtidig, at arbejdstilladelsen bortfalder. På lignende måde sker der heller ikke en automatisk forlængelse af arbejdstilladelsen i tilfælde af sygdom, ulykke eller andre forhold, der medfører uarbejdsdygtighed. Udlændinge, der er beskæftiget på grundlag af en arbejdstilladelse, er ikke berettigede til at blive registreret som arbejdssøgende, ligesom de ikke får arbejdsløshedsunderstøttelse.

Medlemmerne af den udenlandske arbejdstagers familie har adgang til uddannelse, om end udgifterne til uddannelse i mange tilfælde er betydeligt højere end for tjekkiske borgere.

Der er gjort fremskridt med hensyn til gennemførelsen af gældende EU-forskrifter vedrørende gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer. Fuldt tilnærmelse forventes på mellemlang sigt.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Anvendelse af princippet om ligebehandling af de EU-borgere, der allerede legalt befinder i Tjekkiet, skulle ikke være noget problem.

Med hensyn til gensidig anerkendelse af eksamensbeviser og kvalifikationer har Tjekkiet allerede gjort fremskridt. Imidlertid mangler der stadig nogle tilpasninger. Tjekkiet skulle være i stand til at gennemføre gældende EU-forskrifter på mellemlang sigt. De gennemførelsesstrukturer, der allerede findes, synes at være tilstrækkelige til at håndhæve lovgivningen.

På uddannelsesområdet, hvor syv professioner er koordineret ved hjælp af direktiver, er der groft taget overensstemmelse med gældende EU-forskrifter, men det er stadig nødvendigt med en række tilpasninger. Hvad strukturerne angår findes der ministerier og offentlige organer (erhvervsorganisationer, offentlige kontorer og agenturer) for mange professioner, men der skal formodentlig ske en styrkelse. For nogle professioners vedkommende sker der fremskridt. Med hensyn til integrering i EU-sammenslutningerne, f.eks. opfylder ingeniøruddannelserne de europæiske minimumsstandarder.

Konklusion

De nødvendige strukturer synes at være til stede, men det er ikke altid nemt at vurdere deres virkelige effekt og håndhævelsen af dem. Fra tjekkisk side er man klar over, at der stadig er en række spørgsmål, der skal afklares. Med hensyn til fri bevægelighed for personer. Fra et teknisk synspunkt vil det blive nødvendigt med tilpasninger af forordninger på mellemlang sigt.

b) Afskaffelse af kontrol af personer ved de indre grænser

Den fri bevægelighed i henhold til EF-traktatens artikel 7 A, dvs. afskaffelsen af kontrol af alle personer uanset nationalitet ved de indre grænser, er endnu ikke virkeliggjort i fuldt omfang på fællesskabsplan. Afskaffelsen af personkontrollen afhænger af, at der vedtages et stort antal ledsageforanstaltninger, hvoraf nogle endnu ikke er blevet godkendt og gennemført af medlemsstaterne (se særskilt afsnit om rets- og indenrigsanliggender). Derimod er dette mål nået af et begrænset antal medlemsstater på grundlag af Schengen-konventionen, der allerede anvendes af syv medlemsstater, mens seks andre forbereder sig på at tage den i brug.

Traktatforslaget sigter mod at lette opnåelsen af dette mål inden for rammerne af EU ved at indføre et nyt kapitel om frihed, sikkerhed og retfærdighed samt ved at integrere de i forbindelse med Schengen-aftalen opnåede resultater i EU.

Tjekkiet har givet udtryk for, at landet har til hensigt at tilslutte sig Schengen-aftalen. Landet har anmodet om institutionelt og teknisk samarbejde, især om grænsekontrol, og der anvendes betydelige finansielle ressourcer på opgradering og modernisering på dette område.

Generel evaluering

1. Tjekkiets fremskridt med hensyn til gennemførelsen af lovgivningen i forbindelse med hvidbogen er opsummeret i bilaget. Af tabellen fremgår det, at Tjekkiet pr. 30. juni 1997

forventer at have gennemført 417 af de 899 direktiver eller forordninger, der er omhandlet i hvidbogen, i sin nationale lovgivning. Disse oplysninger vedrører den lovgivning, som Tjekkiet allerede mener at have gennemført, eller som anses for forenelig med fællesskabsreglerne. Dette indebærer ikke en stillingtagen til teksternes forenelighed, hvorom Kommissionen ikke på nuværende tidspunkt kan udtale sig.

2. Med hensyn til de fleste af de områder, der har forbindelse med det indre marked, især selskabsret og regnskabsvæsen samt de tekniske regler og normer, er det EU-lovgivningsmæssige grundlag stort set på plads. De fleste af foranstaltningerne er gennemført helt eller delvis ifølge en vurdering foretaget af de tjekkiske myndigheder, uden at Kommissionen på nuværende tidspunkt kan udtale sig om, om de fuldt og helt er forenelige med EU-retten. På visse andre områder, især sektoren for finansielle tjenesteydelser, er der stadig betydelige mangler, der skal rådes bod på. Tjekkiet mangler endnu at gøre en lovgivningsmæssig indsats for at overtage det samlede korpus af gældende af EU-forskrifter.

3. Trods de gjorte bestræbelser skal de reelle fremskridt, der er konstateret Med hensyn til inkorporering i den nationale lovgivning af de for nylig vedtagne EU-retsakter, ledsages af konkrete gennemførelsesforanstaltninger og ved indførelse af en effektiv administrativ struktur. Tjekkiet råder over visse infrastrukturer, som fungerer tilfredsstillende (f.eks. skal det nævnes, at selv om der kun er sket en delvis tilpasning af lovgivningen om offentlige indkøb, synes retsmidlerne på området at fungere tilfredsstillende). Med hensyn til de tekniske regler og normer er de tekniske strukturer, der er nødvendige for gennemførelsen af den "nye metode", på rette vej. Imidlertid mangler der endnu et stort arbejde på adskillige områder, så som finansielle tjenesteydelser, værdipapirer, beskyttelse af intellektuel ejendomsret og beskyttelse af persondata.

Kommissionen kan ikke på nuværende tidspunkt udtale sig om virksomhedernes, og navnlig de små og mellemstore virksomheders, evne til at føre gældende EU-retsfor skrifter ud i livet.

4. Uafhængigt af de specifikke aspekter i forbindelse med landbruget vil det først være muligt at afskaffe kontrollerne ved EU's indre grænser, når der er sket en tilstrækkelig harmonisering af lovgivningerne. Dette forudsætter en gensidig tillid, der bl.a. hviler på forvaltningerne på rette niveau (f.eks. betydningen af sikkerhedskontroller af visse produkter foretaget på afgangsstedet).

Med hensyn til varer blev den endelige gennemførelse af det indre marked den 1. januar 1993 kun realiseret ved at fjerne alle formaliteter og alle former for kontrol ved medlemsstaternes indbyrdes grænser. Det drejede sig især om tekniske kontrol (varers sikkerhed), veterinær, sanitær, plantesundhedsmæssig, økonomisk og kommerciel kontrol (f.eks. bekæmpelse af efterligninger) samt sikkerheds- og miljømæssig kontrol (våben, affald osv.). I de fleste tilfælde var afskaffelsen kun mulig ved at indføre og iværksætte EF-foranstaltninger, der tillod en harmonisering af reglerne for bevægelighed og markedsføring (især vedrørende produktsikkerhed) og evt. lade kontroller og formaliteter finde sted internt i området eller på medlemsstaternes marked (bl.a. vedrørende moms og punktafgifter, kontrol af dyrs og planter sundhed eller indsamling af statistiske oplysninger). Skulle en del af Tjekkiets aktuelle grænser blive EU's ydre grænse, vil det blive nødvendigt med en styrkelse af grænsekontrollen (se særskilt afsnit om told).

I betragtning af den samlede vurdering, der kan foretages på forhånd, og af hastigheden i

arbejdet på de forskellige berørte områder er der i dag ingen anledning til at tro, at Tjekkiet ikke skulle være i stand til på mellemlang sigt at gennemføre alle de retsakter, der er nødvendige for at afskaffe kontrollen ved de indre grænser og overføre denne kontrol til EU's ydre grænse.

5. Tjekkiet har allerede vedtaget betydelige dele af regelværket vedrørende det indre marked; imidlertid kan Kommissionen endnu ikke tage stilling til hver enkelt af de foranstaltninger, som ifølge Tjekkiet er gennemført i national lovgivning. På mange områder skal håndhævelsen styrkes. Hvis de nuværende bestræbelser fortsætter, kan det forventes, at Tjekkiet på mellemlang sigt vil have vedtaget og gennemført lovgivningen og gjort de nødvendige fremskridt med hensyn til håndhævelsesmekanismerne, så landet kan deltage fuldt ud i det indre marked.

Konkurrence

Det Europæiske Fællesskabs konkurrencepolitik bygger på traktatens artikel 3, litra g), der fastsætter, at Fællesskabet skal have *en ordning, der sikrer, at konkurrencen inden for det indre marked ikke fordrejes*. De vigtigste anvendelsesområder er anti-trust og statsstøtte.

Europaaftalerne indeholder bestemmelser om en konkurrenceordning, der skal gælde i handelsforbindelserne mellem Fællesskabet og Tjekkiet, og som er baseret på de kriterierne i traktatens artikel 85 og 86 (aftaler mellem virksomheder/misbrug af dominerende stilling) og artikel 92 og 93 (statsstøtte) og om, at der skal vedtages gennemførelsesbestemmelser på disse områder senest tre år efter aftalens ikrafttræden. Den fastsætter desuden, at Tjekkiet skal bringe sin lovgivning i overensstemmelse med Fællesskabets på konkurrenceområdet.

Hvidbogen refererer til den gradvise anvendelse af ovennævnte bestemmelser og bestemmelserne i fusionsforordningen (4064/89) og artikel 37 og 90 (monopoler og særlige rettigheder).

Sammendrag

Konkurrencelovgivningen baserer sig på **lov nr. 63/1991 om beskyttelse af økonomisk konkurrence** og blev udarbejdet på grundlag af modellen for EF-lovgivningen. Den tjekkiske konkurrencelov omfatter alle de forskellige erhvervssektorer såvel som offentlige og private virksomheder.

Den myndighed, der er ansvarlig for konkurrencepolitikken, er **kontoret for beskyttelse af økonomisk konkurrence**. De ansatte i dette organ har en god generel forståelse for de konkurrenceretlige principper og har indhøstet erfaringer på **anti-trust-området**.

Hvad angår **de traditionelle monopolsektorer**, har Tjekkiet indledt en politik for liberalisering og åbning for konkurrence i visse følsomme sektorer som f.eks. telekommunikation og posttjenester.

Finansministeriet er blevet udpeget som tilsynsmyndighed for **statsstøtte**. Men i øjeblikket giver ordningen for tilsyn med statsstøtte ikke tilsynsmyndigheden mulighed for at vurdere foreneligheden med statsstøttere reglerne af alle statsstøtteforanstaltninger, der gennemføres af samtlige offentlige myndigheder eller organer, der af staten er udpeget til at administrere støtten. Tilsynsmyndigheden kan i øjeblikket især ikke føre tilsyn med statsstøtte, der ydes af de lokale myndigheder.

Den seneste støtteopgørelse, der blev forelagt i 1997, repræsenterer et vigtigt skridt i retning af den fornødne gennemsigtighed i statstøtteydelsen til industrien. Den viser, at de fleste af de forfulgte mål er på linje med EF-reglerne. Den omfatter dog kun støtte, der finansieres via statsbudgettet, og giver ingen oplysninger om støtte ydet af regionale eller lokale myndigheder.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Den tjekkiske lov om beskyttelse af økonomisk konkurrence er et væsentligt skridt i retning af en større harmonisering med EU's **konkurrencelovgivning**, og udestående problemer er til drøftelse mellem Kommissionen og kontoret for beskyttelse af økonomisk konkurrence.

Kontoret for beskyttelse af økonomisk konkurrence synes at have et tilstrækkeligt kvalificeret personale til at håndhæve lovgivningen, og loven anvendes også i konkrete tilfælde.

Der vil skulle leveres yderligere oplysninger om, hvilke foranstaltninger der er truffet til at liberalisere teletjenester, for at der kan foretages en ordentlig vurdering af situationen i sektoren. Der forventes også stadig fremskridt med liberaliseringen inden for teleinfrastruktur. Der vil skulle forelægges yderligere oplysninger om procedurerne for licensgivning i forbindelse med tjenester og infrastruktur.

Tjekket har gjort et betydeligt fremskridt med hensyn til den gennemsigtighed, der er nødvendig for en effektiv kontrol med **statsstøtte**. Støtteopgørelsen af 1997 over ydet støtte i 1995 følger en metode, der ligger tilstrækkeligt nær Fællesskabets, og indeholder næsten alle relevante informationer til, at man kan få et godt overblik. Den fremtidige opgørelse skal imidlertid omfatte al støtte, som ydes af statslige, regionale eller lokale myndigheder eller med statslige midler.

Det er endnu ikke helt klart, om tilsynsmyndigheden for statsstøtte har tilstrækkelige ressourcer og beføjelser til at kontrollere foreneligheden af al støtte, der ydes af samtlige offentlige myndigheder eller organer, der er udpeget af staten til at administrere støtten. Der kræves en yderligere afklaring af dette spørgsmål.

Foruden vedtagelse af lovgivning, der ligger tilstrækkelig nær EF's, kræves det til en **troværdig håndhævelse** af konkurrencelovgivningen, at der etableres velfungerende anti-trust- og statsstøttetilsynsmyndigheder. Det forudsætter tillige, at retssystemet, den offentlige forvaltning og de relevante økonomiske beslutningstagere har en tilstrækkelig forståelse af konkurrencelovgivningen og -politikken.

Konklusion

Der er gjort et stort fremskridt i henseende til lovgivningstilnærmelse på **anti-trust-området**. Kontoret for beskyttelse af økonomisk konkurrence synes at være tilstrækkeligt kvalificeret til at håndhæve lovgivningen, og kontorets hidtidige indsats er et vigtigt skridt i retning af en troværdig håndhævelse af konkurrencelovgivningen.

Inden for **statsstøtte** er der nået meget med hensyn til gennemsigtighed i statsstøtteydelsen. Desuden kan man med tilfredshed konstatere, at den tjekkiske regering agter at begrænse statsstøtteydelsen og at føre en horisontal snarere end en sektorspecifik støttepolitik. Dog skal tilsynsmyndighedens beføjelser til at undersøge foreneligheden af alle statsstøtteforanstaltninger med statsstøttereglerne klarlægges nærmere og udvides.

3.2 Innovation

Informationssamfundet

Nuværende situation

Kombinationen af informationsteknologi og telekommunikation kan få store økonomiske og samfundsmæssige virkninger. I Tjekkiet negligeredes disse muligheder før 1989, men det var i almindelighed ikke tilfældet for uddannelse. Følgen heraf er blevet, at markedet for informationsteknologi i den senere tid er vokset kraftigt og langt mere end man skulle forvente på grundlag af BNI-tallet pr. indbygger. Tallet for værtscomputere på Internet (4,0 pr. 1000 indbyggere i januar 1997), der kan tages som et relativt mål for, hvor langt udviklingen frem mod informationssamfundet er kommet, tyder på, at landet har passeret det tal, som det gennemsnitlige EU-land nåede for to år siden. Den nuværende teleinfrastruktur er muligvis en hæmsko for udviklingen af informationssamfundet, men den hastigt fremadskridende modernisering af telekommunikationen skulle snart kunne løse dette problem.

Konklusion

På grund af den positive indfaldsvinkel til liberaliseringen af telekommunikationen og det høje niveau i landets uddannelsessystem kan det forventes, at Tjekkiet virkeliggør informationssamfundets muligheder hurtigere end gennemsnittet af øst- og centraleuropæiske lande.

Uddannelse, erhvervsuddannelse og ungdomsanliggender

I EF-traktatens artikel 126 og 127 hedder det, at Fællesskabet bidrager til udviklingen af et højt uddannelsesniveau og iværksætter en erhvervsuddannelsespolitik, hvis mål er at udvikle den europæiske dimension på uddannelsesområdet, at lette tilpasningen til den industrielle udvikling og at fremme arbejdsmarkedets fleksibilitet ved hjælp af erhvervsuddannelsesinitiativer.

Europaaftalen rummer bestemmelser om samarbejde med henblik på at højne uddannelsesniveauet og forbedre de erhvervsuddannelsesmæssige kvalifikationer. Hvidbogen rummer ingen foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Den Tjekkiske Republiks udgifter til uddannelse andrager 5,9% af BNP. De udgør 14,6% af statsbudgettet.

Der er 1 900 000 skolelever, 190 000 studerende og 155 000 lærere i Den Tjekkiske Republik.

Der findes 23 officielt anerkendte universiteter, der henhører under undervisningsministeriet, og tre militærakademier, der hører ind under forsvarsministeriet.

Det tjekkiske uddannelsessystem har reageret hurtigt på de demokratiske forandringer i samfundet og på omlægningen af økonomien. De ændringer, der er foregået i den tjekkiske uddannelsessektor, kan beskrives som afpolitisering, anerkendelse af unges og voksnes ret til selv at vælge deres uddannelse og afskaffelse af statens monopol på uddannelsesområdet; ledelsesmæssig decentralisering og reformering af finansieringsordningerne.

Den føderative lov af 1990 om de videregående uddannelsesinstitutioner har givet de enkelte fakulteter en betydelig uafhængighed og autonomi. Dog finansieres universiteternes budgetter stadig udelukkende over statens budget. Denne lov rummer ikke mulighed for etablering af ikke-statslige højere uddannelser.

Siden 1990 er der foretaget mange ændringer af erhvervsuddannelsespolitikken. Hovedmålene for de kommende år omfatter indførelse af et fleksibelt system, indførelse af nye uddannelser (inden for sprog, kommunikation, informationsteknologi), en løbende tilpasning af læseplanerne til arbejdsmarkedets behov og udvikling af uddannelsesstandarder, der kan sammenlignes med EU-medlemsstaternes.

TEMPUS-programmet har bidraget til opfyldelsen af målene for en reform af de højere uddannelser og skabt grundlag for et samarbejde med videregående uddannelsesinstitutioner i EU.

I samarbejde med andre ministerier gennemfører ministeriet for uddannelse, ungdomsanliggender og sport et program til støtte for og beskyttelse af børn og unge. Dette er det vigtigste instrument til at støtte børn og unge og fremme deres rolle i samfundet.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er opnået en afpolitisering af uddannelsessektoren. De lovmæssige rammer har imidlertid nu behov for at blive strammet op og gået efter i detaljer. Blandt de prioriterede områder inden for de videregående uddannelsesinstitutioner; forbedring af den strategiske styring af universiteterne; differentiering af udbuddet af højere uddannelser (individuel uddannelse, livslang uddannelse osv.; udvikling af den ikke-universitære sektor; integrering af forskning og uddannelse; udarbejdelse af nye studieplaner med henblik på at øge bevidstheden omkring EU-spørgsmål (f.eks. europæiske studier), tilpasning af læseplaner inden for de i EU regulerede fag, statslig anerkendelse og kvalitetsvurdering.

Selv om erhvervsuddannelsessystemet har bevæget sig i den rigtige retning, er udviklingen hen imod mere demokrati og opfyldelse af EU-uddannelsesstandarder dog foregået på en temmelig ureguleret måde. Der er stadig behov for at udarbejde en mere strategisk indfaldsvinkel, der derefter skal udmøntes i en række lovmæssige reformer.

Tjekkiets videregående uddannelser og dets erhvervsuddannelsessystem forventes på mellemlang sigt at kunne leve op til EU-normerne. Den Tjekkiske Republiks deltagelse i Fællesskabets programmer vil få positive virkninger for og være en god forberedelse til integrationen i EU.

Konklusion

Set i et tiltrædelsesperspektiv forventes der ikke at opstå større problemer på disse områder.

Forskning og teknologisk udvikling

I Fællesskabet sigter forskning og teknologisk udvikling, som fastsat i traktaten og i rammeprogrammet, på at fremme den europæiske industris konkurrenceevne, øge livskvaliteten samt fremme bæredygtig udvikling, miljøbeskyttelse og andre fællesskabspolitikker.

Europaaftalen og dens tillægsprotokol åbner mulighed for samarbejde på dette område, navnlig gennem deltagelse i rammeprogrammet. Hvidbogen omfatter ingen direkte foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Rådet for forskning og udvikling blev oprettet i 1992 under loven om statsstøtte til videnskabelige aktiviteter og teknologisk udvikling (ændret i 1995) som rådgivende organ for regeringen. Budgetforslag fra forskellige styrelser passerer via dette råd til regering og parlament. Loven regulerer statens finansiering af programmer inden for denne sektor og fastlægger private forskningspartners og statsorganernes rolle. Tjekkiets støtteagentur har fungeret siden 1993. Det udvælger projekter, der kan få støtte, på grundlag af en konkurrencebaseret peer evaluering. Det tjekkiske videnskabelige akademi er blevet grundigt omstruktureret. Personalet er skåret ned fra 14 000 til 5 000 og antallet af institutioner fra over 100 til 59 plus 6 serviceinstitutioner.

Udgifterne til FTU svarede til 1,14% af BNP i 1995 og 1,21% i 1996 (mod 2,12% i 1991). Universiteternes andel i udgifterne over statsbudgettet er steget betydeligt, fra 26% i 1993 til 35% i 1996. Det er nu på højde med det tjekkiske videnskabelige akademis udgifter. Det skønnes at 0,75% af BNP anvendes på private virksomheders FTU. Relationerne mellem forskning og industri er stadig spinkle.

Regeringens generelle prioriteter på dette område er: intensivering af forskningen på universiteterne, internationalt samarbejde og forbedring af infrastrukturen. De prioriterede emner er: overførsel af produktionsteknologi til små og mellemstore virksomheder, miljøbeskyttelse, kernekraft og transportinfrastruktur. Der gøres for øjeblikket en særlig indsats for at forbedre infrastrukturen (7,5% af det samlede statsbudget er afsat til udgifter til infrastrukturstøtte).

Regelmæssigt samarbejde med Det Europæiske Fællesskab indledtes i 1992 med det tredje rammeprogram for forskning og teknologisk udvikling. Hidtil har samarbejdet navnlig været koncentreret i COPERNICUS (Specific Programme for Cooperation with CECs and NIS - særprogram for samarbejde med de central- og østeuropæiske lande og de nye uafhængige stater) og er deltagelsen i det fjerde rammeprogram forholdsvis lav. Tjekkiet er medlem af COST (Europæisk Samarbejde om videnskabelig og teknisk Forskning) og EUREKA (European Research Coordination Agency - agentur for koordinering af europæisk forskning).

Siden 1995 er statistikkerne på dette område forenelige med normerne i OECD.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Som et af de første industrilande i Europa har Tjekkiet en lang tradition for forskning og teknologisk udvikling, navnlig inden for maskinteknik. Det har gjort en stor indsats for at omstrukturere sine videnskabelige og teknologiske institutioner og udgifter. Nu vil Tjekkiet skulle konsolidere denne sektor, så den kan bidrage til industriel innovation. Problemet med det massive frafald ved universiteterne (kun 15% af de tilmeldte studerende forlader universitetet med afsluttende eksamen) vil skulle behandles, så vel som moderniseringen af laboratorieudstyret.

Øget deltagelse i Fællesskabets programmer skulle kunne bidrage til at konsolidere denne sektor og tjene bedre til den industrielle innovation.

Konklusion

Med henblik på tiltrædelse forventes der ikke større problemer på dette område. Tiltrædelse vil være til gensidig fordel.

Telekommunikation

Målsætningerne for EF's telekommunikationspolitik er at afskaffe hindringer for, at enhedsmarkedet for teleudstyr, -tjenester og -net kan fungere effektivt, at åbne tredjelandes markeder for virksomheder fra EU og at sikre, at privatpersoner og virksomheder overalt i EU har adgang til moderne teletjenester. Målene nås gennem harmonisering af standarder og vilkår for udbud af tjenester, liberalisering af markederne for terminaludstyr, tjenesteydelser og net samt vedtagelse af de nødvendige forskrifter. De direktiver og politikker, der skal til, er på plads, men liberaliseringen af offentlig taletelefoni og den tilhørende infrastruktur udsættes et år eller to ud over 1998 i visse medlemsstater.

Europaaftalen omfatter samarbejde om at forbedre standarder og praksis med henblik på en tilnærmelse til EF-niveauet inden for post- og teletjenester, standardisering, reguleringspolitik og modernisering af infrastruktur. Hvidbogen fokuserer på tilnærmelse af lovgivning, net og tjenester, efterfulgt af yderligere tiltag til en gradvis liberalisering af sektoren.

Sammendrag

Dækningsgraden for telefoni i Den Tjekkiske Republik var ved udgangen af 1995 steget til over 25 tilslutninger pr. 100 indbyggere. Regeringens mål er at nå op på 45 tilslutninger pr. 100 indbyggere inden år 2000.

Efter lang intern diskussion vedtog regeringen i 1994 en samlet strategi for telesektoren. Strategien omfatter i) delvis privatisering af det eksisterende (statsejede) driftsselskab (SPT) med inddragelse af en strategisk partner og med monopol på taletelefoni indtil år 2000, ii) godkendelse af to digitale mobilnet baseret på den fælleseuropæiske standard, GSM, og iii) godkendelse af nye lokale operatører inden for 16 lokaliteter. Privatiseringen blev tilrettelagt således, at indtægterne udelukkende gik til at udvide aktiekapitalen i SPT. Dette satte selskabet i stand til at omlægge sin ledelsesstruktur og -praksis og at gennemføre et omfattende investeringsprogram. Den anden GSM-tilladelse blev tildelt for at styrke den konkurrence, der var resultatet af den tidligere omstrukturering af sektoren i særskilte kabel- og radiooperatører.

Telekommunikationsloven af 1964 blev ændret i 1992 for klart at adskille den statslige myndighedsfunktion fra SPT's driftsfunktion (myndighedsopgaverne varetages af det tjekkiske telekommunikationskontor, men det ansvarlige ministerium udøver rettigheder som medejer af SPT). Myndighedsorganet er velbemandet og velfungerende.

Ifølge loven om posttjenester af 1946 er skriftlig kommunikation og (midlertidigt) pakker og postanvisninger omfattet af forsyningspligt. Nye tjenester såsom internationale kurertjenester udbydes af internationale private selskaber i Tjekkiet.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Liberaliseringsgrad

Ifølge de forpligtelser, Tjekkiet indgik ved WTO-forhandlingerne i 1997, vil regeringen liberalisere driften af det faste net og udbud af taletelefoni senest pr. 1. januar 2000. Regeringen offentliggjorde sin samlede konkurrencefremmende strategi for telesektoren i august 1994. Strategien omfatter i) delvis privatisering af det eksisterende (statsejede)

driftsselskab (SPT), der har monopol på langdistance- og udlandstrafik, med inddragelse af en strategisk partner, ii) godkendelse af to digitale mobilnet baseret på den fælleseuropæiske standard, GSM, og iii) godkendelse af nye lokale operatører inden for 16 lokaliteter. De første to elementer i strategien er gennemført med held. Den anden GSM-tilladelse blev tildelt for at styrke den konkurrence, der var resultatet af den tidligere omstrukturering af sektoren, i særskilte kabel- og radiooperatører/hvor kabel- og radiooperatørvirksomhed blev adskilt.

Tilnærmelse til EF-lovgivningen

Telekommunikationsloven af 1964 blev ændret i 1992 (af den tidligere forbundsregering) for at adskille myndighedsfunktioner fra driftsfunktioner. Den nye lov ophævede samtidig de lovfæstede monopoler, tillod privatisering og pålagde krav om godkendelse af eksisterende operatører. Herved blev det muligt for regeringen at tage fat på en liberalisering af sektoren. Regeringens mål er at fuldende den planlagte systematiske gennemførelse af EU-direktiverne inden år 2000. Myndighedsorganet er trådt i funktion, og den administrative kapacitet er tilstrækkelig til at fuldende gennemførelsen af EF-lovgivningen.

Der skal en mere effektiv adskillelse mellem det regulerende/politiske organ og driftsfunktionerne til for at sætte regeringen i stand til at føre en effektiv konkurrencefremmende politik. Takstudligningen er godt i gang, omend prisfastsættelsespolitikken kompliceres af opdelingen af beføjelserne mellem to ministerier. Regeringen har erkendt, at der er problemer med at sikre almen adgang til teletjenester i de mindre udviklede regioner, og der er iværksat visse foranstaltninger. Der vil dog være behov for mere slagkraftige tiltag for at sikre, at forsyningspligten opfyldes.

Infrastruktur

Regeringens vigtigste politiske målsætning har været at udvide og modernisere det offentlige telenet og at øge kvaliteten i de tjenester, der udbydes. Privatiseringen af SPT blev tilrettelagt således, at indtægterne udelukkende gik til at udvide selskabets aktiekapital. Selskabet er nu i gang med at omlægge sin ledelsesstruktur og -praksis. Der er iværksat et omfattende investeringsprogram, der bl.a. omfatter et nyt nationalt, overordnet digitalnet. Når nettet er på plads, vil det lette indførelsen af avancerede tjenester, især i byer. Mellem 1991 og starten af 1997 voksede det faste net fra 16,6 til 29 tilslutninger pr. 100 indbyggere (sammenlignet med gennemsnittet for Grækenland, Portugal og Irland på 43,9 tilslutninger). Regeringens mål er at nå op på 45 tilslutninger pr. 100 indbyggere inden udgangen af år 2000. Regeringen besluttede på et tidligt tidspunkt, at alt nyt udstyr skulle være digitalt. I januar 1997 var ca. 38% af nettet er digitaliseret, og det er planen at nå op på 60% inden år 2000 (sammenlignet med 62,4% i gennemsnit for Grækenland, Portugal og Irland) og 100% inden år 2003. Der blev sat nye GSM-tjenester i drift i løbet af 1996, og antallet af abonnenter på celleopbygget mobiltelefoni steg i årets løb med over 200% og nåede op på 183.000, svarende til 1,78 pr. 100 indbyggere. Der er konkurrence både på data- og satellittjenesteområdet. Desuden var der 15,7 kabel-tv-abonnenter og 7,4 pc'er pr. 100 husstande i 1995.

Sektorens konkurrenceevne

I starten af 1997 var der 8,6 ansatte pr. 1000 tilslutninger (sammenlignet med gennemsnitligt 6,2 i Grækenland, Portugal og Irland). Selv med det nuværende høje tempo i udvidelsen af nettet, vil det vare endnu et par år, før der overalt er adgang til grundlæggende teletjenester. Indtægten pr. tilslutning (260 ECU i 1996) er blandt de højeste i regionen og må fastholdes, hvis nettet skal udvides yderligere og det nye driftsselskab fortsat skal være rentabelt. Forudsat at takstudligningen fortsætter, skulle teletjenestesektoren kunne klare en fuldstændig liberalisering. Det er allerede lykkedes SPT at få lån fra private banker i EU til en rente, der er lavere end den, Den Europæiske Bank for Økonomisk Genopbygning og Udvikling tilbyder. De nederlandske og schweiziske driftsselskaber betalte tilsammen 1,24 mia. ECU for en andel på 27% i SPT. Det ene mobilselskab ejes af SPT (51%) og et amerikansk konsortium (49%). Det andet mobilselskab ejes af Ceske Radiokomunikace (51%) og STET i fællesskab med et tysk selskab (49%).

Konklusion

Den Tjekkiske Republik skulle ikke have nævneværdige problemer med at bringe forholdene i overensstemmelse med EU-lovgivningen på lidt længere sigt, forudsat at den igangværende indsats for at vedtage og gennemføre bestemmelserne fortsætter. Taksterne må udlignes yderligere, hvis operatøren af det offentlige net skal kunne klare sig under konkurrencevilkår.

Den audiovisuelle sektor

Formålet med den gældende fællesskabsret vedrørende av-sektoren er, som led i det indre marked, at sikre adgangen til og den frie bevægelighed for audiovisuelle tjenester inden for EU samt at fremme den europæiske programindustri. Direktivet om "fjernsyn uden grænser", som finder anvendelse på alle tv-radiospredningsorganer, uanset transmissionsmåden (jordbaseret, satellit, kabel), og uanset om organerne er private eller offentlige, omfatter den pågældende fællesskabsret og fastslår de grundlæggende regler for transnational tv-radiospredning. Hovedformålene er: at sikre den frie bevægelighed for tv-programmer i medlemsstaterne, at fremme produktionen og distributionen af europæiske audiovisuelle produktioner (gennem bestemmelser om, at et vist minimum af sendetiden skal være forbeholdt europæiske produktioner og programmer produceret af uafhængige producenter), at fastsætte grundlæggende normer for tv-reklame samt at sikre beskyttelsen af mindreårige og retten til berigtigelse.

Europa-aftalen omhandler samarbejde om fremme og modernisering af den audiovisuelle industri og harmonisering af lovgivningsmæssige aspekter af den audiovisuelle politik.

Direktiverne om "fjernsyn uden grænser" er en fase I-foranstaltning i hvidbogen.

Sammendrag

Lovgrundlaget for av-sektoren udgøres af lov nr. 468/1991, hvormed der etableres et dobbeltsystem for tv-radiospredning, baseret på demokratiske principper.

De to største jordbaserede tv-radiospredningsorganer er det nationale tjekkiske tv, som er et public service-organ, og det kommercielle nationale organ TV Nova.

Den tjekkiske filmindustri blev privatiseret i begyndelsen af 90'erne, og al direkte statsstøtte til filmproduktion bortfaldt. Der distribueres hovedsagelig amerikanske produktioner.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Av-sektoren i Tjekkiet forsøger at genetablere sig efter store omvæltninger i de senere år, og den er præget af hurtig vækst og stadig forandring. Sektorens mulighed for reelt at overholde fællesskabsretten afhænger af, om programindustriens kapacitet forbedres, således at den kan imødegå de store udfordringer, som en lovgivningsmæssig ramme indebærer.

Den tjekkiske av-lovgivning er ikke forenelig med EF-kravene; der er mangler med hensyn til modtagefrihed, fremme af europæiske og nyere produktioner, uafhængige producenter og placeringen af reklameindslag.

Tjekkiet har ikke i de seneste år gjort nogen fremskridt i retning af tilpasning til EF-kravene inden for av-sektoren.

Konklusion

Det er nødvendigt med en omfattende og samlet indsats for at tilpasse både lovgivningen og de industrielle strukturer, hvis Tjekkiet på mellemlang sigt skal kunne opfylde EF-kravene inden for den audiovisuelle sektor.

3.3. ØKONOMISKE OG FISKALE ANLIGGENDER

Økonomisk og monetær union

På det tidspunkt, hvor Tjekkiet tiltræder, vil ØMU'en være gået ind i tredje fase. Dette vil medføre betydelige ændringer for samtlige medlemsstater, herunder dem, der ikke deltager i euro-zonen. Alle medlemsstater, også de nye, vil komme til at deltage fuldt ud i Den Økonomiske og Monetære Union. Deres økonomiske politik vil være et anliggende af fælles interesse, og de vil blive inddraget i samordningen af den økonomiske politik (nationale konvergensprogrammer, overordnede økonomiske retningslinjer, multilateral overvågning, procedure i tilfælde af for stort underskud). De skal overholde stabilitets- og vækstpagten, må ikke direkte lade deres centralbank finansiere offentlige underskud eller give offentlige myndigheder privilegeret adgang til finansieringsinstitutter, og de skal have gennemført liberaliseringen af kapitalbevægelser.

Tiltrædelsen indebærer et snævrere samarbejde med EU om monetære spørgsmål og valutakurser. Dette vil kræve strukturreformer til styrkelse af den monetære politik og valutakurspolitikken. Medlemsstater, der ikke deltager i euro-zonen, skal være i stand til at føre en selvstændig monetær politik og i begrænset omfang deltage i Det Europæiske System af Centralbanker (ESCB). Deres centralbanker skal være uafhængige, og deres vigtigste mål skal være at sikre prisstabilitet. Den monetære politik skal gennemføres ved hjælp af markedsbaserede instrumenter og fungere effektivt i den forstand, at dens impulser hurtigt får virkning for økonomien. Derfor skal reformpolitikken videreføres med henblik på at eliminere de faktorer, der hindrer en effektiv monetær politik, f.eks. utilstrækkelig konkurrence i banksektoren, utilstrækkelig udvikling af de finansielle markeder og problemet med "dårlige lån" inden for banksektoren. Endelig skal samtlige medlemsstater behandle deres valutakurspolitik som et anliggende af fælles interesse og være i stand til at stabilisere deres vekselkurser ved hjælp af en mekanisme, som der endnu ikke er truffet afgørelse om.

Da medlemskab af Den Europæiske Union indebærer accept af, at målet er at etablere ØMU'en, skal Tjekkiet på længere sigt opfylde konvergenskriterierne, selv om det ikke nødvendigvis vil blive krævet ved tiltrædelsen. Selv om opfyldelse af konvergenskriterierne ikke er en forudsætning for EU-medlemskab, vil disse fortsat være vigtige referencepunkter for en stabilitetsorienteret makroøkonomisk politik, og de skal derfor fra et vist tidspunkt permanent være opfyldt af alle nye medlemsstater. Det er derfor af afgørende betydning, at der med held gennemføres systemændringer og markedsorienterede strukturreformer. Tjekkiets økonomiske situation og de hidtil opnåede fremskridt er analyseret i tidligere kapitler af denne udtalelse.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Centralbanken er i vid udstrækning uafhængig af regeringen, når man ser på proceduren for udpegning af centralbankchefen og gennemførelsen af den monetære politik. Den tjekkiske nationalbanks vedtægtsmæssige mål er at sikre den nationale valutas stabilitet, men dette er altid blevet fortolket derhen, at den skal sikre prisstabilitet. Bestemmelserne om centralbankens muligheder for at finansiere budgetunderskud er stadig ikke i overensstemmelse med traktatens krav om udtrykkeligt og fuldstændigt forbud. De tjekkiske

myndigheder forventes at ændre loven om centralbanken, så den bliver forenelig med kravene i traktaten. I praksis har centralbanken aldrig været nødt til at finansiere budgetunderskuddet, hvilket skyldes den sunde skattepolitik, som den tjekkiske regering hidtil har ført.

Der er ingen tvivl om, at Tjekkiets monetære politik har været i stand til at dæmpe inflationen betydeligt. Efterhånden som reformprocessen vandt større troværdighed på de internationale markeder, medførte den stramme monetære politik, kombineret med fastlåsning af valutakursen, at der skete en massiv kapitaltilstrømning i 1994-1995. Virkningen af denne tilstrømning blev kun delvis ophævet, og i 1995 lå væksten i pengeforsyningen et godt stykke over målet, mens inflationen forblev på det foregående års niveau. I februar 1996 blev udsvingsmargenen omkring centralkursen forøget, hvilket formindskede tilskyndelsen til spekulativ kapitaltilførsel, og siden november 1996 har inflationen igen været faldende. Valutakrisen i midten af maj 1997 har ført til en ændring af valutakurssystemet, så den tidligere fastlåste kurs nu er gjort flydende men dog styret. Der er stadig uløste problemer, der hindrer en effektiv monetær politik. Privatiseringen og omstruktureringen af banksektoren må videreføres, og konkursprocedurerne må anvendes korrekt.

I perioden maj 1993-maj 1997 var valutakursen fastlåst til en kurv bestående af USD og DM. Siden maj 1997 har centralbanken ladet valutakursen flyde med en målkurs for CZK-DM på 17-19,5 kroner/mark. I overgangsperiodens første fase har valutakursordningen haft held til at give systemet et nominelt anker og at formindske inflationsforventningerne. Da reformprocessen førte til øget tilstrømning af spekulationskapital (1994-1995), reagerede myndighederne ved at øge udsvingsmargenen omkring centralkursen (februar 1996). Dette skridt bidrog til at stoppe kapitaltilstrømningen. Det stigende underskud på de løbende poster, der ganske vist ikke udgjorde nogen umiddelbar trussel mod valutakursstabiliteten, medførte imidlertid en valutakrise, hvis virkning på den tjekkiske økonomi stadig er uklar. Under disse nye omstændigheder bør skattemyndighederne handle beslutsomt og støtte en ikke-inflationær udvikling ved at reducere de offentlige udgifter, og tempoet i strukturreformerne bør sættes i vejret.

Konklusion

Det er endnu for tidligt at udtale sig om, hvorvidt Tjekket på tiltrædelsestidspunktet vil være i stand til at deltage i euro-zonen. Det vil afhænge af, hvorvidt landet får held med strukturændringerne, så det kan opfylde og til stadighed overholde konvergenskriterierne, hvilket imidlertid ikke er en forudsætning for tiltrædelse.

Tjekkiets deltagelse i ØMU'ens tredje fase som ikke-medlem af euro-zonen skulle ikke give problemer på mellemlang sigt. Dog bør lovgivningen om centralbanken bringes i overensstemmelse med EF-reglerne.

Beskatning

Den gældende fællesskabsret om direkte beskatning berører hovedsagelig enkelte sider af selskabsskatten og kapitaltilførselsafgiften, mens de fire friheder i EF-traktaten har en mere omfattende indvirkning på medlemsstaternes afgiftssystemer.

Den gældende fællesskabsret på området indirekte beskatning består først og fremmest af harmoniseret lovgivning om moms og forbrugsafgifter. Dette omfatter anvendelse af en ikke-kumulativ generel forbrugsafgift (moms), som opkræves i alle led af produktionen og distributionen af varer og tjenesteydelser. Det betyder ens beskatning af indenlandske og udenlandske (import-)transaktioner. Den gældende fællesskabsret på momsområdet omfatter også overgangsordninger for beskatning af transaktioner mellem afgiftspligtige inden for EU. Hvad angår forbrugsafgifter omfatter den gældende fællesskabsret harmoniserede beskatningsstrukturer og minimumsafgifter sammen med fælles regler om opbevaring og transport af varer, der er pålagt harmoniserede afgifter (herunder afgiftsoplag). Som resultat af gennemførelsen af det indre marked blev enhver form for fiskal kontrol ved Fællesskabets indre grænser afskaffet i januar 1993.

Den gensidige bistand mellem medlemsstaternes afgiftsmyndigheder er et vigtigt element i det administrative samarbejde i det indre marked. De pågældende direktiver dækker både direkte og indirekte beskatning.

Europaaftalerne indeholder bestemmelser om tilnærmelse af lovgivningerne om indirekte beskatning.

Hvidbogen indeholder i etape I de foranstaltninger, der udgør hovedkravene i fællesskabsretten om indirekte beskatning (hovedsagelig de foranstaltninger, der blev iværksat i Fællesskabet indtil 1993), og i etape II de foranstaltninger, som der derudover er behov for til gennemførelse af den gældende fællesskabsret om indirekte beskatning fuldt ud.

Sammendrag

Direkte beskatning

De to direktiver om selskabsbeskatning og konventionen om voldgiftslovgivning indeholder et system, der hviler på gensidighed. Pr. definition kan det derfor ikke forventes, at der indføres bestemmelser herom inden tiltrædelsen.

Indirekte beskatning

De samlede indbetalinger af moms og forbrugsafgifter til den tjekkiske stats budget var henholdsvis ca. 22% og 13% i 1995. Der foreligger i øjeblikket ikke nyere statistikker med tendenser for disse tal.

Moms

Det gældende tjekkiske momssystem blev indført 1. januar 1993 som erstatning for den tidligere afgift, der kun blev erlagt i ét omsætningsled. Tjekkiet anvender to momssatser, nemlig en standardsats på 22% og en reduceret sats på 5%. Standardsatsen anvendes i princippet på alle varer og visse særlige tjenesteydelser, mens den reducerede sats anvendes på

de fleste tjenesteydelser og visse særlige varer. Med visse undtagelser anvendes der den samme momssats for importerede varer og varer indkøbt i Tjekkiet. Derimod er "importerede" tjenesteydelser ikke momspligtige.

Visse former for virksomhed er momsfrie uden fradragsret for den indgående moms. Denne fritagelse vedrører hovedsagelig aktiviteter i offentlighedens interesse, finansielle tjenesteydelser og forsikringsydelser, ejendomme samt lotterier og lignende spil. Afgiftspligtige har i princippet ret til at fradrage moms på deres indkøb af varer og tjenesteydelser i erhvervsøjemed. Imidlertid indeholder den tjekkiske momslov ingen bestemmelser om momsrefusion til afgiftspligtige uden fast forretningssted i landet, men det er tanken at indføre en sådan refusionsordning 1. januar 1998 for indkøb i forbindelse med international transport, udstillinger og varemesser.

Forbrugsafgifter

Det gældende forbrugsafgiftssystem blev indført i Tjekkiet samtidig med momssystemet. Mineralolier, alkohol og alkoholholdige drikkevarer samt tobaksvarer pålægges forbrugsafgifter. Hver varegruppe pålægges en særlig afgift.

Gensidig bistand

Afgiftsmyndighederne har endnu ikke skullet indføre systemet til gensidig bistand over for afgiftsmyndighederne i EU-medlemsstaterne, da den gensidige bistand først vil træde i kraft ved tiltrædelsen.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Moms

Det gældende momssystem i Tjekkiet er baseret på hovedprincipperne i Fællesskabets momslovgivning og er således et godt udgangspunkt for dets fremtidige tilnærmelse til den gældende fællesskabsret om moms, men er ikke så detaljeret og anvendes ret generelt .

Udenlandske erhvervsdrivende, som ikke har fast forretningssted i Tjekkiet og opført i handelsregistret, kan ikke momsregistreres i landet. Da Tjekkiet ikke anvender momsrefusionsordninger for ikke-registrerede udenlandske afgiftspligtige, udgør momsen en yderligere omkostning for disse erhvervsdrivende. Der er langt flere muligheder for at anvende den reducerede momssats end i EU's praksis.

Tjekkiets medlemsskab af EU ville kræve tilpasninger for at bringe momslovgivningen i overensstemmelse med kravene i den gældende fællesskabsret, især med hensyn til afgiftssystemet i et fællesskab uden kontrol ved de indre grænser.

I Tjekkiets strategi til gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen vedrørende moms er det tanken at give højeste prioritet til at få fjernet forskellene i anvendelsen af momsordningerne, herunder en begrænsning af anvendelsesområdet for den reducerede momssats, en lavere registreringsgrænse, momsrefusionsordninger for udenlandske afgiftspligtige uden fast forretningssted i Tjekkiet og en refusionsordning for turister. Disse ændringer gennemføres gradvis i tidsrummet 1998-2000.

Forbrugsafgifter

Der er betydelige uoverensstemmelser mellem det tjekkiske forbrugsafgiftssystem og EU's krav.

For det første findes der ikke noget system til suspension af forbrugsafgifterne, når varer transporteres mellem godkendte afgiftsoplag uden betaling af afgift.

For det andet kunne forskellene i de forbrugsafgiftssatser, som Tjekkiet anvender for næsten ens varer, medføre forvridning i konkurrencen mellem disse varer.

For at sikre en korrekt anvendelse af Fællesskabets afgiftslovgivning er det af væsentlig betydning, at Tjekkiet indfører et afgiftsoplagssystem baseret på Fællesskabets model så snart som muligt og tilpasser afgiftssatsernes struktur og niveau på en sådan måde, at de er i overensstemmelse med Fællesskabets krav om ikke-diskrimination mellem indenlandske varer og varer fra andre medlemsstater.

Den tjekkiske strategi til gennemførelse af henstillingerne i hvidbogen indeholder ingen klar og detaljeret tidsplan for kommende tilpasninger af den tjekkiske lovgivning om forbrugsafgifter. Et af målene på kort sigt er en gradvis tilnærmelse af den tjekkiske lovgivning om forbrugsafgifter til fællesskabsretten. Dog er der ingen planer om en fuld harmonisering af lovgivningen og afgiftssatserne i de næste 3-5 år.

Gensidig bistand

Ved tiltrædelsen skal der også iværksættes hensigtsmæssige ordninger for det administrative samarbejde og den gensidige bistand mellem medlemsstaterne. Disse krav er af væsentlig betydning for det indre markeds funktion.

Konklusion

Den gældende fællesskabsret på området direkte beskatning synes ikke at volde større vanskeligheder.

Under forudsætning af, at der fortsat gøres en indsats på området indirekte beskatning, skulle Tjekkiet på mellemlang sigt kunne opfylde kravene i den gældende fællesskabsret på områderne moms og forbrugsafgifter.

Det skulle være muligt for Tjekkiet at være med i den gensidige bistand, når afgiftsmyndighederne har opnået den nødvendige ekspertise på området.

Statistik

Hovedprincipperne i Fællesskabets regelværk vedrører objektivitet, pålidelighed, gennemsigtighed, fortrolighed (af de enkelte oplysninger) og udbredelse af statistikker. Desuden findes der et vigtigt sæt principper og praksis vedrørende anvendelse af europæiske og internationale klassifikationer, nationalregnskabssystemer, virksomhedsregistre og forskellige kategorier af statistikker.

Europaaftalerne omfatter bestemmelser om samarbejde om udvikling af effektive og pålidelige statistikker i overensstemmelse med internationale standarder og klassifikationer.

Hvidbogen indeholder ingen bestemmelser på dette felt.

Sammendrag

Det tjekkiske statistiske kontor er det centrale organ, der har til opgave at fremstille og udbrede officielle statistikker i Tjekkiet.

Retsgrundlaget for de tjekkiske officielle statistikker er loven af 1995 om statsstatistikker.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Den tjekkiske lovgivning er med enkelte undtagelser forenelig med de gældende standarder i Den Europæiske Union .

Nogle spørgsmål vedrørende gennemsigtighed og fortrolighed kræver forbedringer, og der er mangler med hensyn til virksomhedsregistre og regional-, finans- og landbrugsstatistikker.

Konklusion

Forudsat der fortsat gøres fremskridt, skulle Tjekkiet være i stand til at opfylde EU-kravene vedrørende officielle statistikker i de kommende år.

3.4 Sektorpolitik

Industrien

Fællesskabets industripolitik søger at forbedre konkurrenceevnen og således opnå bedre levestandard og højere beskæftigelse. Den tager sigte på at fremme tilpasningen til strukturændringer, skabe et initiativfremmende klima, udvikle virksomheder i hele Fællesskabet, fremme industrielt samarbejde og sørge for at udnytte innovationspolitikens, forskningspolitikens og den teknologiske udviklingspolitikks industrielle muligheder bedre. Fællesskabets industripolitik er horisontal. De horisontale ideer overføres til de enkelte sektorer ved hjælp af sektormeddelelser. Fællesskabets industripolitik er resultatet af en kombination af forskellige virkemidler fra en række af Fællesskabets politikker. Den omfatter både virkemidler med sigte på markedets funktion (produktspecifikation og markedsadgang, handelspolitik, statsstøtte og konkurrencepolitik) og foranstaltninger i forbindelse med industriens evne til at tilpasse sig forandringer (et stabilt makroøkonomisk klima, teknologi, uddannelse osv.).

For at kunne klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Fællesskabet skal ansøgerlandenes industri have nået et bestemt konkurrencedygtighedsniveau på tiltrædelsestidspunktet. Det skal fremgå, at ansøgerlandene fører en politik, der tager sigte på åbne, konkurrenceprægede markeder, i overensstemmelse med Traktatens artikel 130 ("Industri"). Samarbejdet mellem Fællesskabet og ansøgerlandene inden for industri, investering, industriel standardisering og overensstemmelsesvurdering, således som dette er fastsat i Europaaftalen, er også en vigtig indikator for, at udviklingen går i den rigtige retning.

Sammendrag

Den Tjekkiske Republik har en lang industritradition. Landet havde en af de mest moderne industristrukturer i Europa før anden verdenskrig. Før omstillingen i 1990 havde landet udviklet sig til et landene med den mest gennemførte planøkonomi. Den usædvanlig stive økonomiske struktur var domineret af industrien (navnlig maskinindustrien).

Omstillingsperioden siden 1990 blev ledsaget af et brat fald i industriproduktionen. I 1995 var industriproduktionens andel af BNP faldet fra det usædvanligt høje niveau 58% til 41% og udgjorde ca. 15 mia. ECU, svarende til Grækenlands industriproduktion. Den samlede beskæftigelse i industrien har været for nedadgående og er nu på ca. 2 mio. personer. Små firmaer udgør 98% af alle industrivirksomheder, men står kun for 2,5% af den samlede beskæftigelse i industrien, medens mellemstore og store virksomheder står for langt den største del af beskæftigelsen.

Tjekkiets industri, vigtigste produktionssektorer i 1995

Sektor	Andel i % af industri- produktion (værditilvækst)	Andel i % af beskæftigelse i industrien
Forarbejdning af råmaterialer (herunder metallurgi, cement, glas, keramik, papir og træ)	21	22
Mekaniske og elektriske metalvarer	15	20
Landbrugsfødevarer	12	8
Bygge- og anlægsvirksomhed	12	16
Kemiske produkter	12	5
Biler	6	6,5
Informationsteknologi	4,5	2
Tekstiler, beklædning og læder	3,5	10
Trykbærende, medicinsk og måleteknisk udstyr	2,5	2,5
Medicinalvarer	2	0,5
I alt	90,5	92,5
Anden industri	9,5	7,5
I alt industri	100	100
<i>Industriproduktion (uden bygge- og anlægsvirksomhed) udtrykt i % af BNP</i>	34	

Maskinindustrien har en lang tradition for produktion af standardiserede maskiner på lav- og mellemteknologisk niveau. Den er højt specialiseret og en vigtig fremstillingssektor inden for industrien med nære forbindelser til tyske og østrigske producenter. Til trods for den lave produktivitet eksporteres over halvdelen af produktionen, navnlig til EU (især Tyskland), hovedsageligt på grund af de lave arbejdskraftomkostninger.

Landbrugsfødevarer: Med undtagelse af et par store firmaer er denne sektor helt privatiseret og har tiltrukket direkte udenlandske investeringer, først og fremmest fra EU. **Stålsektoren** består i det væsentlige af tre store firmaer. Til trods for positive tiltag er privatiseringen gået i stå, og en stor del af aktierne ejes stadig af staten. Da regeringen har besluttet, ikke at igangsætte yderligere omstruktureringer før en fuldstændig privatisering, er den nødvendige grundlæggende omstrukturering forsinket. Industrien har for stor kapacitet i forhold til det indenlandske forbrug, og det kan medføre krav om statsstøtte eller om kapacitetsindskrænkninger.

Sektoren for **ikke-jernholdige metaller** er meget mindre, og det meste af den indenlandske

efterspørgsel dækkes af import. Den **kemiske industri** er en forholdsvis stor sektor. Omstruktureringen er i fuld gang: 80% af produktionen kommer nu fra den private sektor.

Bilindustrien er den næststørste i de central- og østeuropæiske lande, kun Polen producerer flere biler. Markedet for personbiler domineres af en enkelt fabrikant, som en tysk bilfabrikant har aktiemajoriteten i. Ved hjælp af direkte udenlandske investeringer er produktkvaliteten blevet forbedret, og EU-fabrikanter flytter produktionen for at drage fordel af de lave produktions- og arbejdskraftomkostninger. Bilproduktionen nåede op på 200000 i 1995, hvoraf næsten halvdelen blev eksporteret, først og fremmest til EU. Produktionen forventes fordoblet efter 1997 og er delvis beregnet på EU-markedet.

Metalvareindustrien har specialiseret sig i kvalitetsprodukter og arbejdsstyrken er faglært. For at kunne opnå stordriftsfordele er de fleste firmaers overlevelse afhængig af eksport, og til trods for lav produktivitet, er industrien på grund af de lave arbejdskraftomkostninger i stand til at eksportere halvdelen af lavprisproduktionen til EU. Det meste af importen stammer også fra EU, hvilket understreger den nære forbindelse mellem den tjekkiske industri og EU's industri.

Sektorerne **tekstiler, beklædning og læder** blev hårdt ramt af reformbølgerne, og produktionen faldt brat. Privatiseringen af store firmaer inden for tekstiler/beklædning er gennemført, og de udenlandske investeringer bruges til moderniseringer. Forholdsvis lave arbejdskraftomkostninger muliggør handel med Unionen, hvorved halvdelen af handlen med tekstiler og beklædning er direkte forbundet med yderligere bearbejdning for EU-virksomheder (passiv forædling). Strukturtilpasninger er dog uundgåelige i fremtiden, når arbejdskraftomkostningerne begynder at stige.

Mineindustrien er nettoeksportør og anses for at være konkurrencedygtig. Privatiseringerne er næsten gennemført og har tiltrukket betydelig deltagelse fra en række EU-virksomheder, navnlig inden for cementsektoren.

Medicinalvareindustrien er en lille, men ret stærk og moderne sektor, som ikke oplevede en nedgang i omstillingsperioden trods pres fra sektorliberalisering og import. Privatiseringen går godt, og industrien har haft held til at tiltrække udenlandsk kapital. De mange licensaftaler med vestlige producenter og vellykkede forsknings- og udviklingsprogrammer viser, at der er en høj standard og teknisk kompetence. Det forholdsvis lave investeringsniveau inden for grundforskning gør det dog usandsynligt, at der nås betydelige resultater. Industrien er således afhængig af produktionen af (mærke)generika.

Papir- og træindustrien er af beskeden størrelse og bygger på små men godt beliggende skove. Trykkeriindustrien og den grafiske industri er den drivende kraft på grund af udenlandsk efterspørgsel, og denne sektor har tiltrukket udenlandske investeringer.

Multinationale firmaer har fået fodfæste i den lille **informationsteknologisektor**, som er koncentreret om et lille produktudbud og elektroniske komponenter. Tjekket regnes for et af de mest dynamiske IT-markeder blandt de central- og østeuropæiske lande. Produktionstilvæksten ligger langt under væksten i efterspørgslen, men der ventes betydelig produktionstilvækst.

Det ser ud til, at det meste af den tjekkiske industri, som bygger på en veluddannet

arbejdsstyrke og en gunstig beliggenhed midt i Europa, har komparative fordele; manglende produktivitet opvejes af lave lønninger og sikrer således konkurrencedygtigheden. Direkte udenlandske investeringer har bidraget til omstruktureringen, der varierer fra sektor til sektor. Generelt synes konkurrenceevne at være sikret, så længe de nuværende forhold varer ved med lave lønomkostninger og andre produktionsomkostninger i arbejdskraftintensive sektorer inden for et bredt udvalg af lav- til mellemteknologiske industrier: maskiner og redskaber, ikke-jernholdige metaller, metalvarer, byggematerialer, mineraludvinding, kemiske produkter, medicinalvarer, personbiler, jernbaneudstyr, tekstiler og beklædning, trykbærende udstyr, papir, træ og trykkeri. Højteknologiske industrier som informationsteknologi og medicinsk udstyr domineres klart af import, og sværindustrier som stål er fortsat statsejede, for det meste ikke omstruktureret og i dyb krise med overskudskapacitet, som for længst skulle have været omstruktureret.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

De fleste indikatorer viser, at Den Tjekkiske Republik ikke længere er inde i en omstillingsfase.

Der er en række positive faktorer for tjekkisk industri. Der er få handelshindringer. Eksporten udgør en stor del af økonomien (over 50%) og industriproduktionen. Desuden er investeringerne andel af BNP (30%) næsten lige så høj som i nogle af ASEAN-landene. Infrastrukturen vil derfor sikkert hurtigt forbedres. Fællesskabsretten vedtages i et tilfredsstillende tempo, og der er forholdsvis gode udsigter for en effektiv gennemførelse. Forudsat at lønninger og andre produktionsomkostninger ikke undergraver disse fordele, skulle den tjekkiske industri i dette lovende miljø være i stand til at vokse hurtigt og blive mere konkurrencedygtig. Landet kan muligvis nå et niveau, der er sammenligneligt med Portugals, inden for de næste 5 år.

De vigtigste problemer ligger inden for området virksomhedsledelse. Bankerne er ude i en interessekonflikt som ejere af de investeringsfonde, der ejer store dele af industrien, og som kreditorer i de samme virksomheder, som de ofte også dominerer. Denne kombination har formodentlig bremset omstruktureringen og er måske forklaringen på det nuværende lave antal arbejdsløse og konkurser. Desuden afholder mange bankers svage regnskaber dem sikkert fra at stille midler til rådighed til omstillingen. Alt dette gør det sværere for den tjekkiske industri at omstille og tilpasse sig de vigtigste opgaver: vedtagelse af fællesskabsretten og imødegåelse af konkurrencen fra lavtlønsproducenter efterhånden som de tjekkiske lønninger stiger.

Et andet handicap for industrien er de store virksomheders dominerende rolle og deres store energiforbrug. I løbet af de næste 10 år vil mange af de store, energiintensive virksomheder skulle igennem radikale omstillinger.

Konklusion om industriens konkurrenceevne

Forudsat at den tidligere og nuværende indsats inden for omstrukturering og modernisering fortsætter - og forstærkes inden for sværindustrien - burde de fleste af den tjekkiske industris sektorer ikke have nogen større problemer med at blive integreret i det udvidede EU-marked på mellemlangt sigt. På langt sigt skal der dog ydes en indsats for at styrke tjekkisk industris ikke-prismæssige konkurrencedygtighed og produktivitet for at bevare konkurrenceevnen ved sandsynlige stigninger i løn- og produktionsomkostninger.

En vurdering af den gældende ret for den fri bevægelighed af industrivarer findes i afsnittet om det indre marked.

Landbrug

Den fælles landbrugspolitik har til formål at bevare og udvikle et moderne landbrug og derved sikre landbrugsbefolkningen en rimelig levestandard, sikre forbrugerne rimelige priser på landbrugsprodukter og sikre varers frie bevægelighed inden for EF. Der lægges særlig vægt på miljøet og udviklingen af landdistrikterne. Den fælles landbrugspolitik forvaltes ved hjælp af fælles markedsordninger. De er suppleret med bestemmelser om dyresundhed, plantesundhed og dyrs ernæring og med bestemmelser om levnedsmiddelhygiejne. Der findes også forskrifter inden for strukturpolitikken, som oprindeligt blev udviklet med henblik på modernisering og udvidelse af landbruget, men hvor der i den senere tid lægges større og større vægt på miljøet og på en regional differentiering af strategien. Siden reformerne i 1992 har en stigende del af landbrugsstøtten haft form af direkte støtte, der udbetales for at kompensere for nedsættelser af de garanterede priser.

Europaaftalen danner grundlag for landbrugshandelen mellem Den Tjekkiske Republik og EF og har til formål at fremme samarbejdet om modernisering, omstrukturering og privatisering af Den Tjekkiske Republiks landbrug og agroindustri og om plantesundhedsnormer. Hvidbogen omfatter veterinærkontrol, plantesundhedskontrol og foderkontrol tillige med bestemmelser om afsætningen af de enkelte varer. Formålet med denne lovgivning er at beskytte forbrugerne, folkesundheden og dyrs og planters sundhed.

Sammendrag

Landbrugets situation

Landbrugsproduktionens værdi udgjorde i 1995 ca. 1,79% af værdien af landbrugsproduktionen i EU.

I 1995 tegnede landbruget sig for 6,3% af beskæftigelsen og 5,2% af BNP. Af det samlede areal på 7,9 mio. ha er 4,3 mio. ha landbrugsareal, hvoraf 3,1 mio. ha er agerjord, og 2,6 mio. ha er dækket af skov. På halvdelen af agerjorden dyrkes der korn (ca. 1,6 mio. ha i 1995), hovedsagelig hvede og byg. I de senere år er der dog blevet lagt større vægt på korn, medens oliefrøenes andel er blevet fordoblet i perioden.

Landbrugets samlede produktion er aftaget med ca. 28% siden 1989. Husdyrsektoren blev mest berørt af nedgangen i overgangsperioden, idet produktionen faldt med over 30% (kvæg - 40%, får -50%). Den vegetabiliske produktion er faldet med ca. 20%.

I 1995 vendte situationen i landbruget. Bruttoproduktionen steg med 4,2% efter en stadig tilbagegang siden 1989. Produktionen i 1995 nåede op på ca. 85% af 1989-niveauet. Hvad angår ejendomsretten til jorden, tog reformpolitikken i 1991-1994 først og fremmest sigte på at genindføre den private ejendomsret i landbruget ved tilbagegivelse af jord og omdannelse af landbrugskooperativerne og jordloven. 98,8% af sagerne var afgjort ved udgangen af 1995.

Individuelle private bedrifter forvalter ca. en tredjedel af landbrugsarealet. I 1994 var størstedelen af de individuelle private bedrifter (40 000 ud af 50 000) på under 10 ha og producerede hovedsagelig til eget forbrug eller lokale markeder. De resterende individuelle bedrifter (10 000) kunne betragtes som professionelle bedrifter, hvoraf de største (over 100 ha) hovedsagelig dyrkede forpagtet jord med udstyr, de lejede af staten på grundlag af årlige kontrakter. De omdannede kooperativer (over 1 300) forvaltede stadig halvdelen af

landbrugsarealet og havde en gennemsnitsstørrelse på 1 600 ha. Der var flere grunde til, at mange af de gamle kollektive bedrifter er fortsat som kooperativer (opsplitning i små jordlodder, den almindelige usikkerhed i overgangsårene og mangel på iværksætterfærdigheder og finansielle ressourcer). Andre landbrugsvirksomheder (næsten 1 300 med en gennemsnitsstørrelse på 600 ha) forvaltede over 15% af landbrugsarealet.

I 1995 producerede Den Tjekkiske Republik 6,6 mio. t korn, 1,3 mio. t kartofler, 662 000 t oliefrø og 550 000 t grøntsager. I 1994 producerede landet 3,2 mio. t mælk, 184 000 t oksekød, 465 000 t svinekød og 121 000 t fjerkrækød.

Der er foretaget ændringer af ejendomsretten i agroindustrien, men en omstrukturering, der løser problemet med for stor kapacitet, er stadig i gang.

Den Tjekkiske Republik er nettoimportør af levnedsmidler og landbrugsprodukter. I 1995 androg eksporten 1 213 mio. ECU (for 264 mio. ECU til EU) og importen 1 690 mio. ECU (for 753 mio. ECU fra EU). Det vigtigste eksportmarked for landbrugsprodukter (1996) er EU (36,4%) og Den Slovakiske Republik (27,3%). Eksporten til de nye uafhængige stater androg 14,9%, eksporten til EFTA 0,8% og eksporten til andre central- og østeuropæiske lande 9,7%. De vigtigste eksportprodukter er mejeriprodukter, drikkevarer, øl, husdyr, humle, malt og kød og kødprodukter (2,8%).

Der importeres hovedsagelig agroindustrielle produkter fra EU (54,3% af den samlede import af agroindustrielle produkter i 1996) og Den Slovakiske Republik (8,9%). Importen fra EFTA androg 1,3%, importen fra andre central- og østeuropæiske lande 6,9% og importen fra de nye uafhængige stater 0,3%. Importen omfatter frugt, kaffe, te, kakao, grøntsager, sojakager og korn.

Landbrugspolitikken

Producentstøtteækvivalenten, der er beregnet af OECD, var på 14% i 1995 over for 49% for EU.

Den Tjekkiske Republiks landbrugspolitik bygger på fire hovedprincipper: i) prisstabilitet, ii) sikre levnedsmiddelforsyninger, iii) miljømæssig kvalitet og iv) adgang til udenlandske markeder. I 1996 steg de samlede udgifter til landbruget med 12% i forhold til det tidligere budget (statens nettoudgifter til landbrugsstøtte androg 8,9 mia. CZK i 1995).

Landbrugspolitikken i Den Tjekkiske Republik er relativt liberal, og der findes kun markedsbestemmelser for nogle få, vigtige produkter (hvede, mejeriprodukter). Foranstaltningerne omfatter interventionsopkøb og navnlig eksportsubsidier.

Priserne er generelt betydeligt lavere end EF-priserne. Den nuværende prisforskel på producentniveau for de vigtigste vegetabiliske produkter er på 15 til 20% og er noget mindre end prisforskellen for de vigtigste animalske produkter mælk og oksekød, hvor den andrager ca. 30% (navnlig på grund af kvalitetsforskelle). For de kornbaserede kødtyper svinekød og fjerkrækød er der ingen prisforskel eller en meget mindre prisforskel, end man kunne forvente ud fra forskellen i kornpriser.

Politikken for landdistriktsudvikling og miljø tillægges større og større betydning, og der er i de senere år blevet afsat betydeligt flere midler til landdistrikts- og

strukturudviklingsprogrammer, der har til formål at støtte landbrugerne i de ugunstigt stillede områder, skabe beskæftigelse uden for landbruget og fremme miljøvenligt landbrug.

Den Tjekkiske Republik har indgået forpligtelser inden for GATT-aftalen med hensyn til intern støtte, markedsadgang og eksportsubsidier. Forpligtelserne er indgået i national valuta. Der blev åbnet minimumsadgangskvoter for 27 produktgrupper i 1995 såsom oksekød, svinekød, fjerkrækød og mejeriprodukter. Eksportstøtten, der navnlig er koncentreret om kød og mejeriprodukter, er begrænset til 4,34 mio. CZK (105 mio. ECU) i år 2000.

Handelsordningerne under Europaftalen, der på landbrugsområdet omfatter bestemmelser om gensidige importtoldpræferencer, har været i kraft siden 1994.

Den Tjekkiske Republik har også indgået flere bilaterale eller regionale aftaler med henblik på udvikling af handelen: den tjekkisk-slovakiske toldunion fra 1. januar 1993 og den centraleuropæiske frihandelsaftale (CEFTA) med Den Slovakiske Republik, Polen, Ungarn og Slovenien, der tager sigte på en gradvis liberalisering af landbrugshandelen. Der er også indgået frihandelsaftaler med EFTA-landene, Rumænien, Bulgarien, Estland, Letland og fra den 1. januar 1997 med Litauen og Israel. Der føres forhandlinger med Tyrkiet, og der vil blive forhandlet om en frihandsaftale med Kroatien, Marokko, Tunesien, Malta og Cypern.

Den Tjekkiske Republik er i færd med at harmonisere sin lovgivning i overensstemmelse med henstillingerne i hvidbogen.

Den Tjekkiske Republik har en institutionel infrastruktur med en række kontorer, der med landbrugsministeriet som ansvarlig myndighed forvalter forskellige aspekter af den tjekkiske landbrugspolitik.

De fleste landbrugsorganisationer og sammenslutninger inden for industrien for forarbejdning og distribution af levnedsmidler er sluttet sammen i et nationalt landbrugskammer, der blev oprettet i 1993 som officiel institution med finansiel støtte fra staten.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

I betragtning af landbrugets relativt begrænsede betydning i økonomien som helhed er landbrugssektoren ikke prioriteret højt i regeringens politik.

På længere sigt (5-10 år) forventes landbrugsproduktionen at stige til samme niveau som før overgangen og at overstige forbruget på vigtige områder såsom korn, oliefrø, mejeri- og kødprodukter. De væsentligste problemer er stadig lave udbytter, produkternes kvalitet, lav rentabilitet, en ineffektiv agroindustri, der stadig er under omstrukturering, og som hæmmes af alvorlige finansielle problemer og for stor kapacitet, utilstrækkelig beskyttelse af miljøet og mangel på markedsoplysninger i visse dele af afsætningskæden.

De vigtigste markedspolitiske instrumenter, der anvendes i EF, anvendes generelt ikke i Den Tjekkiske Republik. Der er her tale om nøgleinstrumenter såsom kvoter (mejerisektoren, sukkersektoren), hovedelementerne i ordningen med markafgrøder (basisareal, jordudtagning, godtgørelser), præmier i husdyrsektoren (systemer til identifikation og registrering af kvæg), producentorganisationer i frugt- og grøntsagssektoren og visse programmer for landdistrikter og strukturudvikling.

Det vil kræve relativt avancerede administrative systemer at forvalte og føre kontrol med disse foranstaltninger, herunder et hensigtsmæssigt matrikelsystem og systemer til identifikation og registrering af kvæg. Generelt gælder det, at den administrative kapacitet må udvikles yderligere på disse områder, hvis disse foranstaltninger skal anvendes i Den Tjekkiske Republik. Systemer til notering af markedspriserne vil også være påkrævet af hensyn til markedsforvaltningen.

På dette stadium er det svært at forudse, hvordan landbrugsstøttepriserne i Den Tjekkiske Republik vil udvikle sig i perioden før tiltrædelsen. Dette vil afhænge af en række faktorer, herunder den indenlandske økonomi, situationen på eksportmarkederne og udviklingen i prisstøtten i EU.

Selv om der er sket fremskridt med tilpasningen af landdistrikts- og strukturpolitikken, er en række foranstaltninger ikke i overensstemmelse med EF-politikken.

Der er forhandlinger i gang for at løse de problemer, der er opstået med anvendelsen af handelsbestemmelserne i Europaaftalen.

Den Tjekkiske Republik gør fremskridt med indførelsen af den lovgivning, der er omtalt i hvidbogen.

Der er dog stadig forskelle fra den gældende EF-ret på veterinær- og plantesundhedsområdet. En aftale om ligestilling på veterinær- og plantesundhedsområdet er ved at være klar. Bilagene til aftalen indeholder de punkter, for hvilke der kan opnås enighed om ligestilling, og som kræver yderligere forhandlinger.

På veterinærområdet afhænger den videre tilnærmelse til og gennemførelse af den gældende EF-ret af vedtagelsen og gennemførelsen af den nye veterinærlov, der efter planen skal træde i kraft i december 1997. Den afledte ret er under udarbejdelse.

Den Tjekkiske Republik har en veletableret infrastruktur for veterinærkontrol og -inspektion, både ved grænserne og internt. Faciliteterne på grænsekontrolsteder og laboratorier ser ud til at være tilstrækkelige til, at der kan foretages ordentlig kontrol og undersøgelse i henhold til de krav, der gælder for det indre marked. Veterinærkontrollen ved de ydre grænser svarer til medlemsstaternes veterinærkontrol, både med hensyn til procedurer, hyppighed og resultater. Det er dog nødvendigt at forbedre undersøgelses- og inspektionsfaciliteterne.

Selv om den lovgivning, der er under udarbejdelse, i vid udstrækning stemmer overens med den gældende EF-ret, kræves der yderligere tilpasninger, navnlig med hensyn til identifikation og registrering af dyr, licensordning, indførelse af HACCP-systemet (risikoanalyse og kritiske kontrolpunkter) og egenkontrolordning og veterinærkontrol. Desuden ser det ud til, at nogle af det indre markeds grundprincipper såsom beskyttelsesforanstaltninger og importregler ikke er afspejlet fuldt ud i den nuværende primære lovgivning.

Der er behov for modernisering af visse forarbejdningsvirksomheder, navnlig med henblik på det nationale marked, udvikling af acceptable kontrol- og certificeringsprocedurer på veterinærområdet og opretholdelse af en veterinærsektor med passende strukturer, personale og uddannelse.

Den gældende EF-ret skulle kunne gennemføres fuldstændigt i løbet af perioden forud for

tiltrædelsen, hvis der stilles tilstrækkelige midler til rådighed fra statsbudgettet.

På plantesundhedsområdet er situationen følgende: hvad angår frø og formeringsmateriale, siges det, at lovgivningen og de nødvendige administrative ordninger er forenelige med EF-forskrifterne. Der forudses ingen større problemer, især fordi landet allerede er medlem af OECD og har EF-ligestilling i henhold til frølovgivningen for størstedelen af EU-arternes vedkommende. Rammelovgivningen om plantesundhed, der tilpasser plantesundhedsbestemmelserne til EF-lovgivningen, trådte i kraft den 1. januar 1997. Hvad angår plantebeskyttelsesmidler, skal harmoniseringen af lovgivningen med EF-lovgivningen efter planen påbegyndes i 1997. Hvad angår lovgivningen om foder, pesticidrester og økologisk landbrug, er det på dette stadium svært at fastslå, i hvor høj grad den er tilnærmet EF-reglerne. Den Tjekkiske Republik må sikre, at denne EF-lovgivning gennemføres i national lovgivning.

Konklusion

En yderligere tilpasning til den gældende EF-ret er nødvendig, selv om der er gjort betydelige fremskridt med vedtagelsen af de foranstaltninger, der er omtalt i hvidbogen.

Der kræves en særlig indsats, hvad angår

- gennemførelse og håndhævelse af de veterinære og plantesundhedsmæssige krav og modernisering af virksomhederne, så de opfylder EF-normerne
- udbygning af de administrative strukturer for at sikre den nødvendige kapacitet til at iværksætte og håndhæve den fælles landbrugspolitik bestemmelser
- yderligere omstrukturering af den agroindustrielle sektor for at øge dens konkurrenceevne.

Hvis disse forbedringer realiseres, skulle der ved tiltrædelse på mellemlang sigt ikke være problemer forbundet med at gennemføre den fælles landbrugspolitik på fyldestgørende måde.

Fiskeri

Den fælles fiskeripolitik omfatter fælles markedsordninger, strukturpolitik, aftaler med tredjelande, forvaltning og bevarelse af fiskeressourcerne og videnskabelig forskning til støtte for disse aktiviteter.

Europaaftalen indeholder bestemmelser om handel med fiskerivarer med Fællesskabet. Hvidbogen omfatter ingen foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Tjekkiet har kun indlandsfiskeri. I 1994 var fangsten på 22 600 t, overvejende karpe. Der foreligger ikke oplysninger om forarbejdning af fisk.

Som handelspartner for Fællesskabet leverer Tjekkiet 0,17% af EF's samlede import (uanset oprindelse) af fiskerivarer og 6,8% af EF's import af fiskerivarer fra ansøgerlandene alene (målt i værdi). Hvad EF's eksport angår, aftager Tjekkiet 1,31% af dets samlede eksport af fiskerivarer og 15,8% af dets eksport af disse varer til ansøgerlandene (målt i værdi).

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Tjekkiets produktions- og udenrigshandelstal er lave i forhold til de tilsvarende EF-tal og skulle følgelig ikke få nogen væsentlig effekt for Fællesskabet som helhed.

Det bliver nødvendigt for Tjekkiet at sørge for overholdelse af EF's sundheds-, hygiejne- og miljønormer.

Konklusion

Denne sektor skulle ikke frembyde problemer for en tiltrædelse.

Energi

Hovedmålsætningerne med EU's energipolitik er ifølge Kommissionens hvidbog om "En energipolitik for Den Europæiske Union" bl.a. øget konkurrenceevne, energiforsynings sikkerhed og miljøbeskyttelse. Den gældende fællesskabsret på energiområdet består af bestemmelser i EF-traktaten og afledt ret vedrørende konkurrence og statsstøtte, det indre energimarked (herunder direktiver om elektricitet, prisdokumentation, transitordninger for gas og el, fossile brændstoffer, licenser, beredskab inkl. forpligtelser om sikkerhedslag, osv.), atomkraft, energieffektivitet og miljø. De transeuropæiske energitransmissionsnet og støtte til FTU inden for energi er også vigtige energipolitiske emner. Blandt igangværende arbejde er liberalisering af gassektoren, fællesskabslovgivning om energieffektivitet og auto-oil-programmet.

Fællesskabsretten på det nukleare område bestod oprindeligt af Euratom-traktaten, men er nu blevet betydeligt mere omfattende og består af en række juridiske og politiske instrumenter, herunder internationale aftaler. Fællesskabsretten vedrører bl.a. sundhed og sikkerhed, herunder strålingsbeskyttelse, sikkerheden på kernekraftanlæg, affaldshåndtering, investeringer inkl. finansielle instrumenter under Euratom, fremme af forskning, et nukleart fællesmarked, forsyninger, sikkerhedsforanstaltninger og internationale relationer.

Europa-aftalerne fastslår, at der skal etableres et samarbejde om en gradvis integration af de europæiske energimarkeder og ydes bistand inden for de relevante politiske områder. Hvidbogen om de associerede central- og østeuropæiske landes integration i EU's indre energimarked fremhæver behovet for, at de vigtigste direktiver om det indre marked gennemføres i fuldt omfang sammen med EF's konkurrenceret. På kerneenergiområdet omtaler hvidbogen forsyninger, kontrolforanstaltninger og transport af radioaktivt affald.

Sammendrag

Energisituationen i Tjekkiet domineres og vil fortsat være domineret af indenlandsk fast brændsel (stenkul og brunkul), som udgør 60% af energibalancen og forårsager betydelige miljøskader, især i den nordlige del (f.eks. Den Sorte Trekant). Hvad angår olie- og gasforsyninger (hhv. 17,5% og 14% af energiforbruget) er landet afhængigt af eksterne kilder, særligt Rusland. Uranudvinding (600 tU om året) fortsætter frem til år 2001.

Minelukninger har betydet en nedgang i stenkulsproduktionen fra 22 mio. t i 1990 til 16 mio. t i 1995. Brunkulsproduktionen faldt fra 90 til 56 mio. t i perioden 1989-1995. I perioden 1989-1994 blev arbejdsstyrken reduceret med over 50% til 82 000 beskæftigede.

Med henblik på diversificering sørger Tjekkiet for i højere grad at blive tilsluttet til EU's net. I den forbindelse bør det noteres, at landet på forsøgsbasis siden 1995 har haft en synkron elforbindelse til det vesteuropæiske UCPTE-net. De tjekkiske raffinaderiers forbindelse med Tyskland bør også bemærkes.

Energisektoren er 2-3 gange mindre effektiv end EU-gennemsnittet, hvilket bl.a. kan henføres til tidligere forsyningsorienterede politikker og lave priser.

Tjekkiet har fire VVER-213 atomreaktorer af russisk design i drift ved Dukovany (et

moderniseringsprogram er igang), og sikkerhedsniveauet ventes at ligge tæt op ad de i EU generelt accepterede sikkerhedsmål, når opgraderingsprogrammerne er gennemført. Desuden er to VVER 1000-reaktorer under opførelse ved Temelin, hvor der skal anvendes amerikansk teknologi. Omkring år 2000 ventes kernekraftens andel at være vokset fra 22% til 40% af elproduktionen. Endvidere er der tre forskningsreaktorer i drift, og hertil anvendes russisk brændsel.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Tjekkiets energipolitiske målsætninger stemmer overens med EU's og omfatter bl.a. større forsyningssikkerhed gennem diversificering, indførelse af markedsøkonomiske principper, miljøbeskyttelse og øget energieffektivitet.

Rammerne for konkurrencen i energisektoren tilnærmes gradvist direktiverne om det indre energimarked samtidig med, at EF's konkurrenceret finder anvendelse. Den grundlæggende konkurrencelovgivning gælder over for energisektoren, og energiloven fra 1994 fastlægger statens rolle i de enkelte undersektorer og fastsætter rammerne for regulering af sektoren.

Der foretages privatiseringer inden for forskellige undersektorer, men staten bevarer monopoler eller en dominerende stilling inden for elproduktion og -handel, uranproduktion, samt olie- og gastransport via rørledninger. Uafhængige elproducenter og industrivirksomheder med egen elproduktion øger gradvist deres andel af elproduktionen.

Skønt der er foretaget kraftige prisforhøjelser, krydssubsidieres priserne på gas, el og opvarmning til husholdningerne af industrien, og priserne er ikke omkostningsdækkende. I løbet af sommeren 1997 ventes regeringen at fastlægge en politik om at nå op på omkostningsægte niveauer inden år 2000.

Tjekkiets nuværende beredskabslager anslås at svare til 40 dages olieforbrug, hvilket er et godt stykke under EU-målet på 90 dage. Såfremt der hurtigt vedtages den nødvendige lovgivning (medio 1997), ventes Tjekket at leve op til fællesskabsretten om 6-8 år.

Omstruktureringen af minesektoren (fast brændsel og uran) vil fortsætte efter år 2000. Der skal tages højde for de sociale og regionale følger heraf, mens statsinterventionerne skal vurderes i henhold til EF- og EKSF-reglerne om statsstøtte.

Tjekket har taget skridt til at opfylde EU-lovgivningens bestemmelser om energieffektivitet (f.eks. energimærkning og effektivitetsnormer) og miljøbeskyttelse (f.eks. brændselskvalitet), men der er stadig meget at gøre. Vedtagelsen af en energisparelov, som ventes i løbet af sommeren 1997, kommer til at danne grundlag for fremtidig overholdelse af fællesskabsretten om energieffektivitet. Det bør noteres, at opgraderingen af raffinaderierne, så de overholder EU-standarderne, vil kræve betydelige investeringer, og at de skal konkurrere på et mættet europæisk marked.

Med hensyn til uranudvindingen, er kravet om, at det nationale elselskab, såfremt der importeres reaktorbrændsel, skal købe en tilsvarende mængde indenlandsk uran, i princippet en overtrædelse af reglerne om det nukleare fællesmarked. Imidlertid bortfalder dette krav i år 2000. Uranforsyninger (ikke indenlandske), berigning og brændselsfremstilling er omfattet af kontrakter med virksomheder i flere lande. EU's forsyningssikkerhedspolitik om diversificering af forsyninger med nukleart materiale vil gælde for forsyningskontrakter, der

indgås efter tiltrædelsen. Det må anbefales, at Tjekkiet fortsætter med planerne om diversificering af sine forsyningskilder.

I øjeblikket lagres det brugte brændsel på anlæggene. Et depot til længere tids opbevaring ventes taget i brug omkring 2005 for brændsel fra både Dukovany- og Temelin-værkerne. Der ventes ikke truffet nogen beslutning om brændselsopbevaring før 2015.

Ved tiltrædelsen skal Tjekkiet overholde Euratom-traktatens bestemmelser, herunder særligt bestemmelserne om forsyninger af nukleart materiale, det nukleare fællesmarked, kontrolforanstaltninger, sundhed og sikkerhed og internationale aftaler. Da landet allerede har tiltrådt samtlige internationale aftaler på det nukleare område og har en ubegrænset kontroloverenskomst med IAEA, ventes der hverken på dette eller ovennævnte områder at være problemer med anvendelsen af fællesskabsretten. Om de nukleare sikkerhedsprogrammer gennemføres rettidigt må følges nærmere. Oprettelsen af en nuklear tilsynsmyndighed må støttes.

Konklusion

Såfremt den nuværende indsats fortsættes, ventes Tjekkiet at leve op til det meste af EU-lovgivningen på energiområdet om nogle få år. Foranstaltninger vedrørende monopoltilpasning, herunder import og eksport, netadgang, energiprissætning, beredskab inklusive opbyggelsen af de obligatoriske olielagre, statsinterventioner i sektoren for fremstilling af fast brændsel, energieffektivitet og brændselskvalitetsstandarder skal imidlertid følges nærmere.

Der ventes ikke at være problemer med at leve op til Euratom-bestemmelserne. Der må træffes passende foranstaltninger vedrørende sikkerhedsstandarder, således at sikkerheden på alle kernekraftværkerne kan bringes op på det krævede niveau. Der skal findes mere langsigtede løsninger hvad angår det radioaktive affald.

Transport

Fællesskabets transportpolitik består af tiltag og initiativer inden for tre hovedområder:

- kvalitetsforbedring gennem udvikling af integrerede og konkurrencedygtige transportsystemer på grundlag af avancerede teknologier, som også bidrager til opfyldelse af miljømæssige og sikkerhedsmæssige målsætninger
- forbedring af det indre markeds funktion ved fremme af mere effektive og brugervenlige transporttjenester samtidig med, at valgmuligheder og sociale standarder sikres
- udvidelse af den eksterne dimension, ved at man forbedrer transportforbindelserne til tredjelande og fremmer EU-virksomhedernes adgang til andre transportmarkeder (Den Fælles Transportpolitik, Handlingsprogram for 1995-2000).

Europaaftalen rummer bestemmelser om tilnærmelse af lovgivningen til fællesskabsretten og samarbejde med det formål at omstrukturere og modernisere transportområdet, at skabe bedre adgang til transportmarkedet, at lette transittrafikken og at nå frem til driftsmæssige standarder svarende til dem, der gælder i Fællesskabet. Hvidbogen fokuserer på foranstaltninger til opfyldelse af betingelserne for det indre marked inden for transportsektoren, herunder aspekter som konkurrence, harmonisering af lovgivning og standardisering.

Sammendrag

Den Tjekkiske Republiks geografiske beliggenhed op til Unionens nuværende grænser og på det sted, hvor en nord-syd-gående og en øst-vest-gående akse krydser hinanden, betyder, at landet i bogstavelig forstand er et transitland mellem medlemsstaterne og ansøgerlandene. Landet gennemkrydses af to transeuropæiske transportkorridorer, og derfor har de politiske begivenheder i begyndelsen af halvfemserne ført til en naturlig udvikling af trafikstrømmene, herunder transittrafikken. Selv om vejnettet generelt betragtet er temmelig veludbygget, er det endnu ikke i stand til at klare efterspørgslen efter vejtransport, der næsten er fordoblet fra 1990 til 1995; fordelingen af transporten på de enkelte former er klart forskudt til skade for jernbanerne og sejladsen ad indre vandveje; den kollektive passagerbefordring ad vej er gået mærkbart tilbage som følge af brugen af et hurtigt stigende antal privatbiler. Lufttransporten er støt voksende (med 20%’s vækst om året i Prags lufthavn).

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Med hensyn til gennemførelsen af det indre marked er Den Tjekkiske Republik relativt langt fremme med overtagelsen af den gældende fællesskabsret. Den tjekkiske sektor for international transport anvender allerede i vid udstrækning regler, der svarer til Fællesskabets, især inden for lufttransport, søtransport, sejlads ad indre vandveje, kombineret transport og passagerbefordring ad vej. For jernbanernes vedkommende vil det gennem de nærmeste år være nødvendigt at overvåge den rent faktiske anvendelse af den gældende fællesskabsret i spørgsmålene om offentlig tjeneste og standardisering af regnskaberne. I forbindelse med vejgodstransporten overholdes de fleste bestemmelser i den gældende fællesskabsret vedrørende international transport, men den indenlandske sektors funktion synes at kræve en nærmere dokumentation; dette aspekt må overvåges og er af særlig betydning i forbindelse med en fremtidig Union uden indre grænser, hvor vejgodstransporten i form af cabotagekørsel vil blive totalt frigivet. Den Tjekkiske Republik bør ligeledes komme på linje med

Fællesskabets bestemmelser for så vidt angår syn af motorkøretøjer og vejafgifter.

Udviklingen af et integreret og konkurrencedygtigt transportsystem er et mål, som de tjekkiske myndigheder holder sig for øje; de to største problemer på dette område vil nok være at nå op på et fyldestgørende sikkerhedsniveau og at nå frem til en optimal udnyttelse af transportsystemet. Med hensyn til sikkerheden har Den Tjekkiske Republik gjort tilfredsstillende fremskridt. Til gengæld synes skabelsen af et sammenhængende transportsystem at være et vanskeligere mål at nå; sandsynligvis vil Den Tjekkiske Republik opleve en varig stigning i vejtransporten, og landet bør derfor gøre en særlig indsats for at udnytte jernbanerne og de indre vandveje.

Med hensyn til en forbedring af forbindelserne til medlemsstaterne og til de andre nabolande påregner Den Tjekkiske Republik i tiden mellem 1995 og 1999 at investere ca. 2,7 mia. ECU over sit eget budget i de transportinfrastrukturer, der benyttes af den internationale transport, især til fordel for de transeuropæiske transportkorridorer. Dette beløb svarer til ca. 1,2% af BNI, hvilket kan synes prisværdigt, men det vil ikke nødvendigvis kunne imødekomme behovet; en nedskæring af dette beløb som følge af budgetmæssige stramninger vil blot yderligere forværre problemet.

Konklusion

Den Tjekkiske Republik har gjort bemærkelsesværdige fremskridt i forbindelse med overtagelsen af den gældende fællesskabsret på transportområdet. Under forudsætning af, at der gøres en indsats til fordel for det indenlandske vejgodstransportmarkeds funktion (bl.a. markedsadgang, sikkerhedsforskrifter og vejafgifter), samt at der opnås fremskridt med hensyn til finansiell gennemsigtighed og jernbanesektoren - foranstaltninger, der skulle være overkommelige at træffe - vil transportsektoren nok ikke volde større vanskeligheder med hensyn til overtagelsen af den gældende fællesskabsret vedrørende det indre marked.

Til gengæld bør der drages omsorg for, at de nødvendige midler til etablering af grundlaget for det fremtidige transeuropæiske transportnet, der vil blive udvidet med de nyoptagne lande, vil være til stede. Endvidere vil det være tilrådeligt, om de administrative strukturer i Tjekkiet, herunder de tilsynsmyndigheder, der f.eks. tager sig af sikkerheden, hurtigt styrkes.

Små og mellemstore virksomheder

EU's virksomhedspolitik sigter mod at give de små og mellemstore virksomheder gunstige forhold at udvikle sig under i hele EU, at forbedre deres konkurrenceevne og fremme deres udvikling i EU og internationalt. Virksomhedspolitikken er kendetegnet ved en høj grad af subsidiaritet. Fællesskabets komplementære rolle er fastlagt i et flerårigt program for små og mellemstore virksomheder i EU. Programmet danner rets- og budgetgrundlag for EU's konkrete aktioner til fordel for de små og mellemstore virksomheder. Den gældende fællesskabsret har hidtil været begrænset til henstillinger inden for nogle konkrete områder, selvom lovgivningen inden for andre områder (som f.eks. konkurrence, miljø og selskabsret) også har betydning for de små og mellemstore virksomheder.

Europa-aftalen omhandler samarbejde om at udvikle og styrke de små og mellemstore virksomheder, særligt i den private sektor, gennem bl.a. information og bistand i retlige, administrative og skattemæssige anliggender. Hvidbogen indeholder ingen konkrete foranstaltninger.

Sammendrag

I Tjekkiet defineres små og mellemstore virksomheder som virksomheder med op til 50 beskæftigede.

Langt størstedelen af landets virksomheder er små eller mellemstore virksomheder og 87% af dem er meget små. I industrien har 98,5% af alle virksomheder under 50 ansatte. Hovedsektorerne hvad angår antallet af virksomheder er en gros og detailhandel (ca. 30%) og tjenesteydelser (ligeledes ca. 30%), fulgt af fremstillingsindustrien (ca. 15%) og byggeindustrien (også ca. 15%).

Der har fundet vigtige ændringer sted i beskæftigelsesstrukturen navnlig i og med, at en del af den overflødige arbejdsstyrke fra landbrugssektoren og de statsejede virksomheder er blevet opsuget af de små og mellemstore virksomheder, navnlig inden for tjenesteydelsessektoren.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Siden 1991 har støtten til de små og mellemstore virksomheder som en del af udviklingen i den private sektor været en vigtig faktor i såvel den økonomiske vækst som væksten i beskæftigelsen i Den Tjekkiske Republik.

Alle de generelle regler for at oprette og drive virksomhed er også gældende for små og mellemstore virksomheder, idet der ikke foretages nogen skelnen med hensyn til virksomheders størrelse. Der er udviklet et omfattende netværk af regionale informations- og rådgivningscentre til støtte for små og mellemstore virksomheder, som nu dækker størstedelen af Den Tjekkiske Republik. Der er indført to mekanismer for henholdsvis lån og garantier til fordel for små og mellemstore virksomheder.

De grundlæggende juridiske instrumenter og støttestrukturer er på nuværende tidspunkt til stede, men der er behov for yderligere finpudsning og øget kohærens i politikken for de små og mellemstore virksomheder.

De igangværende bestræbelser med henblik på at styrke de små og mellemstore virksomheder i

perioden op til optagelsen bør derfor fortsættes.

Konklusion

Den Tjekkiske Republiks deltagelse vil inden for dette område ikke komme til at volde nævneværdige problemer.

3.5 Økonomisk og social samhørighed

Beskæftigelse og sociale anliggender

Fællesskabets socialpolitik er blevet udviklet ved hjælp af en række forskellige instrumenter som f.eks. juridiske bestemmelser, Den Europæiske Socialfond og aktioner, der fokuserer på specifikke spørgsmål, herunder folkesundhed, fattigdom og handicappede. EF's regelværk omfatter sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdsret og arbejdsvilkår, lige muligheder for mænd og kvinder, koordinering af socialsikring for vandrede arbejdstagere samt tobaksvarer. Sociallovgivningen i Unionen har været karakteriseret af fastlæggelsen af minimumsnormer. Desuden er dialogen mellem arbejdsmarkedets parter på europæisk niveau nedfældet i traktaten (artikel 118B), og i protokollen om social- og arbejdsmarkedspolitikken henvises der til konsultation af arbejdsmarkedets parter og foranstaltninger med henblik på at lette dialogen mellem dem.

Europaaftalen indeholder bestemmelser om tilnærmelse af lovgivning til fællesskabsretten og samarbejde om forbedring af standarder inden for sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, arbejdsmarkedspolitikker og modernisering af socialsikringssystemet. Den fastsætter også, at EF-arbejdstagere, der er lovligt beskæftiget i Tjekkiet, skal behandles uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling, for så vidt angår arbejdsvilkår. Hvidbogen foreskriver foranstaltninger med henblik på en tilnærmelse inden for alle områder af regelværket.

Sammendrag

Inden for den sociale dialog findes der en række arbejdstagerorganisationer, hvoraf den mest repræsentative er den tjekkiske og mähriske fagforeningssammenslutning, der er medlem af Den Europæiske Faglige Samarbejdsorganisation (EFS). På arbejdsgivernes side er den vigtigste sammenslutning arbejdsgiverforbundet, som er tilsluttet Sammenslutningen af Industri- og Arbejdsgiverorganisationer i Europa (UNICE). Generelt set har regeringspolitikkerne ikke bidraget til at anspore arbejdsgiverne til at forhandle inden for rammerne af den sociale dialog. Fagforeningerne er bekymrede over, at regeringen ikke tager hensyn til arbejdsmarkedsparternes synspunkter, undtagen i forbindelse med spørgsmål angående løn- og arbejdsvilkår på virksomhedsniveau. Den sociale dialog er endnu ikke etableret ordentligt.

Tjekkiet har siden 1993 haft en lav arbejdsløshed. I 1996 var den ifølge ILO's beregningsmetode på 3,4%. Arbejdsløsheden er højere inden for monosektorer. Der hersker strid om, hvorvidt statistikkerne afspejler den faktiske arbejdsløshedssituation. Mangelen på arbejdskraft har været et ekstraordinært træk ved den tjekkiske omstillingsproces indtil nu. Men den fornødne økonomiske omstrukturering forventes at føre til højere arbejdsløshed.

Der er oprettet et netværk af regionale og lokale arbejdsformidlingskontorer til gennemførelsen af arbejdsmarkedspolitikker. Tjekkiet har med succes iværksat en politik med henblik på at gøre arbejdsmarkedet mere fleksibelt og udvikle hensigtsmæssige mekanismer for arbejdsmarkedets funktion. Såfremt der fortsat sættes ind på at supplere denne politik med passende arbejdsmarkedspolitiske foranstaltninger, skulle der kunne opnås en effektiv allokering af arbejdskraft og en kapacitet, der kan sikre en løbende tilpasning til strukturændringerne.

Når der ses bort fra beskæftigelsespolitikken (hvis andel af BNP er på i alt 0,2%), er udgiftsmønstret nogenlunde det samme som i EU-medlemsstaterne: den største andel af de samlede udgifter til socialsikring anvendes til pensioner (8,8% af BNP), efterfulgt af udgifterne til sundhedssektoren (8,1% af BNP - 1995-tal). Sundhedssektorens hastigt voksende andel af BNP (fra 5,4% i 1991 til 8,1% i 1995) bringer Tjekkiet tæt på OECD-gennemsnittet. Denne forøgelse har været ledsaget af bedre velfærd for befolkningen. Der vil skulle gøres en fortsat indsats for at sikre, at der udvikles sociale beskyttelsesforanstaltninger.

Tjekkiet sundhedssystem vil skulle forbedres.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Tjekkiet har tilsluttet sig en række generelle principper vedrørende beskyttelsen af sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen, men der vil skulle gennemføres forbedringer af tilnærmelsen af lovgivning til beskyttelse af arbejdstagernes sundhed og sikkerhed på specifikke områder. Tjekkiet råder over uafhængige tilsynsstrukturer i overensstemmelse med ILO-konvention nr. 81. Det ser ud til, at de midler, arbejdstilsynstjenesterne har til disposition, er tilstrækkelige til at sikre en effektiv kontrol med sundheds- og sikkerhedsforholdene på arbejdspladsen.

De overordnede principper i europæisk arbejdsret er allerede gennemført i det tjekkiske retssystem. Der vil dog stadig skulle foretages en række tilpasninger. Man er ved at udarbejde en ny arbejdslov, hvori det tilstræbes at bringe tjekkisk lovgivning fuldstændigt i overensstemmelse med EU-reglerne vedrørende beskyttelse af arbejdstagere i tilfælde af arbejdsgiverens insolvens og kollektive afskedigelser. Hvad angår virksomhedsoverdragelse, information af arbejdstagerne om de vilkår, der gælder for ansættelsesforholdet, og om arbejdstider, vil der skulle foretages mindre tilpasninger. Informationen og konsultationen af arbejdstagerne bør, i overensstemmelse med hvad der kræves i en række EF-direktiver, styrkes yderligere.

For så vidt angår ligestilling, er de grundlæggende bestemmelser i EF-lovgivningen om ikke-forskelsbehandling af kvinder og mænd omfattet af den tjekkiske lovgivning.

Hvad angår retten til fri bevægelighed for arbejdstagere, synes der ikke at være noget til hinder for, at Tjekkiet skulle kunne gennemføre bestemmelserne i regelværket på dette område. Indførelsen af retten til fri bevægelighed vil imidlertid kræve ændringer i den nationale lovgivning, navnlig med hensyn til adgangen til beskæftigelse og behandling uden nogen i nationaliteten begrundet forskelsbehandling.

I forbindelse med socialsikring for vandrende arbejdstagere volder tiltrædelsen i princippet ikke større problemer, selvom det vil være nødvendigt at foretage visse tekniske tilpasninger. Et vigtigere punkt er den administrative kapacitet til at gennemføre de detaljerede koordinationsregler i samarbejdet med andre lande. Tjekkiet ser ud til at have mange af de administrative strukturer, der kræves til gennemførelsen af disse opgaver, men det vil være nødvendigt med yderligere forberedelse og uddannelse før tiltrædelsen.

De to EF-direktiver om advarselsmærkning af cigaretpakker og maksimalt tjæreindhold er endnu ikke gennemført i tjekkisk lovgivning. En ændring af en eksisterende lov vedtaget af det tjekkiske nationalråd er under overvejelse og vil kunne opfylde EF-kravene.

Konklusion

Såfremt Tjekkiet fortsætter sine bestræbelser med at vedtage og gennemføre EU's regelværk, vil landet sandsynligvis på mellemlang sigt kunne påtage sig de sociale forpligtelser i forbindelse med EU-medlemskab.

Regionalpolitik og samhørighed

Ifølge traktatens afsnit XIV søger Fællesskabet at styrke samhørigheden, navnlig via strukturfondene. Tjekkiet skal indføre disse instrumenter effektivt og samtidig overholde de principper, målsætninger og procedurer, der gælder på tiltrædelsestidspunktet.

I Europaaftalen er der bestemmelser om samarbejde om regionaludvikling og fysisk planlægning, bl.a. ved hjælp af udveksling af oplysninger blandt lokale, regionale og nationale myndigheder samt udveksling af embedsmænd og eksperter. Hvidbogen indeholder ikke nogen særlige bestemmelser herom.

Sammendrag

Tjekkiets BNP pr. indbygger udgjorde i 1995 ca. 55 % af EU-gennemsnittet. Arbejdsløsheden udgjorde 3-4 %. Det forventes, at arbejdsløsheden stiger i de kommende år som følge af den påkrævede omstrukturering af store privatiserede virksomheder. Skønt arbejdsløsheden er relativt lav i alle dele af Tjekkiet, kan der dog konstateres store forskelle mellem den hårdest ramte region (Most-Nordböhmen: 9,4 %) og den bedst stillede region (Prag: 0,4 %).

Tjekkiet har ikke nogen regionalpolitik. Regionaludviklingsinitiativer gennemføres således via sektorpolitikkerne på nationalt niveau. Økonomisk svage områder udpeges hvert år på grundlag af især arbejdsløshedstallene. I f.eks. 1996 omfattede arealet 18,4 % af Tjekkiets befolkning.

Der er for nyligt blevet oprettet et ministerium for regionaludvikling. Der findes ikke nogen valgte organer mellem staten og kommunerne, skønt det i grundloven er fastsat, at der skal etableres såkaldte territoriale selvstyrende enheder. I de 77 distrikter er myndighederne en del af centraladministrationen med generelle beføjelser (intet selvstyre).

De 6233 selvstyrende kommuner har ansvaret for udviklingen i lokalområderne (byplanlægning og fysisk planlægning snarere end lokal økonomisk politik).

Tjekkiets finansielle instrumenter til gennemførelse af regionaludviklingsinitiativer er begrænsede. Det er dog endnu ikke muligt at fastslå, hvor stor en del af Tjekkiets samlede udviklingsudgifter der kan anses som sammenlignelige med EF's strukturpolitik. Der kan derfor ikke på nuværende tidspunkt laves et pålideligt skøn over Tjekkiets medfinansieringsevne.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Tjekkiet har ikke nogen særskilt regionalpolitik. Som nævnt gennemføres regionaludviklingsinitiativer via Tjekkiets overordnede udviklingspolitik.

Siden midten af 1996 har der været anvendt en mere aktiv fremgangsmåde med hensyn til regionaludvikling. Oprettelsen af ministeriet for regionaludvikling vil medvirke til at præcisere ansvaret på regeringsniveau og muligvis forbedre koordineringen mellem ministerierne.

De tjekiske myndigheder mangler dog stadig at gennemføre omfattende reformer for at komme i overensstemmelse med EF's strukturpolitik. Ministeriet for regionaludvikling skal således sikre, at der findes hensigtsmæssige koordineringsmekanismer på nationalt plan. De

finansielle ressourcer til rådighed for regionalpolitikken skal øges, og der skal indføres effektive instrumenter. Endelig skal de tjekkiske myndigheder fastlægge det fremtidige retsgrundlag for en tjekkisk regionalpolitik, således at der kan fastsættes relevante regler om de foranstaltninger, der skal kunne imødegå regionale forskelle, og om finansieringen af udgifterne til strukturpolitikken.

Konklusion

Inden en evt. tiltrædelse skal Tjekkiet etablere retlige, administrative og budgetmæssige rammer for en integreret regionalpolitik og sikre, at den er i overensstemmelse med EU-bestemmelserne. I betragtning af Tjekkiets kapacitet på det administrative område og med den fornødne politiske opmærksomhed skulle det kunne nås inden for en rimelig tidsramme. Med de fornødne ændringer skulle Tjekkiet således på mellemlang sigt kunne blive rede til at anvende fællesskabsbestemmelserne og effektivt formidle støtten fra EU's strukturpolitik.

3.6 Livskvalitet og miljø

Miljø

Fællesskabets miljøpolitik, der udledes af traktaten, sigter mod bæredygtighed baseret på integrering af miljøbeskyttelse i EU's sektorpolitikker, forebyggende indsats, forureneren betaler princippet, bekæmpelse af skader ved kilden og delt ansvar. 'L'acquis communautaire' (Fællesskabets regelværk) omfatter omkring 200 retsakter, der dækker en lang række spørgsmål, herunder vand- og luftforurening, forvaltning af affald og kemikalier, bioteknologi, strålingsbeskyttelse og naturbeskyttelse. Medlemsstaterne skal sikre, at der foretages en vurdering af virkninger på miljøet, inden der gives tilladelse til visse offentlige og private projekter.

Ifølge Europaaftalen skal Tjekkiet's udviklingspolitik ledes af princippet om bæredygtig udvikling og bør fuldt ud inddrage miljøhensyn. Den fastlægger ligeledes miljø som et område for bilateralt samarbejde samt for tilpasning af landets lovgivning til Fællesskabets.

Hvidbogen dækker kun en mindre del af retsakterne på miljøområdet, nemlig produktrelateret lovgivning, der er direkte forbundet med varers fri bevægelighed.

Sammendrag

I 1989 var det der i dag er Den Tjekkiske Republik en af de mest forurenede regioner i Centraleuropa. Siden da er situationen imidlertid blevet forbedret betydeligt som følge af høje miljøinvesteringer, men også på grund af industriomlægning.

Det største miljøproblem i Den Tjekkiske Republik er luftforurening. Selv om der er sket betydelige fremskridt (fra 1989 til 1994, hvor emissionerne af svovldioxid faldt med 36%, af nitrogenoxid med 60% og af svævestøv med 49%), er emissionerne af svovldioxid og af nitrogenoxid stadig høje og kræver yderligere foranstaltninger i industrien, transportsektoren og energiproduktionen. Ukontrollerede lossepladser med farligt og fast affald er et andet væsentligt problem fra fortiden. Problemer med vandkvalitet er mindre påtrængende, men ikke desto mindre meget bekostelige at løse. En del af industriregionerne i tilbagegang er særlige miljømæssige 'blackspots', i særdeleshed 'den sorte trekant' og Ostrava.

Den tjekkiske miljølovgivning omfatter en rammelov for miljøbeskyttelse af 1992 og talrige sektorbestemte forordninger, hvoraf nogle er helt tilbage fra kommunisttiden. De politiske prioriteter er fastlagte i statens miljøpolitik, der blev godkendt i 1995, og som omfatter prioriteter på kort, mellemlang og lang sigt. Den Tjekkiske Republik benytter sig i udstrakt grad af fiskale og økonomiske instrumenter. Det offentlige miljøudgifter udtrykt i procent af BNP overstiger de fleste EU-medlemsstater.

Den grundlæggende miljøpolitik er på plads, men svaghederne i det tjekkiske miljøsystem er utilstrækkelig håndhævelse og ineffektive økonomiske instrumenter såsom lave bødeniveauer, mangler i sektorbestemt og afledt lovgivning, herunder gennemførelse, og ringe miljøbevidsthed hos og inddragelse af befolkningen.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Formel overensstemmelse med EF's regelværk er skredet godt frem i de seneste år. Den grundlæggende rammelovgivning er til stede, men der er mangler i sektorbestemt lovgivning og i afledt lovgivning om økonomiske instrumenter, gennemførelse og håndhævelse. Der burde lægges særlig vægt på hurtig gennemførelse i national lov af rammedirektiverne om luft, affald, vand og direktivet om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IPPC) samt opstilling af finansieringsstrategier for lovgivning i vand-, luft- og affaldssektorerne, der kræver betydelige investeringer. Forudsat de kommende love (f.eks. om affald, kemikalier og genetisk modificerede organismer) vedtages ifølge lovgivningsplanerne, vil formel overensstemmelse med EF's regelværk øges betydeligt i løbet af de næste par år.

Den Tjekkiske Republik har vedtaget eller er ved at udarbejde lovgivning for de fleste af de kritiske områder, der er medtaget i hvidbogen. Affaldsforvaltning er et noget forsømt område i øjeblikket, men foreslået lovgivning er målrettet til at udbedre denne mangel.

Den indholdsmæssige overensstemmelse med EF's regelværk er stadig ret lav på nogle områder, og Den Tjekkiske Republik bliver nødt til at fokusere på gennemførelse og håndhævelse, herunder de økonomiske instrumenters effektivitet. Det vil blive nødvendigt med betydelige investeringer, både det offentlige og virksomheders. Ledsagemekanismer, såsom tilladelsesordninger og inddragelse af befolkningen, skal indføres eller forbedres, og de institutioner, der arbejder med gennemførelse og håndhævelse, skal udbygges. Landets tiltrædelsesstrategi for miljøområdet burde omfatte tidsplaner for gennemførelse af EF's miljølovgivning og starte med gennemførelse af blandt andre ovennævnte ramme- og IPPC-direktiver.

Konklusion

Hvis det nuværende engagement og investeringsniveau opretholdes, og forudsat planlagt lovgivning og den overordnede miljøtiltrædelsesstrategi vedtages og gennemføres, skulle gennemførelsen i national lovgivning af EF's samlede regelværk på miljøområdet samt effektiv overholdelse af de vigtigste elementer heri (f.eks. lovgivning om visse aspekter af luftforurening, vurdering af virkninger på miljøet, industririsici og kemikalier) kunne opnås på mellemlang sigt. Effektiv overholdelse af en række retsakter, der kræver høje investeringsniveauer og betydelig administrativ indsats (f.eks. lovgivning om byspildevandsbehandling, drikkevand, aspekter af affaldsforvaltning og luftforurening) vil imidlertid kun kunne opnås på lang sigt.

8.6.2 Forbrugerbeskyttelse

Den gældende fællesskabsret omfatter beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser (herunder kontrol med vildledende reklame, prisangivelse, forbrugercredit, urimelige kontraktvilkår, fjernsalg, pakkerejser, salg uden for forretningslokalerne og timeshare) samt generel produktsikkerhed og produktsikkerhed inden for områderne kosmetik, tekstilbetegnelser og legetøj.

Europa-aftalen omhandler tilnærmelse af lovgivningen til fællesskabsretten samt samarbejde med henblik på at skabe fuld kompatibilitet mellem forbrugerbeskyttelsessystemerne i Den Tjekkiske Republik og EU. Hvidbogens fase I-foranstaltninger fokuserer på forbedring af produktsikkerheden, herunder for kosmetik, tekstilprodukter og legetøj, og på beskyttelse af forbrugernes økonomiske interesser, herunder bl.a. på bestemmelser om vildledende reklame, forbrugercredit, urimelige kontraktvilkår og prisangivelse. Fase II-foranstaltningerne vedrører pakkerejser, salg uden for forretningslokalerne og timeshare. Desuden vil der skulle tages hensyn til EF-lovgivning, der er vedtaget for nylig (fjernsalg), eller som snart bliver det (sammenlignende reklame, prisangivelse).

Sammendrag

I 1992 blev der vedtaget en lov om forbrugerbeskyttelse, som siden er ændret i 1993 og 1995. Der findes ikke og synes ikke at være planlagt noget særskilt organ til at tage sig af forbrugerbeskyttelsesspørgsmål. Det overordnede ansvar for forbrugeranliggender ligger hos handels- og industriministeriet, men andre ministerier og institutioner spiller også en vigtig omdend indirekte rolle i forbindelse med forbrugerbeskyttelsesspørgsmål.

Generelt er forbrugerbevidsthedsniveauet lavt. Forbrugerbevægelsen har været længe om at komme fra start, og der er ingen national organisation, der repræsenterer alle tjekkiske forbrugere. Der er tre aktive regionale og lokale forbrugergrupper.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Hvad angår beskyttelsen af forbrugernes økonomiske interesser, ligger den tjekkiske lovgivning om prisangivelse tæt op ad EU-lovgivningen, og man er ved at udarbejde et lovforslag om forbrugercredit. Men hvad angår vildledende reklame, er tilnærmelsen til EU's krav ikke nær langt nok fremskreden.

Den eksisterende lovgivning om urimelige kontraktvilkår skal ændres betydeligt for at komme til at dække de vigtigste af de spørgsmål, der er omhandlet af EU-direktiverne på området. Der findes ingen lovgivning på en række områder af stor vigtighed for forbrugerne, som f.eks. salg uden for forretningslokalerne, fjernsalg, pakkerejser og timeshare.

De fleste af EF's begreber og forpligtelser i forbindelse med generel produktsikkerhed og farlige efterligninger er indarbejdet i den tjekkiske lovgivning. I nogle tilfælde sikrer de tjekkiske love et bedre beskyttelsesniveau end fællesskabsretten, men der mangler dog nogle vigtige elementer. Der er lovgivet om tekstilbetegnelser, og man er ved at udarbejde første forslag til en bekendtgørelse om gennemførelse af direktivet om legetøjs sikkerhed. Lovgivningen om kosmetik er endnu ikke i overensstemmelse med EF's krav, men et nyt dekretforslag er undervejs.

Der vil i forbindelse med indførelsen af den gældende fællesskabsret blive brug for udvikling af en stærk og uafhængig forbrugerbevægelse med støtte fra de offentlige myndigheder.

Konklusion

Der skal arbejdes betydeligt med tilnærmelsen af de tjekkiske bestemmelser på forbrugerområdet for på mellemlang sigt at få dem bragt på linje med den gældende fællesskabsret. Omend der på områder, som Tjekkiet prioriterer højt, såsom produktsikkerhed, prisangivelse og tekstilbetegnelser, er opnået en høj grad af overensstemmelse med EF's bestemmelser, er der andre områder, der overhovedet ikke er lovgivet om. Der er også behov for at koordinere og organisere ansvaret for de forskellige institutioner, der er involveret i forbrugerbeskyttelsen, og for at sikre lovgivningens anvendelse.

3.7. Retlige og indre anliggender

Den nugældende ret

Det vigtigste grundlag for gældende lovgivning inden for retlige og indre anliggender (RIA) er det samarbejde, der omhandles i afsnit VI (artikel K) i traktaten om Den Europæiske Union, dvs. tredje søjle, men der er en snæver forbindelse til visse bestemmelser og foranstaltninger under traktatens første søjle (EF-traktaten).

Den væsentligste del af EU-samarbejdet om retlige og indre anliggender omfatter asyl, kontrol af EU's ydre grænser og indvandring, toldsamarbejde og politisamarbejde med henblik på forebyggelse og bekæmpelse af alvorlig kriminalitet, herunder narkotikahandel, samt civil- og strafferetligt samarbejde. EU-traktaten fastsætter de vigtigste principper for dette samarbejde og henviser specielt til Den Europæiske Konvention om Menneskerettighederne og Genèvekonventionen (1951) om Flygtnings Retsstilling. I øvrigt er denne traktat, uden at det specielt nævnes, baseret på en række internationale konventioner, der er relevante for den, især fra Europarådet og FN, samt på Haag-konferencen. Indholdet af lovgivningen under tredje søjle er forskelligt fra indholdet af første søjle, idet den består af konventioner, fælles aktioner, fælles holdninger og resolutioner (herunder godkendte elementer af udkast til instrumenter, som er under forhandling). Rådet har indgået en række EU-konventioner (bl. a. Dublin-konventionen fra 1990 og konventioner om udvisning, bedrageri og EUROPOL). Disse er nu ved at blive ratificeret af de nationale parlamenter, medens adskillige andre konventioner, f. eks. om de ydre grænser, er på forskellige forhandlingsstadier i Rådet. Lovgivningen inden for RIA kræver i høj grad praktisk samarbejde, vedtagelse af lovgivning og en effektiv gennemførelse af denne.

Den nye traktat

De nuværende samarbejdsrammer bliver i stort omfang udvidet for flere af de ovennævnte emner, når den traktat, der blev resultatet af regeringskonferencen i Amsterdam, træder i kraft.

Således bekræftes det i den nye traktat, at Unionen skal udvikles til et område med "frihed, sikkerhed og retfærdighed", og disse emner samt den fri bevægelighed for personer, asylspørgsmålet, og indvandringen bliver til fællesskabsanliggender.

Specielt med hensyn til den fri bevægelighed for personer skal Schengen-aftalen ifølge den nye traktat integreres i Den Europæiske Union, og alle kommende medlemmer af EU skal acceptere gældende bestemmelser i denne aftale.

Yderligere skal politisamarbejdet og det strafferetlige samarbejde styrkes ifølge den nye traktat.

Europaaftalen og Hvidbogen

Europaaftalen omfatter bestemmelser om samarbejde om bekæmpelse af narkotikamisbrug og hvidvask af penge.

Hvidbogen går ikke direkte ind på spørgsmål under tredje søjle, men der er henvisninger til første søjle, bl. a. til hvidvask af penge og fri bevægelighed for personer, som er snævert forbundet med RIA. Der henvises også til Bruxelles- og Romkonventionerne.

Oversigt

Almindelige forhåndsbetingelser for samarbejdet om RIA

Den Tjekkiske Republik blev medlem af Europarådet i 1993 og har ratificeret de vigtigste instrumenter om menneskerettighederne. Det fastsættes i forfatningen, at domstolene skal være uafhængige i overensstemmelse med retsstatsprincipperne.

De institutionelle reformer inden for RIA skrider tilfredsstillende frem. Forfatningen sikrer beskyttelse af personoplysninger, men Den Tjekkiske Republiks lovgivning må ændres, hvis den skal leve fuldstændig op til EU's krav. (Se også det særlige punkt om det indre marked).

Asyl

Den Tjekkiske Republik har ratificeret Genève-konventionen og New York-protokollen af 1967. Charteret om Grundlæggende Rettigheder og Friheder sikrer asylretten. Den tjekkiske lovgivning og politik (der er overtaget fra Den Tjekkoslovakiske Republik og stammer fra 1990) er i øjeblikket ved at blive revideret med henblik på en tilpasning til EU-standard, bl. a. med hensyn til principperne vedrørende "sikkert oprindelsesland" og "sikre tredjelande". Asylansøgninger behandles af "direktoratet for udlændinge og grænsepolitiet" under politipræsidiets ledelse. Der var i 1996 2,100 asylansøgninger og 1,200 midlertidige flygtninge fra det tidligere Jugoslavien. En ny udlændingelovgivning, som er under forberedelse, skal indeholde bestemmelser om midlertidig beskyttelse.

Indvandring/Grænsekontrol

Der har siden 1989 været en betydelig stigning i antallet af udenlandske statsborgere, der opholder sig i Den Tjekkiske Republik (nu ca. 200,000). Den tjekkiske regering lægger stor vægt på at få bragt denne indvandrerstrøm under kontrol. Der kræves opholds- og arbejdstilladelse for at få arbejde, men der gælder særlige regler for slovakere på grund af deres tætte familie- og bopælsmæssige bånd til Den Tjekkiske Republik. De tjekkiske myndigheder er ved at forberede en ny udlændingelovgivning, der bl. a. kræver, at alle visa skal udstedes i udlandet, og den skal også dække registrering af udenlandske statsborgere i landet. Den Tjekkiske Republik arbejder på at få udvist ulovlige indvandrere på en struktureret måde og søger i denne forbindelse et samarbejde med IOM. Der er indført tilbagetagelsesaftaler med Den Tjekkiske Republiks direkte naboer samt med Ungarn, Rumænien, Canada og Frankrig, og der arbejdes på at få bragt grænseforvaltningen op på EU-standard. Dette hindres imidlertid af mangelen på teknisk udstyr til kontrol af maskinlæsbare dokumenter og af det forhold, at landets internationale kommunikationssystemer ikke lever op til internationale standarder.

Politisamarbejde

Organiseret kriminalitet findes inden for smugling af våben, sprængstoffer og nukleare materialer, handel med kvinder, prostitution, hvidvask af penge, skattebedrageri og smugleri med stjålne biler. Vold og pengeafpresning kendes også. Der er inden for politiet oprettet specialenheder til effektiv bekæmpelse af narkotikasmugling og organiseret kriminalitet. Den Tjekkiske Republik har ratificeret konventionen om hvidvask af penge, og der er indført en national lovgivning om dette spørgsmål. (se også det særlige punkt om det indre marked). Terrorisme er ikke nogen særlig trussel i Den Tjekkiske Republik, men myndighederne har truffet forebyggende foranstaltninger for at hindre mistænkte internationale terroristers

indtrængen og lette deres tilbageholdelse.

Narkotika

Den Tjekkiske Republik er transitland for narkotikasmugling. Efterspørgslen på hjemmemarkedet er betydelig. Der er blevet beslaglagt store mængder af heroin, kokain og amfetamin i de seneste år. Den Tjekkiske Republik har ratificeret de vigtigste internationale narkotikakonventioner. Der er indført en omfattende lovgivning om narkotikabekæmpelse, og en ny lov om prækursorer er under forberedelse (fremstilling, import og salg af narkotika er strafbart). Der blev i 1993 oprettet narkotikabekæmpelsesenheder under politiet, hvilket betød en sammenslutning af alle relevante offentlige og private organisationer til bekæmpelse af narkotikamisbrug og - smugling i landet. Dette arbejde koordineres af den nationale narkotikakommission.

Retssamarbejde

Retsvæsenet forbereder sig i øjeblikket på tiltrædelse af EU. Generelt er kompetenceniveauet og effektiviteten inden for retssystemet forholdsvis lav. Der er taget skridt til forbedringer, men en betydelig indsats er fortsat nødvendig. Den Tjekkiske Republik har underskrevet eller ratificeret de vigtigste internationale strafferetskonventioner med henblik på retssamarbejde og er ved at vedtage gennemførelsesbestemmelser til dem. Landet har ratificeret meget få civile retlige konventioner (underholdsbidrag og bevisoptagelse). Den Tjekkiske Republik planlægger at anmode om tiltrædelse af Lugano-konventionen.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Der er en række store mangler i Den Tjekkiske Republiks lovgivning, som skal udfyldes, men generelt er lovgivningen enten på plads eller under forberedelse. Forbedring af kommunikationssystemerne med henblik på grænseforvaltningen, således at indvandringen kan bringes under kontrol, prioriteres højt i den nærmeste tid. Det er også vigtigt at opretholde og udvikle effektive systemer til bekæmpelsen af den organiserede kriminalitet.

De største institutionelle problemer er ressourceknapheden, mangelen på kendskab til ny lovgivning inden for politiet og retsvæsenet og korruptionen inden for det offentlige. Regeringen tager i øjeblikket skridt til at forberede institutionerne til deltagelsen i RIA-samarbejdet. Den Tjekkiske Republik har allerede uddannet en lille kerne af embedsmænd, der er ved at erhverve sig erfaring i samarbejde med EU-landene, og det må forventes, at kvalifikationer på dette område udvides yderligere i de kommende år.

Konklusion

Den Tjekkiske Republik vil sandsynligvis kunne leve op til gældende og kommende EU-ret inden for RIA i løbet af nogle få år, hvis fremskridtene forsætter i det nuværende tempo. Retsvæsenet og politiet kræver særlig opmærksomhed, ligesom udviklingen inden for Den Tjekkiske Republiks bestræbelser inden for narkotikabekæmpelsen og den organiserede kriminalitet må følges.

3.8 Eksterne politikker

Handel og internationale økonomiske forbindelser

Regelværket på dette område består primært af Fællesskabets multilaterale og bilaterale handelspolitiske forpligtelser samt dets autonome instrumenter til beskyttelse af handelen.

Europaaftalen indeholder på adskillige områder bestemmelser, hvori det kræves af parterne, at de handler i overensstemmelse med WTO/GATT-principperne eller andre relevante internationale forpligtelser.

Hvidbogen indeholder ikke nogen bestemmelser på dette område.

Sammendrag

Tjekkiet har udviklet en åben, handelsorienteret økonomi og er medlem af Verdenshandelsorganisationen (WTO). Ved tiltrædelsen vil Tjekkiet skulle opfylde forpligtelserne under de plurilaterale WTO-aftaler, som Fællesskabet er part i.

Tjekkiet opretholder i øjeblikket ikke kvantitative restriktioner for nogen tekstilvarer eller beklædningsgenstande. Ved tiltrædelsen vil Fællesskabets tekstilpolitik blive udvidet til at omfatte Tjekkiet; på tiltrædelsestidspunktet vil de EF-restriktioner, der opretholdes, skulle tilpasses med en passende mængde for at tage hensyn til Tjekkiets tiltrædelse.

Vurdering af den nuværende og den fremtidige situation

Ved tiltrædelsen vil Tjekkiet skulle anvende EF's fælles toldtarif og bestemmelserne om udenrigshandel i den fælles landbrugspolitik. Efter Uruguay-runden vil det vejede gennemsnit for mestbegunstigelsestold for industriprodukter være 3,8% for Tjekkiet og 3,6% for Fællesskabet.

Tjekkiet bør i sine forbindelser med internationale organisationer sørge for, at dets handlinger og forpligtelser er i overensstemmelse med Europaftalen, og sikre, at det som medlem af Fællesskabet indgår sine fremtidige forpligtelser på harmonisk vis.

Ved tiltrædelsen vil Tjekkiet blive part i Fællesskabets forskellige præferenceaftaler. Præferenceaftaler mellem Tjekkiet og tredjelande vil generelt set skulle afsluttes ved tiltrædelsen.

Hvad angår handel med tjenesteydelser og etablering, har Tjekkiet allerede gjort gode fremskridt, og det skulle være muligt at finde en løsning på de eventuelle betydningsfulde uoverensstemmelser mellem Tjekkiets og Fællesskabets forpligtelser, der fortsat måtte bestå.

I april 1997 indførte Tjekkiet en ordning med importgaranti for en lang række forbrugsprodukter, som ikke er i overensstemmelse med Europaftalen. Denne ordning bør tilbagetrækkes.

Tjekkiet vil ved tiltrædelsen skulle ophæve sin nationale lovgivning vedrørende instrumenter til beskyttelse af handelen og derefter anvende EF-lovgivningen på dette område.

Erfaringerne fra tidligere tiltrædelser har vist, at den automatiske udvidelse af de eksisterende antidumpingforanstaltninger til også at omfatte nye medlemsstater får tredjelandene til at rejse problemer med hensyn til denne fremgangsmådes forenelighed med de relevante WTO-bestemmelser. Det har også vist sig, at der ved tiltrædelse åbnes mulighed for omgåelse af de foranstaltninger, der er vedtaget af Fællesskabet inden for rammerne af instrumenterne til beskyttelse af handelen. Det sker, når væsentlige mængder af et produkt, der er omfattet af foranstaltninger, forud for tiltrædelsen eksporteres til den fremtidige medlemsstats territorium, hvorefter de ved tiltrædelsen automatisk overgår til fri omsætning i det udvidede toldområde. Der vil i fasen forud for Tjekkiet tiltrædelse skulle tages fat om disse to problemer.

Tjekkiet er medlem af tre af de fire ordninger om ikke-spredning af masseødelæggelsesvåben og er kandidat til medlemskab af den fjerde. Tjekkiet liste over varer og teknologier med dobbelt anvendelse er i øjeblikket ved at blive ajourført og forventes at komme til at svare til Fællesskabets kontrolliste for varer med dobbelt anvendelse, udvidet med de kemiske produkter, der hører under ordningen vedrørende konventionen om kemiske våben. Våbeneksport er ligeledes kontrolleret. Tjekkiet skulle ikke have nogen problemer med at anvende EF-lovgivningen på dette område.

Konklusion

Tjekkiet er godt stillet med hensyn til at kunne opfylde Fællesskabets krav på dette område på mellemlang sigt, forudsat at landet styrker sine bestræbelser for at fjerne de eksisterende handelshindringer for at opnå en større tilpasning til Fællesskabets handelsordning.

Udvikling

Den gældende fællesskabsret på udviklingsområdet udgøres i hovedsagen af Lomé-konventionen, som løber indtil i begyndelsen af 2000.

Hverken Europaftalen eller hvidbogen indeholder bestemmelser på dette område.

Sammendrag

Tjekkiet har ingen præferencehandelsaftaler med AVS-landene. Tjekkiet yder dog under sin GSP-ordning præferencebehandling i form af nedsat told til en række AVS-lande og indrømmer toldfri adgang til de AVS-lande, der betragtes som de mindst udviklede.

Tjekkiet har et beskedent men veletableret system for udviklingsbistand, som falder i to grundlæggende kategorier: udviklingsbistand og humanitær bistand. Udviklingsbistanden ydes både bilateralt (20,25 mio. USD i 1996) og multilateralt (med frivillige bidrag til FN-organerne og til Verdensbanken, herunder Den Internationale Sammenslutning for Økonomisk Udvikling, og IMF).

Den nuværende og fremtidige situation

Ved tiltrædelsen skal Tjekkiet anvende sin præferencehandelsordning på AVS-staterne og sammen med de andre medlemsstater deltage i finansieringen af Den Europæiske Udviklingsfond (EUF), via hvilken der bevilges finansiel bistand under Lomé-konventionen.

Anvendelse af Lomé-handelsordningen burde i almindelighed ikke give anledning til problemer for Tjekkiet.

Normalt tiltræder nye medlemsstater Lomé-konventionen på grundlag af en protokol på tidspunktet for deres tiltrædelse af EU.

Konklusion

Tjekkiet er udmærket i stand til at opfylde EU-kravene på dette område i løbet af de kommende år.

Told

Fællesskabets regelværk i denne sektor er EF-toldkodeksen og gennemførelsesbestemmelserne hertil, den kombinerede nomenklatur, den fælles toldtarif, også handelspræferencer, toldkontingenter og toldsuspensioner, og anden toldmæssig lovgivning uden for toldkodeksens anvendelsesområde.

Europaaftalen dækker oprettelse af et frihandelsområde med Fællesskabet og gradvis afvikling af told for et bredt udvalg af varer efter faste tidsplaner, som starter på datoen for aftalens ikrafttrædelse.

Hvidbogen omfatter etape I foranstaltninger til at binde og rationalisere al frihandel i henhold til Europaftalen, også lovgivning, der er forenelig med toldkodeksen, den kombinerede nomenklatur osv. Etape II vedrører vedtagelse af hele Fællesskabets lovgivning med henblik på optagelse i toldunionen ved tiltrædelsen.

Sammendrag

Ved tiltrædelse vil de tjekkiske toldmyndigheder skulle påtage sig alle forpligtelser i forbindelse med beskyttelse og kontrol af deres del af EU's ydre grænse. (Hvorvidt Tjekkiet får ansvaret for EU's ydre landegrænse vil afhænge af, hvilke andre lande der tiltræder EU på samme tid). Ud over bestemmelserne om indirekte beskatning vil de tjekkiske toldmyndigheder blive ansvarlige for gennemførelse og håndhævelse af den fælles handelspolitik, den fælles landbrugspolitik, den fælles fiskeripolitik osv. ved Fællesskabets ydre grænse.

Tjekkiets evne til at anvende Fællesskabets regelværk fuldt ud forudsætter, at der er mulighed for at vedtage og gennemføre fællesskabsbestemmelser, og at der findes et passende niveau for infrastruktur og udstyr, specielt med hensyn til databehandling og undersøgelsesmetoder, samt et effektivt toldvæsen og et tilstrækkeligt stort, velkvalificeret og motiveret personale med en høj grad af integritet.

Tjekkiet har med faglig bistand fra toldprogrammer gjort næsten hele den tjekkiske toldlovgivning forenelig med EF-toldkodeksen.

Tjekkiet bragte sin nationale varenomenklatur på linje med Fællesskabets kombinerede nomenklatur pr. 1. januar 1996. Tjekkiet har også allerede en integreret tarif. Dette vil gøre det meget lettere at sammenligne de tjekkiske toldsatser med toldsatserne i den fælles toldtarif. Tjekkiet anvender også en ordning for bindende tarifieringsoplysninger som den, der anvendes i EF.

Tjekkiet vedtog den 1. april 1997 den nye ordning for kumulativ oprindelse mellem lande i Europa.

Tjekkiet blev kontraherende part i EF-EFTA-konventionen om en fælles forsendelsesprocedure og konventionen om forenkling af formaliteter den 1. juli 1996.

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Tjekkiet vil skulle tilpasse de nationale procedurer til fællesskabsbestemmelserne vedrørende suspensionsordninger og toldprocedurer af økonomisk betydning. Ved tiltrædelsen vil det være nødvendigt med visse tekniske overgangsordninger, navnlig for transaktioner, som påbegyndes før datoen for tiltrædelsen, men afsluttes efter denne dato.

Tjekkiets ordning med depositum ved import er en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative restriktioner. Ordningen skal derfor ophæves snarest muligt.

Afgiftsfrie butikker ved landegrænserne har været tilladt i Tjekkiet siden 1991 i henhold til den nationale lovgivning. For øjeblikket er der seks toldfrie butikker ved landegrænsen med Tyskland og ti toldfrie butikker ved landegrænsen med Østrig. Sådanne butikker er ikke tilladt ved landegrænser på EF's territorium. Derfor vil afskaffelse af den slags faciliteter være en forudsætning for tiltrædelse. De tjekkiske myndigheder bør fremskynde afviklingen af disse butikker hurtigst muligt.

Det er vigtigt, at de tjekkiske myndigheder kan deltage på en hensigtsmæssig måde i de forskellige databehandlingssystemer til forvaltning af bestemmelserne om told og indirekte afgifter inden for toldunionen/det indre marked såvel som i databehandlingssystemerne til gensidig administrativ bistand i anliggender vedrørende told, landbrug og indirekte afgifter.

Tjekkiet vil ved tiltrædelsen skulle afskaffe al toldkontrol på grænserne med EU-medlemsstater og andre lande, som tiltræder EU. I den strategiske planlægning skal Tjekkiet desuden tage højde for de nødvendige ressourcer til at styrke grænsestederne ved grænserne til lande, der ikke er medlemmer af EU.

Endelig vil der muligvis kunne opstå et problem på grund af toldunionen mellem Tjekkiet og Slovakiet, hvis de to lande ikke tiltræder EU på samme tid.

Konklusion

Tjekkiet gør en stor indsats for at tilpasse toldvæsenet og dets personale til de opgaver, en moderne toldadministration skal kunne påtage sig.

Hvis Tjekkiet øger disse bestræbelser, specielt i forbindelse med projektforvaltning på edb-området, skulle landet kunne være rede til at påtage sig en EF-toldadministrations forpligtelser inden for de nærmeste år.

Fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik

Siden 1989 har Tjekkiet (før 1993 Tjekkoslavakiets) udenrigs- og sikkerhedspolitik været orienteret mod europæisk og euro-atlantisk integration. Tjekkiet har været en aktiv deltager i dialogordningerne under Unionens fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik og har altid, når det har modtaget en opfordring hertil, støttet Unionens aktioner inden for disse rammer.

Tjekkiet er medlem af FN, OSCE, Europarådet og mange andre internationale organisationer. Det er associeret partner i WEU, deltager i NACC og PfP og har gjort det klart, at det ønsker at blive medlem af WEU og NATO så snart som muligt; det er blevet opfordret til at indlede forhandlinger om medlemskab af NATO. Det har sendt tropper til at deltage i INFOR/SFOR-operationer. Det deltager også i en række regionale organisationer, herunder CEFTA og CEI, men søger ikke nogen yderligere institutionalisering af det regionale samarbejde.

Der består ingen territoriale uoverensstemmelse mellem Tjekkiet og nogen af Unionens medlemsstater. Tjekkiet har heller ingen territoriale uoverensstemmelser med naboer blandt de associerede lande. Tjekkiet har - i hovedsagen inden for rammerne af stabilitetspagten - med alle nabolande undertegnet nye traktater om statsgrænserne eller forhandlet om en efterfølger til bestående traktater. Der skal endnu løses nogle mindre spørgsmål med Slovakiet.

Tjekkiet har en ret stor diplomatisk tjeneste, som vil sætte landet i stand til som medlem af Unionen af spille en betydelig rolle. Det har 89 repræsentationer i udlandet og beskæftiger et diplomatisk personale på 785.

Tjekkiet støtter ikke-spredning af nukleare, biologiske og kemiske våben og er signatar af alle relevante internationale aftaler om våbenkontrol. Det fører streng kontrol med teknologi med dobbelt anvendelsesformål, eftersom det er eller ansøger om at blive medlem af alle større bestående eksportkontrolordninger. Tjekkiets væbnede styrker er under demokratisk kontrol og under omorganisering med henblik på at kunne opfylde NATO-krav. Forsvarsindustrien har lidt under store problemer og er tillige under omorganisering.

Den tjekkiske regering har over for Kommissionen bekræftet, at det er rede til og i stand til at deltage fuldt ud og aktivt i den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik.

En vurdering af Tjekkiets udenrigs- og sikkerhedspolitik til dato giver anledning til at forvente, at det som medlem effektivt vil kunne indfri sine forpligtelser på dette felt.

3.9. Finansielle spørgsmål

Finanskontrol

Gennemførelsen af Fællesskabets politikker, navnlig landbrugs- og strukturfondspolitikken, kræver effektive systemer til forvaltning og kontrol af offentlige udgifter, herunder også bestemmelser om bedrageribekæmpelse. Der må desuden ske en tilnærmelse af lovgivningerne for at muliggøre indførelse af ordningen for "egne indtægter", med bl.a. passende bestemmelser om regnskabsføring.

Europa-aftalen indeholder bestemmelser om revision og finanskontrol, herunder om teknisk assistance fra Fællesskabet i tilfælde, hvor det er nødvendigt. Hvidbogen omtaler ikke foranstaltninger på dette område.

Sammendrag

Den Overordnede Revisionsmyndighed (SAO - The Supreme Audit Office), der har eksisteret siden 1993, er en uafhængig, ekstern kontrolmyndighed, der kun står til ansvar over for parlamentet (der udpeger myndighedens formand og næstformand). SAO har til opgave at kontrollere forvaltningen af statens aktiver og gennemførelsen af statsbudgettet. Myndigheden afgiver udtalelse om udkastet til afslutningen af statsregnskabet, som regeringen hvert år forelægger for Parlamentet, og om de kvartalsmæssige budgetrapporter. Den model, som Tjekkiet har anvendt ved opbygningen af sit kontrolapparat, er baseret på principperne i Lima-erklæringen, der er vedtaget af Den Internationale Organisation af Overordnede Revisionsinstitutioner.

Resultaterne af SAO's revisionsarbejde (såkaldte "revisionsprotokoller") offentliggøres i dens bulletin og sendes til parlamentet, regeringen (der om nødvendigt skal vedtage foranstaltninger til afhjælpning af de pågældende problemer) og - efter anmodning - til de reviderede ministerier. SAO kan kræve, at den kontrollerede enhed foretager de nødvendige korrektioner, men har ikke beføjelse til at pålægge sanktioner (undtagen bøder for manglende samarbejde under revisionsarbejdet).

Hvad angår den fremtidige kontrol med Fællesskabets midler er det hensigten at sørge for den nødvendige bemanding og uddannelse, så SAO kan gennemføre en effektiv ekstern kontrol i forbindelse med samtlige Fællesskabsprogrammer. Det er også bestemt, at kontrolorganerne skal have bemyndigelse til at kontrollere finansielle transaktioners formelle rigtighed og lovlighed samt spørgsmålet om sund finansforvaltning.

Finansministeriet er det organ i statsadministrationen, der har det overordnede ansvar for intern kontrol med statsbudgettet, skatter, afgifter og told, finanskontrol, valutaspørgsmål og priser. Ministeriet er ved at forberede en udvidelse af sin kapacitet med hensyn til udgiftskontrol.

Den finanskontrol, der udføres af statsadministrationen, varetages i praksis af regionale finansielle organer ("financial offices" og "financial directorates"), der henhører under Finansministeriet, og som udfører finansiell kontrol af støtte ydet via statsbudgettet samt en række specifikke opgaver vedrørende afgiftsopkrævning og afgiftskontrol.

Hver minister og administrator af et budgetkapitel er ansvarlig for forvaltning og kontrol af de

indtægts- og udgiftsoperationer, der foregår inden for deres ansvarsområde. De skal således også undersøge, om aktiviteterne er lovlige og følger de vedtagne regler.

Hvad angår bedrageri findes der i Tjekkiet ikke nogen central myndighed til bekæmpelse heraf. De tjekkiske toldmyndigheder har imidlertid beføjelse til, på alle niveauer, at bekæmpe bedrageri (i kriminalretlige sager har de status af politimyndighed).

Den polititjeneste, der står for opdagelse af korruption og alvorlig økonomisk kriminalitet, har ansvaret for bekæmpelse af finansielt bedrageri både på nationalt og internationalt plan. Dens indsats dækker følgende tre hovedområder: (i) korruption på regeringsplan og lokalt plan; (ii) hvidvaskning af penge; (iii) alvorlig økonomisk kriminalitet (navnlig misbrug af økonomisk støtte).

Vurdering af den nuværende og fremtidige situation

Væsentlige dele af det tjekkiske finanskontrollsystem har kun eksisteret i kort tid, f.eks. blev Den Overordnede Revisionsmyndighed oprettet i 1993. Det vil være nødvendigt at udbygge finanskontrollen yderligere.

Det nuværende system for intern finanskontrol i Tjekkiet svarer ikke til EF's bestemmelser. Regeringen har imidlertid givet udtryk for, at den agter at forbedre sin budgetkontrol.

Den eksterne kontrol, der først og fremmest varetages af Den Overordnede Revisionsmyndighed, synes veletableret.

Artikel 84 i Europa-aftalen, hvori det hedder, at der i hver institution skal oprettes en intern kontrolenhed, er ikke i tilstrækkeligt omfang blevet ført ud i livet. Der er ikke hidtil vedtaget en specifik forordning om uafhængig, forudgående kontrol i Tjekkiet.

Hvad angår "egne indtægter" synes anvendelsen af forordning 2913/92 ikke at give anledning til problemer i Tjekkiet. Der vil være behov for yderligere samarbejde med Kommissionen om de tjekkiske bestemmelsers forenelighed med forordning 1552/89.

Med hensyn til spørgsmålet om bedrageri må der sikres en passende bemanning og et fælles system for udveksling af information.

Konklusion

Det finansielle kontrollsystem i Tjekkiet er først ved at blive udviklet. Væsentlige elementer i kontrollen af tildeling og anvendelse af offentlige midler er endnu ikke på plads. Hvis imidlertid de nødvendige midler stilles til rådighed, skulle Tjekkiet være i stand til på mellemlang sigt at opfylde EF's krav.

Konsekvenser for budgettet

I meddelelsen "Agenda 2000" redegøres der for de samlede finansielle rammer, som de budgetmæssige virkninger af fremtidige udvidelser skal indgå i på mellemlang sigt, således at der kan sikres sammenhæng med de foreslåede retningslinjer for EF-politikkerne inden for rimelige budgetrammer.

På nuværende stadium vil det være vanskeligt og sandelig også for tidligt at foretage et præcist skøn over de budgetmæssige konsekvenser af hvert enkelt ansøgerlands tiltrædelse. Virkningerne for budgettet afhænger i meget stor udstrækning af mange forskellige faktorer:

- tidspunktet for de enkelte landes tiltrædelse
- udviklingen indtil da i EF-politikkerne, særlig hvad angår de beslutninger, der vil blive truffet om fortsættelse af reformen af den fælles landbrugspolitik og de nye retningslinjer for strukturforanstaltninger
- ansøgerlandenes fremskridt med hensyn til vækst, styrkelse af deres konkurrenceevne og deres produktivitet og evne til at overtage Fællesskabets regelværk
- de overgangsforanstaltninger, som forhandlingerne vil kunne resultere i.

Der kan kun gives nogle beløbsstørrelser for nogle budgetkategorier og et samlet skøn, og alene som illustration.

Udgifter

Hvis man antager, at reformen af den fælles landbrugspolitik kommer til at forløbe efter de retningslinjer, som Kommissionen har skitseret i anden sammenhæng, vil Tjekkiet tiltrædelse i et år med fuldstændig anvendelse af denne reform og alene for markedsinterventionsforanstaltninger kun medføre et supplement på 1-2% til de tilsvarende udgifter, der forudses for de femten nuværende medlemsstater.

Efter en gradvis udvikling vil de tildelinger, der skal forudses for Tjekkiet i form af strukturforanstaltninger, ligge på omkring 4% af landets BNI.

Anvendelsen af de andre interne EF-politikker på de nyligt tiltrådte lande vil sandsynligvis medføre yderligere udgifter, der forventes at blive større end deres relative vægt i Unionens BNI, eftersom de yderligere omkostninger ved gennemførelsen af visse af disse politikker til dels står i forhold til den berørte befolkning, deres geografiske udstrækning eller antallet af medlemsstater, med hvilke der gennemføres aktioner for koordination og harmonisering. Som eksempel kan nævnes, at Tjekkiet BNI i øjeblikket repræsenterer 0,7% af Unionens.

Til gengæld burde Tjekkiet tiltrædelse ikke medføre væsentlige ekstraudgifter i tilslutning til Unionens eksterne foranstaltninger.

Endelig skal der tages hensyn til, at de enkelte landes tiltrædelse vil bevirke, at udgifter, som afholdes over EF-budgettet til før-tiltrædelsesprogrammer til fordel for ansøgerlandet, f.eks. via Phare-programmet, falder bort.

Under henvisning til det ovenfor anførte kan udgifterne som følge af Tjekkiets tiltrædelse på de tre nævnte områder anslås til et samlet beløb årligt inden for en gaffel på mellem 2,6 og 3,3 mia. ECU i tiden 2005-2006 (i faste 1997-priser).

Indtægter

De EF-budgetbidrag, der kan forventes af de nyligt tiltrådte lande under forudsætning af, at ordningen med egne indtægter gælder fuldt ud, forventes for samtlige BNI- og moms-indtægters vedkommende - under hensyntagen til nivelleringsreglerne for sidstnævntes vedkommende - at ligge nær deres andel af Unionens BNI. Det vil i Tjekkiets tilfælde sige under 0,7%. Tjekkiets andel af de traditionelle egne indtægter kommer til at afhænge af strukturen i landets handelstrømme på tiltrædelsestidspunktet.

For at sikre fastlæggelse af, kontrol med og overdragelse af de traditionelle egne indtægter i overensstemmelse med EF-forskrifterne er det nødvendigt at foretage tilpasninger af det nuværende toldsystem i Tjekket. Desuden forudsætter en korrekt beregning af BNI-indtægterne betydelige forbedringer med hensyn til pålidelighed, ensartethed og fuldstændighed i nationalregnskaberne. Der kræves endvidere statistiske forbedringer til fastlæggelse af beregningsgrundlaget for de egne moms-indtægter, som tillige kræver en komplet afpasning af moms-systemet i Tjekket efter EF-direktiverne.

4. Administrativ evne til at anvende Fællesskabets regelværk

Det Europæiske Råd i Madrid i december 1995 konkluderede, at en harmonisk integrering af de central- og østeuropæiske ansøgerlande i EU navnlig forudsætter tilpasning af deres administrative strukturer. I dette kapitel gennemgås den nuværende situation i Den Tjekkiske Republiks offentlige administration, herunder relevante aspekter af retsvæsenet, og der foretages en vurdering af landets nuværende og fremtidige forudsætninger for at varetage de funktioner, der kræves i et moderne, demokratisk samfund, med særlig henblik på behovet for at forvalte fællesskabsretten.

4.1 Administrative strukturer

Den Tjekkiske Republiks forfatningsmæssige organer, deres beføjelser og ansvar, herunder regionale og lokale myndigheder, er beskrevet i kapitel 1.

Den Tjekkiske Republiks Tjekkiets centralforvaltning består af 14 ministerier og otte såkaldte administrative statsorganer (som f.eks. det statistiske kontor, den tjekkiske nationalbank, osv). Regeringsudvalget for europæisk integration, som premierministeren er formand for, er det centrale koordineringsorgan for EU-relaterede spørgsmål.

Der blev i perioden 1992 til 1995 udarbejdet et udkast til en tjenestemandslov, som blev drøftet i parlamentet. På grund af uoverensstemmelser mellem de større partier er det imidlertid endnu ikke blevet vedtaget. Der er ingen faste regler for ansættelse eller forfremmelse.

Embedsværket er stort set politisk uafhængigt. Viceministerposterne, der egentlig udgør det øverste trin på embedsmandsstigen, er sædvanligvis besat med folk med partipolitisk tilknytning.

Statsorganerne beskæftiger i alt ca. 250 000 personer, hvoraf 40 000 er ansat i politiet og 30 000 i de væbnede styrker. I regeringens økonomiske pakkeløsninger fra april og maj 1997 er der tale om betydelige nedskæringer i statens budgetter, hvilket forventes at ville indvirke på antallet af statsansatte. Lønningerne i det private erhvervsliv er i gennemsnit ca. tre gange højere end i den offentlige sektor.

Siden 1990 har de forskellige tjekkiske (tjekkoslovakiske) regeringer givet de nødvendige reformer og modernisering af den offentlige administration lav prioritet, og der er intet, der tyder på ændringer hvad dette angår.

I 1994 blev der oprettet et regeringsudvalg for europæisk integration. Som følge heraf har hvert ministerium oprettet en enhed med ansvar for EU-spørgsmål (se endvidere i indledningen om forholdet mellem EU og Den Tjekkiske Republik).

4.2 Administrationens og retsvæsenets kapacitet

Tjekkoslaviet var i landets kommunistiske periode centralstyret. I det kommunistiske system var retsstatsprincippet ikke en førsteprioritet, og landets love og administrationen var underlagt partiets politik. Derfor blev både administrationen og selve retsstatsprincippet i stigende grad af befolkningen set som instrumenter til opnåelse af politisk kontrol.

Strukturerne i den offentlige administration minder imidlertid i store træk om dem, der findes i mange EU-lande. Der eksisterer visse alvorlige strukturelle svagheder, navnlig manglen på en central enhed med oversigt over den samlede administration (kontoret for lovgivning og offentlig forvaltning blev opløst efter sidste valg), hvilket kan føre til manglende effektivitet, fravær af velgennemtænkte strategier på f.eks. uddannelsesområdet og manglende standardisering af forskellige procedurer.

Skønt der er problemer på visse områder, forløber reformen af statsapparatet stort set planmæssigt. Højere oppe i systemet er kvaliteten af embedsmændenes arbejde nu væsentligt forbedret. I de fleste ministerier er den enhed, der er ansvarlig for lovadministration imidlertid underbemandet. Der er ligeledes mangel på kvalificeret og rutineret personale inden for områder som bankkontrol og kapitalmarkeder og de eksisterende strukturer til gennemførelse og håndhævelse af bestemmelser inden for f.eks. miljøpolitik bør styrkes.

Skønt embedsværket ikke er helt så politisk uafhængigt som man ideelt set kunne ønske sig, er princippet om politisk uafhængighed dog så knæsat, at der må siges at eksistere en rimelig garanti for, at den offentlige administration fungerer efter ikke-partiske retningslinjer (se også kapitel 1 om loven om udrensning). Manglen på et tilfredsstillende retsgrundlag for den offentlige administration udgør imidlertid et væsentligt problem, der kræver en hurtig løsning, hvis den offentlige administrations rolle og funktioner skal garanteres på betryggende vis.

Visse nøgleministerier, heriblandt udenrigsministeriet, viser tegn på underbemanding. Det højere lønniveau i den private sektor har ført til, at et betydeligt antal velkvalificerede folk har forladt den offentlige administration. Denne tendens har imidlertid været langt mindre udpræget længere nede i systemet, således at der alt i alt ikke har været tale om en kraftig personaleudskiftning, men det vil naturligvis altid være til skade for den offentlige administrations evne til at fungere effektivt, når den mister velkvalificeret personale.

Offentlighedens tiltro til den offentlige administration lider under arven fra fortiden, idet en betydelig del af embedsmændene arbejdede under det kommunistiske styre. Magtmisbrug er ikke for indeværende en faktor, der på nævneværdig måde påvirker offentlighedens tiltro til administrationen, men der findes korruption i systemet og denne kan være stigende.

Manglen på en omfattende og sammenhængende plan for modernisering af den offentlige administration er det element, der giver anledning til størst bekymring inden for dette område. De foranstaltninger, der er truffet er helt utilstrækkelige i betragtning af de store problemer, der kræver en løsning. Udover de allerede nævnte punkter, bør der iværksættes en vidtrækkende reformproces, hvis det skal lykkes for Den Tjekkiske Republik at skabe en offentlig administration af den kvalitet og hvis personale besidder det uddannelsesniveau, motivation og fleksibilitet, der er påkrævet på landets videre vej mod social og økonomisk udvikling og medlemskab af EU.

Mere specifikt med hensyn til EU-forhold vil det være af stor betydning for Den Tjekkiske Republiks muligheder for at leve op til de krav, der stilles til den både før og efter en optagelse, at der udvikles en stærk central koordineringsstruktur på dette område.

Nøgleområder for gennemførelsen af den eksisterende fællesskabslovgivning

Ensartet anvendelse af fællesskabslovgivningen: Effektiv håndhævelse af den eksisterende fællesskabslovgivning forudsætter, at medlemsstaternes retlige instanser kan håndtere de traktatbestemmelser, der sikrer en ensartet anvendelse af fællesskabsretten, samt at det sikres, at det indre marked og fællesskabslovgivningen generelt kommer til at fungere korrekt. Det er nødvendigt med et velbemandet retssystem af høj kvalitet og veluddannede ansatte, hvis de nationale domstole skal kunne håndtere fællesskabsretten, herunder sager om direkte virkning og sager om indbringelse for EF-Domstolen i henhold til EF-traktatens artikel 177.

Retssystemet i Den Tjekkiske Republik har svagheder hvad ekspertise og i nogen grad ressourcer angår. Der bør uden tøven træffes omfattende særforanstaltninger, hvis systemet på middellang sigt skal være i stand til at anvende *den gældende fællesskabsret*.

Det indre marked: Den Tjekkiske Republiks evne til at sikre korrekt anvendelse af Fællesskabets krav til det indre marked, navnlig hvad angår fri bevægelighed for varer og tjenesteydelser forudsætter tilstedeværelsen af højtudviklede og effektive regulerings-, standardiserings-, certificerings- og kontrolmyndigheder, der kan handle i fuld overensstemmelse med EF-bestemmelserne. En analyse af disse punkter findes i kapitel 3.1 (under "De fire friheder").

Den Tjekkiske Republiks administrative kapacitet hvad angår fri bevægelighed for varer er stort set tilfredsstillende. Det tjekkiske kontor for standarder, metrologi og testning har 60 ansatte, hvilket burde være tilstrækkeligt. Kontorets tekniske kompetence lader til at være på et tilfredsstillende niveau. Der består imidlertid stadig uløste spørgsmål omkring gennemførelsen af markedskontrollen og en rimelig opsplitning mellem regulerings-, standardiserings- og certificeringsfunktionerne. Hvad angår den frie bevægelighed for tjenesteydelser er situationen endnu ikke tilfredsstillende. Den tjekkiske nationalbank, der har ansvaret for kontrollen med bankerne, har 86 ansatte. Udviklingen i bankverdenen i løbet af de senere år, tyder på, at der er brug for mere effektiv kontrol. Hvad angår det halvt uafhængige sikkerhedskontors tekniske kompetenceniveau er der behov for betydelige forbedringer. Det har 65 ansatte, hvoraf kun et fåtal besidder den nødvendige viden eller kompetence. Det tekniske udstyr er imidlertid af god kvalitet. Kontrolorganet for forsikringssektoren har 16 ansatte, hvilket gør det nærmest umuligt for dette kontor at leve op til sit ansvar i betragtning af situationen på det nuværende forsikringsmarked.

Visse omfattende forbedringer er nødvendige på dette område, før landet lever op til EU-kravene.

Konkurrence: Som beskrevet i kapitel 3.1 (under "Konkurrence") kræver styrkelsen af konkurrencelovene, at der oprettes antitrust og statsstøttekontrolmyndigheder samt, at retssystemet, den offentlige administration og de relevante økonomiske aktører har den fornødne forståelse af konkurrencelov og -politik.

I Den Tjekkiske Republik er den centrale myndighed på dette område kontoret for beskyttelse

af økonomisk konkurrence, der med 90 ansatte har en tilstrækkelig stor medarbejderstab. Ekspertniveauet er godt, og de administrative strukturer, der er nødvendige for effektivt at kunne gennemføre EU-kravene på dette felt, eksisterer allerede.

Telekommunikation: For at kunne over- og gennemføre de mange liberaliseringsbestemmelser, der findes i den eksisterende fællesskabsret inden for dette område er det nødvendigt med et organ til at fastsætte regler og udarbejde en politik; et sådant organ må være fuldstændig uafhængig af alle virksomheder, der opererer inden for dette område.

I Den Tjekkiske Republik administreres denne opgave af det tjekkiske telekommunikationskontor, der skal frigøres fra transportministeriet. Det er velbemandet og fungerer efter hensigten, men reguleringsdepartementet bør dog styrkes.

Indirekte beskatning: Effektiv administration af den gældende fællesskabsret hvad angår indirekte beskatning forudsætter strukturer, der vil gøre det muligt at gennemføre fællesskabslovgivningen bestemmelser om harmonisering af moms og punktafgifter i en situation, hvor skattekontrol ved de indre EU-grænser er blevet ophævet. Punktafgiftssystemet er baseret på frilagre, idet afgiften betales til lokal tarif i medlemsstaten på det tidspunkt, hvor varen forbruges. For at dette system kan fungere kræves en veludviklet og velbemandet tjeneste med velkvalificerede og moralsk uangribelige medarbejdere.

I Den Tjekkiske Republik er den relevante myndighed i denne forbindelse finansministeriet med i alt 14 000 ansatte (for finans- og skatteadministrationen, herunder told). Da der er stor udskiftning i medarbejderstaben, hvilket delvis skyldes, at færdigudlært personale ansættes i den private sektor, er det vanskeligt at bedømme kapaciteten i den nuværende medarbejderstab. Med henblik på at sikre en effektiv administration af *den eksisterende fællesskabsret* inden for dette område, er det nødvendigt at konsolidere og forbedre medarbejderstabens generelle faglige standard, her tænkes bl.a. på uddannelsesforanstaltninger og lønforbedringer.

Landbrug: De administrative krav på landbrugsområdet vedrører hovedsageligt veterinær- og plantekontrol med henblik på at sikre folkesundheden og landbrugsvarernes frie bevægelighed samt evnen til at administrere den fælles landbrugspolitik mekanismer og krav, herunder de høje krav til finanskontrol og officielle statistikker. Disse punkter er behandlet under kapitel 3.4 (under "Landbrug"). De generelle normer på det statistiske område gennemgås i kapitel 3.3 (under "Statistikker").

Med hensyn til den administrative kapacitet inden for veterinær- og plantekontrol er situationen i Den Tjekkiske Republik i det store og hele tilfredsstillende. Der findes en veletableret infrastruktur for veterinærkontrol og -inspektion. Til gengæld er der behov for ændringer hvad angår testnings- og inspektionsfaciliteterne. Landbrugs- og fødevarerinspektionen har 412 ansatte, men har ansættelsesproblemer. Statens veterinærinspektion har 1 700 ansatte. Hvad angår administrationen af de generelle bestemmelser i den fælles landbrugspolitik er det nødvendigt med yderligere udvikling af de relevante administrative strukturer.

For at nå op på fællesskabsniveau på dette område er der stadig behov for visse forbedringer, skønt meget allerede er nået.

Transport: Anvendelsen af fællesskabskravene til det indre marked og konkurrence inden for transportsektoren, udviklingen af relevante infrastrukturprodukter og andre elementer af den gældende fællesskabsret inden for transportområdet kommer administrativt set til at udgøre en udfordring for de nye medlemsstater.

I Den Tjekkiske Republik er den ansvarlige myndighed på dette område transport- og kommunikationsministeriet. Antallet af ansatte er ikke for indeværende tilgængeligt for Kommissionen. Skønt administrationen har taget skridt til at forbedre situationen, er der stadig problemer på grund af manglen på kvalificerede medarbejdere. Dette er navnlig et problem i forbindelse med håndhævelsen af sikkerhedskontrollen.

Beskæftigelse og socialpolitik: Et centralt administrativt krav med hensyn til den gældende fællesskabsret på dette område er tilfredsstillende inspektionskapacitet, navnlig hvad angår sundhed og sikkerhed på arbejdspladsen.

Det tjekkiske arbejdstilsyn må styrkes betydeligt både hvad angår ekspertise og antallet af ansatte.

Regionalpolitik og samhørighed: Det vigtigste krav på dette område er tilstedeværelsen af tilfredsstillende og effektive administrative organer - her tænkes navnlig på kompetence og retskaffenhed i omgangen med fællesskabsmidler.

I Den Tjekkiske Republik er det vigtigste administrative organ på dette område ministeriet for regionaludvikling. Antallet af ansatte er ikke for indeværende tilgængeligt for Kommissionen. Oprettelsen af dette ministerium har sat en omfattende koordineringsproces i gang. Situationen hvad angår finanskontrollen er endnu ikke tilfredsstillende, men der er pæn fremgang at spore (de nedenstående afsnit om finanskontrol). Effektiv administration af den gældende fællesskabsret på dette område kræver yderligere udvikling af det institutionelle og administrative system.

Miljø: Da Fællesskabets miljøpolitik indebærer, at miljøbeskyttelsen indarbejdes i Fællesskabets sektorpolitikker, er de administrative krav potentielt meget omfattende og involverer mange organer, der ikke normalt forbindes med miljøbeskyttelse. Hovedansvaret ligger imidlertid hos miljøministerierne og forskellige underordnede organer.

Det tjekkiske miljøministerium har 460 ansatte. Kontrollfunktionerne udføres af sektorrelaterede myndigheder, håndhævelsen af ministeriet og ni regionale inspektorater. Denne ordning fungerer endnu ikke tilfredsstillende. For at kunne administrere den gældende fællesskabsret effektivt på dette område må disse institutioner styrkes.

Forbrugerbeskyttelse: Effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret på dette område kræver overførsel af det overordnede ansvar til et særligt statsligt organ, der kan udarbejde, gennemføre og håndhæve forbrugerpolitikken og forbrugerbeskyttelseslovgivningen.

I Den Tjekkiske Republik er det handels- og industriministeriet, der har ansvaret for at udarbejde og gennemføre forbrugerbeskyttelsespolitikken. De ikke-regeringskontrollerede forbrugerorganisationer er for svage i Den Tjekkiske Republik. Der hersker stadig usikkerhed omkring, hvilket omfang og formål forbrugerpolitikken skal have. Dette er en del af forklaringen på de vanskeligheder, der har været med at håndhæve forbrugerlovene effektivt. Der er imidlertid også andre faktorer, der spiller ind, og som der bør søges en løsning på,

såsom: mangel på eksperter, dårlig organisation samt manglende interesse for forbrugerspørgsmål inden for retsvæsenet.

Retlige og indre anliggender: Tilsynet med retlige og indre anliggender hører under justits- og indenrigsministeriet. De administrative strukturer inden for dette område må kunne tage sig effektivt af asyl og indvandringsspørgsmål, grænsekontrol samt politi- og retligt samarbejde. Der er af yderste vigtighed, at der ansættes det nødvendige antal personer i administrationen, samt at disse personer modtager den fornødne uddannelse og er i besiddelse af den hæderlighed, der gør dem egnede til at beklæde en sådan stilling.

I Den Tjekkiske Republik er justits- og indenrigsministeriet ikke tilstrækkeligt bemandet inden for alle afdelinger. Der er endnu ingen garanti for, at asyl- og indvandringsspørgsmål kan behandles tilfredsstillende af direktoratet for fremmed- og grænsepolitiet, men på dette område arbejdes der på at bringe situationen op på EU-niveau. Grænsekontrollen søges også bragt op på EU-niveau, men opfyldelsen af denne målsætning støder på problemer på grund af procedureproblemer og mangel på udstyr. Der er oprettet specielle politienheder til bekæmpelse af organiseret kriminalitet, og der sker fremskridt i samarbejdet med andre lande. Domstolene mangler imidlertid ekspertise og effektivitet, skønt samarbejdet på retsområdet generelt er godt. Effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret på dette område kræver forbedringer af kommunikationen for grænsekontrollens vedkommende, øgede finansielle og menneskelige ressourcer (navnlig uddannelse af specialister) samt tiltag til bekæmpelse af korruptionen.

Told: For at kunne anvende den gældende fællesskabsret på dette område må den fornødne infrastruktur og det nødvendige udstyr være til stede, herunder edb- og efterforskningsressourcer, samt opbygning af et effektivt toldvæsen med et tilstrækkeligt antal kvalificerede og motiverede medarbejdere med et højt integritetsniveau.

Toldvæsenet i Den Tjekkiske Republik har ca. 8 400 ansatte. På grund af stor personaleudskiftning er det vanskeligt at vurdere effektiviteten og derfor, om antallet af medarbejdere på de forskellige niveauer er tilstrækkeligt. En effektiv forvaltning af fællesskabsretten på dette område forudsætter, at man kan holde fast på kvalificerede og erfarne medarbejdere, samt at der indføres edb i toldadministrationen.

Finanskontrol: Beskyttelsen af Fællesskabets finansielle interesser kræver, at der udarbejdes tjenestegrene, der tager sig specielt af korruptionsbekæmpelse, at der uddannes særligt personale (efterforskningspersonale, dommere), samt at samarbejdet inden for specielle områder styrkes. Anvendelsen af Fællesskabets politikker navnlig inden for landbrug og strukturfondene, forudsætter effektive forvaltnings- og kontrolsystemer for de offentlige udgifter og ressourcer til bedrageribekæmpelse. Det er administrativt nødvendigt at opretholde en skarp skelnen mellem ekstern og intern kontrol. Politiet og retsvæsenet må være i stand til effektivt at tage sig af kompliceret international finansiell kriminalitet (herunder bedrageri, korruption og hvidvaskning af penge), der kan påvirke Fællesskabets finansielle interesser.

I Den Tjekkiske Republik er det vigtigste eksterne kontrolorgan det øverste kontrollkontor, der har 490 ansatte. En effektiv forvaltning af den gældende fællesskabsret på dette område vil kræve en betydelig udvikling af det eksisterende system, men det skulle være muligt under forudsætning af, at de nødvendige ressourcer stilles til rådighed.

4.3 Generel evaluering

Det vil kræve en betydelig og ihærdig reformindsats at bibringe Den Tjekkiske Republiks administrative strukturer tilstrækkelig kapacitet til på mellemlang sigt effektivt at kunne forvalte den gældende fællesskabsret.

Det er vanskeligt på nuværende tidspunkt endeligt at vurdere Den Tjekkiske Republiks retsvæsens evne til at anvende Fællesskabsretten effektivt, omend det er klart, at en reformindsats er påkrævet.

C. SAMMENFATNING OG KONKLUSION

Tjekkiet indgav sin ansøgning om tiltrædelse af Den Europæiske Union den 17. januar 1996. Denne ansøgning er et led i den historiske proces, der afslutter delingen af Europa og er udtryk for forankringen af demokratiet i dette land.

Ved anvendelse af traktatens artikel O har Kommissionen efter anmodning fra Rådet udarbejdet en udtalelse om Tjekkiets ansøgning om tiltrædelse.

Tjekkiet har bl.a. forberedt sig på tiltrædelsen på grundlag af **Europaaftalen**, der trådte i kraft den 1. februar 1994. Gennemførelsen af **hvidbogen** fra maj 1995 om det indre marked, der er et andet afgørende element i før-tiltrædelsesstrategien, er sket på grundlag af et program, som regeringen udarbejdede i foråret 1996. Regeringen har ligeledes etableret de nationale koordinationsstrukturer, som er nødvendige for gennemførelsen af den europæiske integrationspolitik.

Ansøgningen om tiltrædelse er blevet vurderet efter **de kriterier, som Det Europæiske Råd fastsatte på sit møde i København** i juni 1993. Ifølge konklusionerne herfra kan de ansøgerlande i Central- og Østeuropa, som måtte ønske det, blive medlemmer af Den Europæiske Union, hvis de opfylder følgende betingelser. Medlemskab kræver, at ansøgerlandet:

- har opnået institutionel stabilitet, som garanterer demokrati, retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal;

- har en levedygtig markedsøkonomi og kan klare konkurrencepresset og markedskræfterne i Unionen;

- kan påtage sig forpligtelserne ved et medlemskab og herunder er i stand til at tilslutte sig målet om en politisk, økonomisk og monetær union.

Ved vurderingen af disse tre grupper af kriterier - politiske og økonomiske kriterier samt evnen til at gennemføre Fællesskabets regelværk - skal der ligeledes tages hensyn til myndighedernes og retsvæsenets evne til gennemføre principperne om demokrati og markedsøkonomi samt anvende og håndhæve regelværket i praksis.

Den fulgte **metode** har bestået i at foretage en analyse af situationen på mellemlang sigt for hvert ansøgerland under hensyntagen til de skete fremskridt og de allerede iværksatte reformer. For så vidt angår de politiske betingelser har Kommissionen foretaget en bedømmelse af den aktuelle situation, idet den er gået ud over en formel beskrivelse af institutionerne for at vurdere, hvorledes demokratiet reelt fungerer.

*

* *

1) Politiske kriterier

De tjekkiske politiske institutioner er stabile og velfungerende. De forskellige myndigheder er opmærksomme på grænserne for deres beføjelser og samarbejder indbyrdes. Valgene i 1992 og 1996 var frie og retfærdige. Oppositionen deltager normalt i institutionernes arbejde. Der bør foretages en yderligere indsats for at forbedre retsvæsenets funktion og for at gøre kampen mod korruption mere effektivt.

Der er ikke væsentlige problemer med hensyn til respekten for de grundlæggende rettigheder i landet. Der er dog nogle svage punkter med hensyn til presselovgivningen. Der skal udvises særlig opmærksomhed over for betingelserne for en eventuel forlængelse af den lov, der udelukker personer fra den tidligere sikkerhedstjeneste og aktive medlemmer af det kommunistiske regime fra offentlig tjeneste. Der foregår en vis diskrimination over for sigøjnerne, bl.a. som følge af loven om borgerskab.

Tjekkiet udviser de kendetegn, der er typiske for et demokrati med institutionel stabilitet, som garanterer retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal.

2) Økonomiske kriterier

Efter en pause, der skyldtes adskillelsen af Tjekkiet og Slovakiet i 1993, tog den økonomiske vækst atter fat i 1994 og er steget siden, selv om stigningstakten var mindre i 1996 (4,0 %). Tjekkiet har beholdt en stram skatte- og afgiftspolitik, men underskuddet på handelsbalancen og betalingsbalancens løbende poster voksede i 1996. Inflationen er faldet gradvis i de seneste år og udgjorde 8,8 % i 1996. Tjekkiet har 10,3 millioner indbyggere, og BNP pr. indbygger svarer til 55 % af gennemsnittet i EU. Landbrugssektoren beskæftiger 6 % af den erhvervsaktive befolkning (1995) og tegner sig for 5 % af værditilvæksten. EU's andel af Tjekkiets udenrigshandel er steget fra 27 % i 1989 (hele Tjekkoslovakiet) til 55 % i dag.

Situationen i Tjekkiet er følgende i forhold til de økonomiske kriterier, som Det Europæiske Råd fastsatte på sit møde i København:

Tjekkiet kan betragtes som et land med en **levedygtig markedsøkonomi**. Markedsmekanismerne fungerer stort set, og statens rolle i økonomien er fuldstændig forandret. Det er virkelig lykkedes at stabilisere økonomien. Arbejdsløsheden er en af de laveste i Europa. De nyligt opståede makroøkonomiske skævheder viser imidlertid, at der stadig bør gøres fremskridt i de kommende år, bl.a. med hensyn til en styrkelse af virksomhedsledelse og det finansielle system.

Tjekkiet skulle være i stand til at modstå **konkurrencepresset og markedskræfterne i EU** på mellemlang sigt, hvis ændringerne på virksomhedsplan fortsætter. Landets arbejdsstyrke er uddannet og kvalificeret, og infrastrukturen er relativt gode. Der er foretaget store investeringer i de seneste år med stor tilstrømning af udenlandske direkte investeringer. Landet har med held omlagt handelen, så den er blevet rettet mod Vesten. Men skønt de eksporterede varers kvalitet stiger, er deres værditilvækst fortsat lav. Banksektoren domineres af nogle statsejede banker, og konkurrenceevnen er ikke stor. Den vigtigste opgave for Tjekkiet er at fortsætte omstruktureringen af virksomheder med henblik på at forbedre den økonomiske ydeevne på mellemlang sigt og at nedbringe handelsbalanceunderskuddet.

3) Evnen til at påtage sig forpligtelserne ved medlemskab

Overtagelsen af Fællesskabets regelværk er vurderet i forhold til flere indikatorer:

- Europaaftalen omfatter specielt forpligtelser i forbindelse med etableringsret, national behandling, frihandel, intellektuel ejendomsret og offentlige indkøb
- iværksættelse af de væsentligste foranstaltninger til oprettelse af det indre marked, der er opstillet i hvidbogen
- gradvis gennemførelse af de øvrige dele af regelværket.

Tjekkiet har gennemført væsentlige dele af Europaaftalen og har overholdt tidsplanen for gennemførelse af aftalens bestemmelser. Der har kun været få alvorlige bilaterale problemer, selv om Tjekkiet i april 1997 indførte en import depositumsordning, som er i modstrid med Europaaftalen. Landet har tilfredsstillende omfang gennemført forordninger og direktiver, der er omhandlet i hvidbogen, skønt der endnu skal arbejdes meget for en harmonisering af lovgivningen.

På de fleste områder, der er knyttet til **det indre marked**, er retsgrundlaget praktisk taget på plads. Inden for visse områder, f.eks. finansielle tjenesteydelser og beskatning, skal der fortsat gøres en indsats.

Trods alle bestræbelser må de fremskridt, der rent faktisk er konstateret i gennemførelsen af bestemmelserne, ledsages af konkrete iværksættelsesforanstaltninger og indførelse af effektive administrative strukturer. De er generelt veletablerede eller nyoprettede og fungerer korrekt. Men der skal fortsat gøres en betydelig indsats.

Hvad angår **de øvrige dele af regelværket**, skulle Tjekkiet, hvis landet aktivt fortsætter forberedelserne med henblik på tiltrædelse, ikke få særlige vanskeligheder med at anvende regelværket på mellemlang sigt på følgende områder: uddannelse, ungdom og erhvervsuddannelse, forskning og teknologisk udvikling, telekommunikation, statistik, forbrugerbeskyttelse, små og mellemstore virksomheder, udenrigshandel og udvikling.

Til gengæld er det nødvendigt, at Tjekkiet gør betydelige fremskridt med hensyn til audiovisuelle midler og told (selv om der er bestræbelser i gang på dette område).

Hvis den indsats, der hidtil er gjort for omstrukturering og modernisering, fortsætter og forstærkes for sværindustriens vedkommende, forventes hovedparten af sektorerne i den tjekkiske **industri** ikke at få problemer med at blive integreret i det indre marked på mellemlang sigt.

På **miljøområdet** er det nødvendigt med en meget betydelig indsats, herunder massive investeringer og styrkelse af administrationens evne til at anvende lovgivningen effektivt. Delvis overtagelse af regelværket er mulig på mellemlang sigt. Fuldstændig overtagelse kan først komme på tale på lang sigt.

Tjekkiet har allerede gjort betydelige fremskridt med hensyn til overtagelsen af regelværket på **transportområdet**. Bestræbelserne inden for vejtransport af varer bør fortsætte. Anvendelsen af regelværket vedrørende det indre marked forventes ikke at give anledning til egentlige problemer. Landet må foretage de nødvendige investeringer til udvidelse af de transeuropæiske net for at sikre et velfungerende indre marked.

For at regelværket om **beskæftigelse og sociale anliggender** kan anvendes, skal lovgivningen om arbejdstageres sundhed og sikkerhed tilpasses.

For så vidt angår **regional- og samhørighedspolitik** forventes Tjekkiet på mellemlang sigt at være i stand til at udnytte strukturfondsmidlerne, som effektivt kan bidrage til landets udvikling, på betingelse af at landet bestræber sig på at skabe de fornødne administrative rammer og gennemføre grundlæggende ændringer af finanskontrollen.

Inden for **landbrugssektoren** er det nødvendigt med en særlig indsats for at anvende veterinær- og plantesundhedsbestemmelserne og for at styrke de administrative strukturer, der er en forudsætning for, at instrumenterne i reformen af den fælles landbrugspolitik kan gennemføres. Hvis disse mål kan nås, skulle tiltrædelsen på mellemlang sigt ikke kunne give anledning til væsentlige problemer ved en passende gennemførelse af den fælles landbrugspolitik.

På **energiområdet** har Tjekkiet et omfattende atomkraftprogram, der skal udbygges yderligere. Kraftværkerne i Dukovny og Temelin skal moderniseres inden for de næste 7-10 år, for at de kan overholde de internationalt gældende sikkerhedsnormer. Tjekkiet forventes at være i stand til på mellemlang sigt at efterleve det øvrige regelværk, hvis bestræbelserne fortsætter med hensyn til prisfastsættelse, statsintervention i sektoren for faste brændstoffer og netadgang.

I betragtning af den samlede evaluering af de berørte områder ser det ud til, at Tjekkiet på mellemlang sigt vil kunne overtage og iværksætte de foranstaltninger, der er nødvendige for at kunne afskaffe kontrollen ved de indre **grænser**. Hvis en del af de nuværende grænser kommer til at udgøre en del af EU's ydre grænser, bliver det nødvendigt med øget kontrol.

Desuden skulle Tjekkiet ligeledes til sin tid kunne deltage i tredje fase af **Den Økonomiske og Monetære Union**, som indebærer en samordning af de økonomiske politikker og fuldstændigt frie kapitalbevægelser. Til gengæld er det endnu for tidligt at sige, om landet på tidspunktet for tiltrædelsen vil være i stand til at deltage i euroen: opfyldelsen af konvergenskriterierne er afhængig af, hvorvidt de igangværende strukturændringer lykkes; det er dog under ingen omstændigheder en betingelse for tiltrædelsen.

Landet skulle ligeledes kunne tilslutte sig regelværket om **retlige og indre anliggender** inden for de kommende år, hvis de aktuelle fremskridt fortsætter, bl.a. i forbindelse med kampen mod narkotikahandel og organiseret kriminalitet.

Tjekkiet skulle kunne efterleve forpligtelserne i **den fælles udenrigs- og sikkerhedspolitik**.

Desuden har Tjekkiet ingen grænsestridigheder med medlemsstater eller andre ansøgerlande. Alle landets grænser ligger fast og er traktatfæstede. Der er dog nogle enkelte uafklarede detailspørgsmål med hensyn til forbindelserne til Slovakiet.

4) Administrationens og domstolenes kapacitet

Tjekkiet skal gennemføre betydelige og vedvarende reformer for på mellemlang sigt at kunne råde over de nødvendige administrative strukturer til at iværksætte og anvende regelværket

effektivt.

Det er endnu ikke muligt at vurdere hvornår Tjekkiets retsvæsen, som spiller en tilsvarende vigtig rolle, vil opnå den nødvendige kapacitet for at udfylde denne funktion effektivt, skønt det er klart, at en reformindsats er påkrævet.

KONKLUSION

Kommissionen konkluderer på baggrund af den analyse, den har foretaget, at:

- Tjekkiet udviser de kendetegn, der er typiske for et demokrati med institutionel stabilitet, som garanterer retsstatsforhold, menneskerettigheder samt respekt for og beskyttelse af mindretal;

- Tjekkiet kan anses for at have en levedygtig markedsøkonomi og burde være i stand til at klare konkurrencepresset og markeds kræfterne i Unionen på mellemlang sigt;

- hvis Tjekkiet viderefører sine transformationsbestræbelser og styrker den konkrete anvendelse heraf, vil landet kunne overtage Fællesskabets regelværk på mellemlang sigt, navnlig i forbindelse med det indre marked. Spørgsmålet om importdepositumsordningen må løses i henhold til bestemmelserne i Europaaføalen. Desuden vil det være nødvendigt at gennemføre en særlig indsats på især investeringsområdet for at opnå en fuldstændig anvendelse af regelværket inden for bl.a. landbrug, miljø og energi; generelt set er det absolut nødvendigt at videreføre de administrative reformer, således at landet udstyres med strukturer, der kan sikre en fuldstændig anvendelse og håndhævelse af regelværket.

På denne baggrund anbefaler Kommissionen, at tiltrædelsesforhandlinger åbnes med Tjekkiet.

Den udvidede før-tiltrædelsesstrategi vil støtte Tjekkiets bestræbelser på at forberede sig hurtigere til forpligtelserne i forbindelse med tiltrædelsen, idet den koncentrerer sig om de svage punkter, der er identificeret i udtalelsen. Kommissionen vil senest ved udgangen af 1998 forelægge en rapport om de fremskridt, Tjekkiet har gjort.

BILAG

DET TJEKKISKE PARLAMENTS NUVÆRENDE SAMMENSÆTNING

Politisk parti		Deputeretkammeret		Senatet	
		Pladser	%	Pladser	%
Det Civile-mokratiske Parti	ODS	68	33	32	39,5
Den Civile-mokratiske Alliance	ODA	13	7	7	8,6
Det Kristelig-demokratiske Parti	KDU-CSL	18	9	13	16,0
Det Socialdemokratiske Parti	CSSD	61	31	25	30,8
Det Republikanske Parti	SPR-RSC	18	11		
Böhmens og Mährens Kommunistparti	KSCM	22	9	2	2,5
Den Demokratiske Union	DEU				1,2
Uafhængige					1,2
		200		81	

Det indre Marked: Hvidbogsforanstaltninger

Tabellen er baseret på oplysninger fra de tjekkiske myndigheder og bekræftet af dem som korrekte pr. udgangen af juni 1997. Det betyder ikke, at Kommissionen nødvendigvis er enig i deres analyse. Tabellen omfatter de direktiver og forordninger, der er omhandlet i hvidbogen, i alt 899. De er anført efter de kategorier, der benyttes i hvidbogen og i relation til de relevante policy-områder. Tabellen viser antallet af foranstaltninger, om hvilke de tjekkiske myndigheder har oplyst, at der allerede findes lovgivning, der til dels er i overensstemmelse med de tilsvarende foranstaltninger i hvidbogen.

Kapitler i hvidbogen		Direktiver		Forordninger		I alt
		Fase I	Fase II/III	Fase I	Fase II/III	
1. Frie kapitalbevægelser	Tjekkiet	0	1	0	0	1
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	1	0	0	4
2. Industriprodukters frie bevægelighed og sikkerhed	Tjekkiet	34	24	2	0	60
	Antal hvidbogsforanstaltninger	56	104	4	1	165
3. Konkurrence	Tjekkiet	3	0	0	0	3
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	0	1	0	4
4. Socialpolitik og -foranstaltninger	Tjekkiet	11	10	0	1	22
	Antal hvidbogsforanstaltninger	12	15	0	2	29
5. Landbrug	Tjekkiet	28	24	5	0	57
	Antal hvidbogsforanstaltninger	93	46	62	2	203
6. Transport	Tjekkiet	13	6	4	4	27
	Antal hvidbogsforanstaltninger	19	15	8	13	55
7. Det audiovisuelle område	Tjekkiet	1	0	0	0	1
	Antal hvidbogsforanstaltninger	1	0	0	0	1
8. Miljø	Tjekkiet	5	5	2	1	13
	Antal hvidbogsforanstaltninger	31	7	7	0	45
9. Telekommunikation	Tjekkiet	3	0	0	0	3
	Antal hvidbogsforanstaltninger	9	7	0	0	16

10. Direkte beskatning	Tjekket	1	1	0	0	2
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	2	0	0	4
11. Frie varebevægelser	Tjekket	0	0	0	0	0
	Antal hvidbogsforanstaltninger	0	0	0	0	0
12. Offentlige indkøb	Tjekket	0	5	0	0	5
	Antal hvidbogsforanstaltninger	5	1	0	0	6
13. Finansielle tjenesteydelser	Tjekket	8	3	0	0	11
	Antal hvidbogsforanstaltninger	13	8	0	0	21
14. Beskyttelse af persondata	Tjekket	0	1	0	0	1
	Antal hvidbogsforanstaltninger	0	2	0	0	2
15. Selskabslovgivning	Tjekket	2	2	0	0	4
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	3	0	1	6
16. Regnskabsvæsen	Tjekket	2	1	0	0	3
	Antal hvidbogsforanstaltninger	3	2	0	0	5
17. Civilret	Tjekket	1	0	0	0	1
	Antal hvidbogsforanstaltninger	1	1	0	0	2
18. Gensidig anerkendelse af erhvervskvalifikationer	Tjekket	2	0	0	0	2
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	16	0	0	18
19. Intellektuel ejendomsret	Tjekket	5	2	0	0	7
	Antal hvidbogsforanstaltninger	5	3	0	3	11
20. Energi	Tjekket	1	1	0	0	2
	Antal hvidbogsforanstaltninger	10	2	3	0	15
21. Toldlovgivning	Tjekket	1	1	23	157	182
	Antal hvidbogsforanstaltninger	2	1	14	184	201
22. Indirekte beskatning	Tjekket	0	4	0	0	4
	Antal hvidbogsforanstaltninger	15	54	0	6	75
23. Forbrugerbeskyttelse	Tjekket	5	1	0	0	6

	Antal hvidbogsforanstaltninger	8	3	0	0	11
I alt	Tjekket	126	92	36	163	417
	Antal hvidbogsforanstaltninger	295	293	99	212	899

Statistiske data

Hvis andet ikke er angivet, stammer dataene i dette bilag fra det centrale statistiske kontor (ČESKÝ STATISTICKÝ ÚRAD), som Eurostat og medlemsstaternes statistiske kontorer allerede har samarbejdet med i flere år inden for rammerne af Phare-programmet. Regelmæssig indsamling af data og formidling af disse indgår i denne samarbejdsproces, og formålet er at gøre det muligt at indføre EU-regler og EU-praksis inden for det statistiske område. Dataene er i videst mulige omfang indsamlet under anvendelse af EU-definitioner og -standards, som somme tider afviger fra national praksis. Dette kan i nogle tilfælde give anledning til forskelle mellem dataene i dette bilag og de data, der er anført andre steder i dokumentet, og som generelt er baseret på de enkelte ansøgerlandes opdaterede besvarelse af det spørgeskema, som de modtog i april 1996. Fuldkommen kompatibilitet med EU's statistiske normer, og dermed fuld sammenlignelighed med data for EU, kan endnu ikke garanteres, især ikke med hensyn til de data, der ikke er leveret gennem Eurostat, men direkte af det pågældende land. Metodologiske bemærkninger om indhold eller særlige aspekter vedrørende de statistiske data i dette bilag er anført, hvis sådanne foreligger. Dataene bygger på de oplysninger, der forelå i maj 1997.

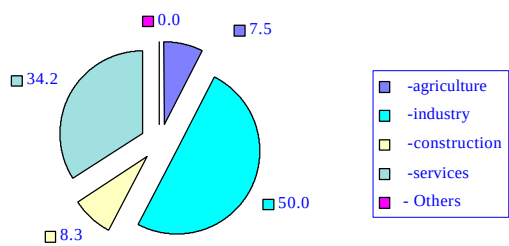
BASISOPLYSNINGER

	1990	1992	1993	1994	1995
	1000 hektar				
Areal			7886	7887	7887
	i 1000				
Befolkning (ved periodens udgang)					
- I alt		10326	10334	10333	10321
- Kvinder			5311.7	5311.2	5305
- Mænd			5022.3	5021.8	5016
	pr. km ²				
Befolkningstæthed		131	131	131	131
	i % af den samlede befolkning				
Befolkning i byerne		69.6	67.5	74.7	74.7
	pr. 1000 indbyggere				
Dødsquotient		11.7	11.5	11.4	11.4
Fødselsquotient		11.8	11.7	10.3	9.3
Indkomst og BNP pr. indbygger	europæisk regningsenhed (ECU)				
-Gennemsnitlig månedsløn pr. arbejdstager					235
-BNP pr. indbygger					3491
Produktionsstruktur: bruttoværditilvækst efter brancher	% af samlet bruttoværditilvækst				

-landbrug	7.5				5.2
-industri	50.0				34.1
-bygge- og anlægsvirksomhed	8.3				7.3
-tjenesteydelser	34.2				53.4

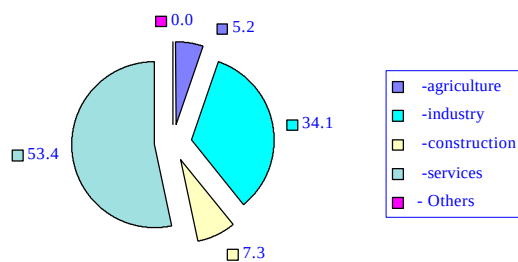
Bruttoværditilvækst efter branche, 1990

share of branch GVA in 1990

Bruttoværditilvækst efter branche, 1995

share of branch GVA in 1995

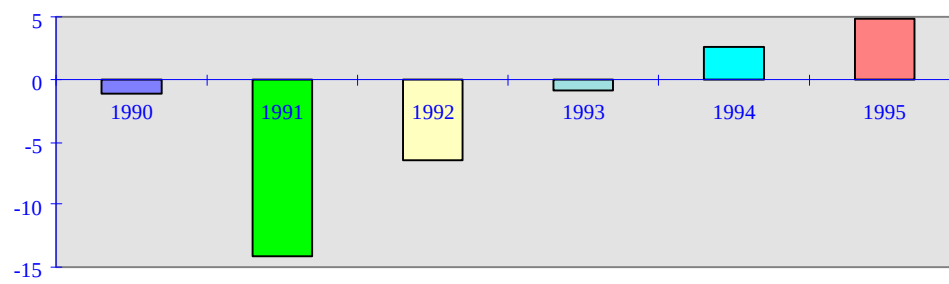

- agriculture = landbrug - industry = industri - construction = bygge- og anlægsvirksomhed - services = tjenesteydelser - others = andet

NATIONALREGNSKAB

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
	mio., national valuta					
Bruttonationalprodukt (i løbende priser)	567300	716600	791000	1096807	1139221	1252100
	mia. ECU					
Bruttonationalprodukt (i løbende priser)				32.1	33.3	36.1
	i købekraftstander pr. indbygger					
Bruttonationalprodukt				8749.0	9698.0	9410.0
	%ændring i forhold til forudgående år					
Bruttonationalprodukt	-1.2	-14.2	-6.4	-0.9	2.6	4.8
Udgifter til konsum	4.9	-22.8	8.9	2.0	3.0	3.4
-husholdninger og NPIH'er	6.7	-28.5	15.1	2.9	5.4	6.1
-offentlig forvaltning og service	0.9	-9.0	-3.1	-0.1	-2.6	-3.7
Faste bruttoinvesteringer	-2.1	-17.7	8.9	-7.7	17.3	16.1
Eksport af varer og tjenester			6.8	7.5	0.2	7.9
Import af varer og tjenester			22.0	10.4	7.8	19.2
	i % af bruttonationalproduktet					
Udgifter til konsum	69.9	63.3	71.3	69.8	67.6	76.7
-husholdninger og NPIH'er	50.6	44.8	50.9	48.1	46.4	57.3
-offentlig forvaltning og service	19.4	18.5	20.4	21.7	21.2	19.4
Faste bruttoinvesteringer	28.6	29.9	28.2	27.5	27.5	31.0
Eksport af varer og tjenester		57.5	53.4	51.5	51.4	59.3
Import af varer og tjenester		50.7	54.1	50.2	52.8	63.8

BNP, ændringer i forhold til forudgående år i %

Udgifter til konsum Husholdningers og NPIH'ers udgifter til konsum omfattede i 1990-1991 ikke NPISH. Den offentlige forvaltnings og service's udgifter til konsum omfattede i 1990-1991 NPISH'er.

VIGTIGSTE ØKONOMISKE INDIKATORER

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Inflationstakt	procentmæssig ændring i forhold til forudgående år						
	9.7	56.5	11.1	20.8	10	9.1	8.8
	forudgående år = 100						
Mængdeindeks for industriproduktion				94.7	102.1	109.2	106.8
Mængdeindeks for landbrugsproduktionen, brutto				97.7	94.0	105.0	
Arbejdsløshed (ILO's metode)	i % af arbejdsstyrken						
- I alt				3.9	3.8	3.6	3.4
- under 25 år					7.7	6.8	6.1
- 25 år og derover					3	2.9	2.9
Udlandsgæld, brutto	i mia. USD						
				4.548	5.838		
Betalingsbalance	i mio. USD						
-Eksport af varer				12997.2	14016.4	21462.4	21702.5
-Import af varer				-13308.9	-14905.3	-25140.3	-27674.3
-Handelsbalance				-311.8	-888.8	-3677.8	-5971.8
-Tjenester, netto				1010.7	733.0	1842.0	1785.1
-Indkomst, netto				-117.4	-20.2	-105.7	-679.9
-Saldo på betalingsbalancens løbende poster				669.2	-49.7	-1369.1	-4476.4
-Kapitalkonto og finansiel konto (ekskl. reserver)				2470.0	3371.1	8232.6	4072.3
-Reserveaktiver				-3029.3	-2371.6	-7458.1	828.0

Inflationstakt: Procentmæssig ændring af årsgennemsnittet i det forudgående år - indeks uden udelukkelse (data baseret på nationale forbrugerprisindekser, der ikke altid er helt sammenlignelige)

Mængdeindeks for industriproduktion: Industriproduktion omfatter råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed samt elektricitets-, gas- og vandforsyning (i henhold til hovedafdeling C, D og E i NACE). I 1993-94 er indeks for den samlede industriproduktion baseret på udtømmende undersøgelser i virksomheder med 25 eller flere ansatte, fra 1995 med 100 eller flere ansatte; og på skøn på grundlag af kvartalsvise stikprøveundersøgelser af virksomheder med indtil 24 (eller 99) ansatte og fysiske personer - håndværkere ikke optaget i erhvervsregisteret. Brancheindeksene dækker imidlertid kun virksomheder med 25 eller flere ansatte indtil udgangen af 1994 og fra 1995 virksomheder med 100 eller flere ansatte.

Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto: Indeksene baseres på evaluering af alle individuelle produkter inden for bruttolandbrugsproduktionen. Faste priser er angivet med udgangspunkt i 1989.

Arbejdsløshed (ILO-metoden): Procentdel arbejdsløse i arbejdsstyrken. Denne procentsats udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen under anvendelse af følgende ILO-definitioner og -henstillinger,

Arbejdsstyrke: beskæftigede og arbejdsløse i overensstemmelse med nedenstående ILO-definitioner.

Beskæftigede: alle personer på 15 år og derover, som i referenceperioden arbejdede mindst en time mod løn eller andet vederlag som arbejdstagere, iværksættere, deltagere i kooperativer eller medhjælpende familiemedlemmer. **Personer i de væbnede styrker og kvinder, der har orlov for at passe børn, er medregnet.**

Arbejdsløse: alle personer på 15 år og derover, som opfylder alle tre betingelser i ILO's definition af arbejdsløse: (i) være uden arbejde, (ii) aktivt søge arbejde og (iii) være klar til at påbegynde et arbejde inden for en periode på fjorten dage

Personer, der aftjener værnepligt, tæller ikke med som beskæftigede, mens kvinder med supplerende orlov til børnepasning tæller med.

Udlandsgæld, brutto: Dataene stammer fra OECD's statistikker over udlandsgæld (External Debt Statistics).

Betalingsbalance: Dataene er udledt af IMF's database, og det kan ikke garanteres, at de er kompatible med de tilsvarende EU-statistikker. Betalingsbalancen opstilles dog i det væsentligste i henhold til IMF-standarder. Balancen for varehandel er i overensstemmelse med betalingsbalanceprincipperne. Eksport og import er angivet FOB. Nettoindkomst omfatter indkomst fra direkte investeringer, porteføljainvesteringer og andre investeringer samt aflønning af arbejdstagere. Saldo på betalingsbalancens løbende poster er opgjort i henhold til definitionen i IMF's 5. håndbog, kapitaloverførsler indgår ikke. **-Reserveaktiver** Reserveaktiver: ændringer i reserveaktiver i årets løb; (+) angiver en stigning, (-) angiver et fald.

UDENRIGSHANDEL

	1992	1993	1994	1995	1996
Import og eksport (løbende priser)	i mio. USD				
- Import		12860	14971	25265	27824
- Eksport		13206	14255	21657	21918
- Handelsbalance		346	-716	-3608	-5906
Mængdeindeks for udenrigshandelen	forudgående år = 100				
- Import		106.7	114.2	123.7	109.6
- Eksport		119.1	102.6	105.7	100
Importstruktur i henhold til SITC (løbende priser)	i % af samlet import				
- (0+1) næringsmidler, levende dyr, drikkevarer og tobak	7.5	7.3	8.2	6.3	6.5
- 2 råstoffer, ikke spiselige	5.8	5	4.9	4.5	3.7
- 3 mineralske brændsels- og smørestoffer	15.5	11.1	10	7.8	8.7
- 4 animalske og vegetabiliske olier mv.	0.3	0.4	0.4	0.3	0.3
- 5 kemikalier og kemiske produkter	9.8	12.1	13.1	11.8	11.8
- 6 bearbejdede varer, hovedsagelig opdelt efter materiale	10.3	15.9	16.5	20.3	19.3
- 7 maskiner og transportmidler	41.5	36.1	35	37.1	38.2
- 8 forskellige bearbejdede varer	9.3	11.7	11.9	11.9	11.5
- 9 varer i.a.n.	0	0.4			
Eksportstruktur i henhold til SITC (løbende priser)	i % af samlet eksport				
- (0+1) næringsmidler, levende dyr, drikkevarer og tobak	8.8	7.8	6.5	5.6	5.1
- 2 råstoffer, ikke spiselige	6.5	6.1	6.8	5.2	4.7
- 3 mineralske brændsels- og smørestoffer	5.7	6.2	5.7	4.3	4.5
- 4 animalske og vegetabiliske olier mv.	0.1	0.2	0.3	0.2	0.2
- 5 kemikalier og kemiske produkter	9.2	9.5	10	9.3	9.1
- 6 bearbejdede varer, hovedsagelig opdelt efter materiale	32.3	29.9	30.5	32.2	28.8
- 7 maskiner og transportmidler	25.4	27.6	25.9	30.4	32.7
- 8 forskellige bearbejdede varer	12	12.7	14.3	12.8	14.9
- 9 varer i.a.n.					

Prisindeks for udenrigshandelen

forudgående å = 100				
- Import	98.8	100.6	104	102.8
- Eksport	102.3	103.9	104.6	103.5

Import og eksport (løbende priser), mængdeindeks for udenrigshandelen og udenrigshandelens struktur i henhold til SITC (løbende priser): Dataene omfatter ikke direkte re-eksport, handel med tjenesteydelser og handel med toldfrie områder samt licenser, knowhow og patenter. Dataene er baseret på det særlige handelssystem og opdateres regelmæssigt. For 1994: anvendes den metodologi, der blev anvendt indtil udgangen af 1995. Fra 1995 anvendes den metodologi, der har været anvendt siden 1. januar 1996.:

Handelsklassifikationer: Den Tjekkiske Republik anvender en vareklassifikation i henhold til Den kombinerede nomenklatur. **Import** angives FOB og registreres på den dato, hvor varerne frigives. **Eksport** angives FOB og registreres på den dato, hvor varerne passerer toldgrænsen. Toldstatistikkerne anvendes til at kontrollere dataene for udenrigshandelen. Eurostat har ved omregningen fra nationale valutaer til USD anvendt de årlige gennemsnitskurser fra Den Internationale Valutafond (IMF).

Prisindeks for udenrigshandelen Prisindeks er beregnet efter "enhedsværdimetoden".

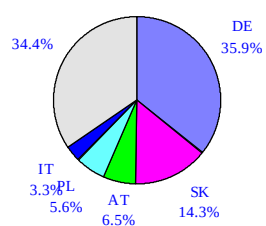
UDENRIGSHANDEL

	1992		1993		1994		1995		1996		
Import fordelt på vigtigste handelspartnere (løbende priser)	i % af samlede import										
	1. partner	DE	26.3	DE	25.4	DE	25.5	DE	25.8	DE	29.8
	2. partner	RU	20.2	SK	17.4	SK	14.2	SK	13.1	SK	9.6
	3. partner	AT	9.1	RU	9.8	RU	8.4	RU	8.9	RU	7.4
	4. partner	US	5.4	AT	7.8	AT	8.1	AT	6.9	IT	5.9
	5. partner	IT/FR	4.7	IT	4.7	IT	5.1	IT	5.8	AT	5.7
	andre		29.6		34.9		38.7		39.5		41.6
Eksport fordelt på vigtigste handelspartnere (løbende priser)	i % af samlede eksport										
	1. partner	DE	33.3	DE	26	DE	29.4	DE	31.8	DE	35.9
	2. partner	RU	8.5	SK	21.5	SK	16.4	SK	16.2	SK	14.3
	3. partner	AT	7.4	AT	6	AT	7.1	AT	6.5	AT	6.5
	4. partner	IT	5.7	IT	5	IT	4.4	PL	5.4	PL	5.6
	5. partner	PL	5	RU	4.5	RU	3.9	IT	4	IT	3.3
	andre		40.1		37		38.8		36.1		34.4

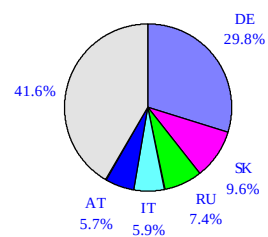
Eksport fordelt på vigtigste handelspartnere 1996

Import fordelt på vigtigste handelspartnere 1996

Structure of export by main partners
in 1996

Structure of import by main partners
in 1996

AT	Østrig	PL	Polen
DE	Tyskland	RU	Den Russiske Føderation
FR	Frankrig	SK	Slovakiet
IT	Italien	US	USA

SOCIALE INDIKATORER

	1991	1992	1993	1994	1995
Befolkning pr. 1. januar	1 000				
	10304.61	10312.55	10325.7	10334	10333
Aldersfordeling pr. 1 Januar 1995	i % af den samlede befolkning				
0_14 år					18.9
15_24 år					16.5
25_44 år					27.9
45_64 år					23.6
65 år og derover					13.1
	antal i alt				
Levendefødte	129354	121705	121025	106618	
Dødsfald	124290	120337	118185	117497	
Spædbørnsdødelighed					
- Under 1 år	1343	1204	1020	847	
- Dødfødte	496	437	445	336	
Vielser	71973	74060	66033	58440	
Skilsmisser	29366	28572	30227	30939	
	pr. 1000 indbyggere				
Vielseskvotient, brutto	7	7.2	6.4	5.7	5.3
Skilsmissekvotient, brutto	2.9	2.8	2.9	3.0	3.0
Naturlig tilvækst	0.5	0.1	0.3	-1.1	
Nettoindvandring	0.3	1.2	0.5	1	
Samlet befolkningstilvækst	0.8	1.3	0.8	-0.1	
Samlet fertilitet	1.86	1.70	1.70	1.40	
Spædbørnsdødelighed	10.38	9.89	8.40	7.90	7.7
Dødelighed i sent fosterstadium	3.82	3.58	3.66	3.14	
Middellevetid	ved fødsel				
- Mænd		68.7	69.3	69.5	70

- Kvinder		76.6	76.4	76.6	76.9
Middellevetid	ved 65 år				
- Mænd					12.7
- Kvinder					16.2

Spædbørnsdødelighed: Data for 1994: Børn født i 1993 og 1994 og døde i 1994, før de fyldte 1 år.

Spædbørnsdødelighed (pr. 1.000 indbyggere): Data for 1994: Børn født i 1993 og 1994 og døde i 1994, før de fyldte 1 år.

ARBEJDSMARKEDET

	1993	1994	1995	1996
Den erhvervsaktive del af befolkningen (ILO-metoden)	i % af befolkningen på 15 år og derover			
	63.3	63.3	62.8	62.6
Gennemsnitligt antal beskæftigede	1 000			
	3420	3369	3123	3030
Arbejdsløshedsprocent efter alder (ILO-metoden)	i % af arbejdsstyrken			
- i alt	3.9	3.8	3.6	3.4
- under 25 år		7.7	6.8	6.1
- 25 år og derover		3	2.9	2.9
Registreret arbejdsløshed (periodens udgang)	i % af den erhvervsaktive befolkning			
	3.5	3.2	2.9	3.5

	1993	1994	1995	1996
Gennemsnitsindeks for lønnet beskæftigelse efter NACE	forudgående år = 100			
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	82.5	87.4	80.2	95.3
- Råstofudvinding	91.1	90.1	89.5	92.3
- Fremstillingsvirksomhed		95.3	88.7	96.4
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand		102.7	97.5	98.2
- Bygge- og anlægsvirksomhed		104.5	100.2	98.7
- Transport, oplagingsvirksomhed og kommunikation		96.6	98.7	98.9
Indeks for nominelle månedslønninger efter NACE				
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	119.6	115	117.3	113.9
- Råstofudvinding	117	113.2	114.8	115.8
- Fremstillingsvirksomhed	123.8	117.3	118.4	117.5
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	121.5	117.3	118.8	119.1
- Bygge- og anlægsvirksomhed	130	116.7	115.9	114
- Transport, oplagingsvirksomhed og kommunikation	123.3	120	121.1	118.8
Indekser for månedslønninger				
- nominelle lønninger	125.3	118.5	118.5	118
- reallønninger	103.7	107.7	108.6	108.5

Den erhvervsaktive del af befolkningen (ILO-metoden): Arbejdsstyrkens procentmæssige andel af befolkningen på 15 år eller derover. Procentsatsen udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen under anvendelse af følgende ILO-definitioner og -henstillinger.

Arbejdsstyrke: beskæftigede og arbejdsløse i overensstemmelse med nedenstående ILO-definitioner.

Beskæftigede: alle personer på 15 år og derover, som i referenceperioden arbejdede mindst en time mod løn eller andet vederlag som arbejdstagere, iværksættere, deltagere i kooperativer eller medhjælpende familiemedlemmer. **Personel i de væbnede styrker og kvinder, der har orlov for at passe børn, er medregnet.**

Arbejdsløse alle personer på 15 år og derover, som opfylder alle tre betingelser i ILO's definition af arbejdsløse: (i) være uden arbejde, (ii) aktivt søge arbejde og (iii) være klar til at påbegynde et arbejde inden for en periode på fjorten dage.

Arbejdsløshed (ILO-metoden): Denne procentsats udledes af arbejdsstyrkeundersøgelsen (LFSS) under anvendelse af ILO-definitioner og -henstillinger (se ILO-definitionerne ovenfor).

Personer, der aftjener værnepligt, tæller ikke med som beskæftigede, mens kvinder med supplerende orlov til børnepasning tæller med.

Gennemsnitsindeks for lønnet beskæftigelse efter NACE: Dataene for erhvervssektoren dækker virksomheder med 25 eller flere ansatte, fra første kvartal 1995 inden for industri, handel, catering og hotelvirksomhed med 100 eller flere ansatte. **Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.**

Registreret arbejdsløshed (periodens udgang): Registreret arbejdsløshed i procent - registrerede arbejdsløse i procent af den civile erhvervsaktive befolkning, baseret på arbejdsstyrkeundersøgelsen. Indtil første kvartal 1994 er den erhvervsaktive befolkning baseret på administrative registre (ekskl. de væbnede styrker); fra andet kvartal 1994 omfatter den erhvervsaktive befolkning personer i beskæftigelse (inkl. de væbnede styrker) på grundlag af arbejdsstyrkeundersøgelsen samt registrerede arbejdsløse.

Indekser for månedslønninger: Indeksene for månedlige **real lønninger** afledes af indeksene for de nominelle **bruttolønninger** divideret med forbrugerprisindekset. Dataene for erhvervslivet dækker virksomheder med 25 eller flere ansatte, fra første kvartal 1995 inden for industri, handel, catering og hotelvirksomhed med 100 eller flere ansatte. **Dataene omfatter også alle budgetfinansierede og subsidierede organisationer, ligesom personer med bijob er inkluderet. Personel i de væbnede styrker, lærlinge, arbejdstagere på børnepasningsorlov eller supplerende børnepasningsorlov er ikke medregnet.**

OFFENTLIGE FINANSER

	1990	1991	1992	1993	1994	1995
Det offentlige budget	i mio. nationale valutaenheder					
- Det offentlige indtægter				385.03	425.63	486.50
- Tilskud						
- Den statslige forvaltnings konsoliderede udgifter				383.32	441.21	499.36
- Den offentlige forvaltnings konsoliderede udgifter				445.12	521.27	596.35
Den statslige forvaltnings konsoliderede underskud/overskud				1.71	-15.58	-12.86
- Den offentlige forvaltnings underskud/overskud				3.97	-14.38	-15.77
Det offentlige budget	i % af bruttonationalproduktet					
- Den statslige forvaltnings konsoliderede udgifter				42.1	42.5	41.2
- Den offentlige forvaltnings konsoliderede udgifter				48.9	50.2	49.2
- Den statslige forvaltnings konsoliderede underskud/overskud				0.2	-1.5	-1.1
- Den offentlige forvaltnings underskud/overskud				0.4	-1.4	-1.3

Det offentlige budget: Disse data vedrører den statslige forvaltning og den offentlige forvaltning som offentliggjort i *Government Finance Statistics Yearbook (1996) (GFSY)*; også data for landet som helhed er inkluderet i *GFSY*.

Da *GFSY* ikke indeholder statistikker for den offentlige forvaltning som helhed, men kun for de forskellige niveauer inden for denne, er de konsoliderede data, der angives her, beregnet på grundlag af data fra den statslige forvaltning og den kommunale forvaltning, og ved konsolideringen er der justeret for identificerede overførsler inden for det offentlige.

Selv om statistikkerne dækker data vedrørende den statslige forvaltning og den kommunale forvaltning offentliggjort i *GFSY*, er det muligt, at dækningen er ikke fuldstændig, hvis nogle enheder inden for statslig forvaltning eller kommunal forvaltning ikke indgår. Et mål for, hvor udtømmende dækningen er, kan opnås ved at sammenligne anmærkningen om dataenes dækning ([note on the coverage of data](#)) for de enkelte lande i *GFSY* med fortegnelsen over enheder inden for den statslige forvaltning og den kommunale forvaltning.

Det bør bemærkes, at det underskud/overskud, der anvendes her, svarer til indtægter og tilskud minus udgifter, og at låntagning minus tilbagebetaling af lån ikke indgår (se nedenfor).

Den nettoficering af overførsler inden for det offentlige, der er foretaget i tabellerne, er begrænset til løbende overførsler og kapitaloverførsler, som består af identificerede tilskud og løbende subsidier og kapitalsubsidier fra ét niveau inden for det offentlige til et andet. Andre former for transaktioner mellem niveauer inden for det offentlige som f.eks. skatteindbetalinger og socialsikringsbidrag samt gensidig køb af varer og tjenester, der normalt ikke klassificeres som overførsler inden for det offentlige, er ikke blevet elimineret ved konsolideringen. Endelig er det uklart, om manglende data for løbende overførsler og kapitaloverførsler skyldes, at der ingen overførsler har fundet sted, eller at der ikke findes data for sådanne; i alle de tilfælde, hvor der ikke foreligger data, er det blevet antaget, at ingen overførsler har fundet sted.

a. **Udgifter** omfatter den offentlige forvaltnings kontantudgifter til løbende transaktioner med varer og tjenester, kapitalgoder, renter samt løbende overførsler og kapitaloverførsler, men omfatter ikke transaktioner, der ikke foregår kontant.

b. **Underskud/overskud** svarer til kontantindtægter og kontanttilskud minus kontantudgifter. Den metode til opgørelse af underskud/overskud afviger fra den, der anvendes i *GFS*, hvor underskud/overskud er lig kontantindtægter og kontanttilskud minus kontantudgifter og minus netto-fordringserhvervelse. Denne udelukkelse af netto-fordringserhvervelse (der i *GFS*-metodologien består af operationer i finansielle aktiver og passiver til specifikke formål i forbindelse med forskellige initiativer, snarere end til likviditetsformål) betyder, at angivelsen af underskud/overskud i dette dokument ligger tættere på, hvad der i nationalregnskabet forstås ved netto-fordringserhvervelse. Som følge af denne udelukkelse indgår indtægterne fra privatiseringer (i *GFS*-metodologien klassificeret som tilbagebetalinger) heller ikke i beregningen af underskud/overskud i tabellerne (og bidrager derfor ikke til at reducere underskuddet).

FINANSSEKTOREN

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996
Monetære aggregater	mia. (10 ⁹) USD						
- Pengeforsyning: M1				12.01	15.04	17.04	17.39
- Quasipenge				12.03	15.99	22.04	23.61
Samlede reserver (ekskl. guld, periodens udgang)	mio. (10 ⁶) USD						
				3789	6145	13843	12297
Gennemsnitlige kortfristede rentesatser	% pr. år						
- udlån				14.07	13.12	12.8	12.54
- indlån				7.03	7.07	6.96	6.79
Officiel diskonto (periodens udgang)					8.5	9.5	10.5
Vekselkurser i forhold til USD	1 USD = ...CZK						
Gennemsnit for perioden				29.153	28.785	26.541	27.145
Periodens udgang				29.955	28.049	26.602	27.332
Vekselkurser i forhold til ECU	1 ECU = ...CZK						
Gennemsnit for perioden				34.138	34.240	34.716	34.715
Periodens udgang				33.420	34.501	34.961	34.247

Monetære aggregater: *Pengeforsyning (M1)*: Inkluderer anfordringsindskud og valuta uden for bankerne. *Quasipenge (QM)*: Inkluderer tidsindskud og indlån i fremmed valuta. Eurostat har konverteret de nationale valutaer til USD på grundlag af IMF's årlige kurser ved periodens udgang.

Samlede reserver (ekskl. guld, periodens udgang): Statistikken for de officielle valutareserver er udledt af IMF's månedlige publikation *International Financial Statistics (IFS)*. Samlede reserver (ekskl. guld) defineres som summen af centralbankernes beholdninger af fremmed valuta og andre (brutto) fordringer på ikke-residente; denne definition udelukker fordringer på residente i udenlandsk valuta. I henhold til definitionen beregnes de officielle valutareserver til den gældende markedskurs ved den pågældende periodes udløb. De samlede reserver (ekskl. guld), der offentliggøres i IFS, kan være forskellige fra de tal, der offentliggøres af de nationale myndigheder. Nogle af de faktorer, der kan give anledning til forskelle, er vurderingen af reservestillingen i IMF samt forskellig behandling af fordringer i ikke-konvertible valutaer.

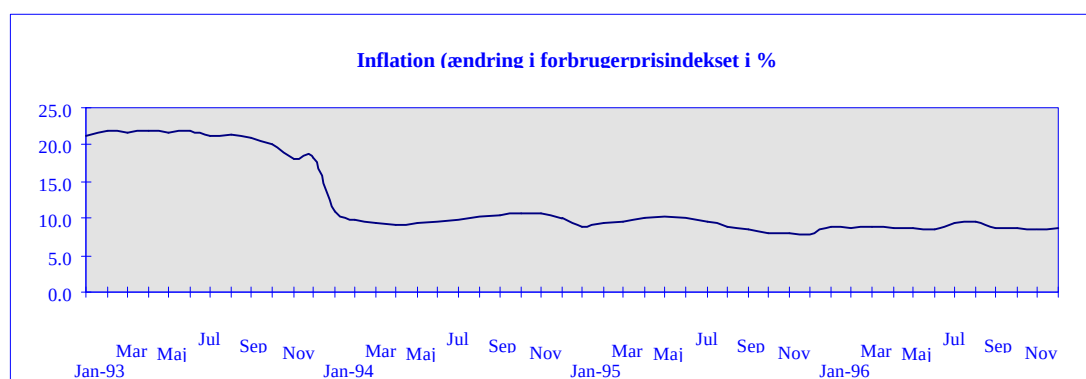
Vekselkurser i forhold til USD: valutakurserne fra IMF som offentliggjort i publikationen: "Statistiques Financières Internationales".

Gennemsnitlige kortfristede rentesatser: Dataene er hentet fra IMF's månedlige publikation *International Financial Statistics (IFS)*. De gennemsnitlige udlåns- og indlånsrenter er gennemsnit over en periode. *Udlånsrenten* er normalt den gennemsnitlige rentesats, der kræves af den indberettende bank for udlån. *Indlånsrenten* er den gennemsnitlige rente for anfordringsindskud og tidsindskud eller den gennemsnitlige rente for tidsindskud. Disse satser er ikke altid direkte sammenlignelige mellem landene, idet de indberettende bankers repræsentativitet og vægtningsystemerne kan være forskellige.

INFLATION (udviklingen over 12 måneder)

Ændring i forbrugerprisindekset i % for den pågældende måned sammenlignet med samme måned året før (t/t-12)

	Jan	Feb	Mar	Apr	Maj	Jun	Jul	Aug	Sep	Okt	Nov	Dec
1993	21.2	21.9	21.8	22.0	21.7	21.8	21.2	21.5	20.9	20.0	18.0	18.3
1994	11.0	9.7	9.4	9.1	9.3	9.6	9.7	10.2	10.5	10.7	10.6	10.1
1995	8.9	9.4	9.5	10.1	10.2	10.0	9.6	8.9	8.6	8.1	8.1	7.8
1996	8.9	8.6	8.9	8.6	8.7	8.4	9.4	9.6	8.8	8.6	8.6	8.6

Inflation (udviklingen over 12 måneder): Inflationstakten (udvikling over 12 måneder) er den procentuelle ændring i forbrugerprisindekset for den pågældende måned i forhold til samme måned året før. Inflationstakten er baseret på nationale forbrugerprisindeks, som ikke fuldt ud kan sammenlignes mellem ansøgerlandene eller med indeks baseret på EU's harmoniserede forbrugerprisindeks (HICP) (forskellige metoder, begreber og praksis ved beregning af forbrugerprisindeks).

INDUSTRI

	1993	1994	1995	1996
BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser)	i % af bruttonationalproduktet			
- Råstofudvinding	3.7	2.8	2.4	2.2
- Fremstillingsvirksomhed	26.7	26.3	26.6	26.6
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	6.6	5.7	5.1	5
Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE	forudgående år = 100			
- I alt	94.7	102.1	109.2	106.8
- Råstofudvinding	92.9	100.6	98.6	105
- Fremstillingsvirksomhed	92.3	100.1	108.2	105.5
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand	95.2	97.2	103.4	102.5

	1993Q1	1993Q2	1993Q3	1993Q4	1994Q1	1994Q2	1994Q3	1994Q4
Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE	tilsvarende periode forudgående år = 100							
- I alt		96	93	95	99	101.6	106.2	102.6
- Råstofudvinding		92	93	96	98	97.6	106.4	101.3
- Fremstillingsvirksomhed		94	90	91	98	100.6	102.9	99.3
- Produktion og distribution af elektricitet, gas og vand		95	97	99	88	96.3	94.8	110.6

1995Q1	1995Q2	1995Q3	1995Q4	1996Q1	1996Q2	1996Q3	1996Q4
tilsvarende periode forudgående år = 100							
108.2	107.4	107.6	113.2	109.7	106.6	109.1	102.6
97.1	95.6	100.5	101.0	110.1	102.4	114	95.5
106.4	105.8	106.7	113.7	107.4	105	108.9	101.3
102.9	104.3	101.8	104.3	109.8	97.9	105.9	96.9

BNP-struktur efter økonomiske aktiviteter (NACE, løbende priser): beregnet i **faktorpriser**.

Mængdeindeks for industriproduktionen efter NACE: Industriproduktion omfatter råstofudvinding, fremstillingsvirksomhed samt elektricitets-, gas- og vandforsyning (i henhold til hovedafdeling C, D og E i NACE). I 1993-94 er indeks for den samlede industriproduktion baseret på udtømmende undersøgelser i virksomheder med 25 eller flere ansatte, fra 1995 med 100 eller flere ansatte; og på skøn på grundlag af kvartalsvise stikprøveundersøgelser af virksomheder med indtil 24 (eller 99) ansatte og fysiske personer - håndværkere ikke optaget i erhvervsregisteret. Brancheindeksene dækker imidlertid kun virksomheder med 25 eller flere ansatte indtil udgangen af 1994 og fra 1995 virksomheder med 100 eller flere ansatte.

INFRASTRUKTUR

	1991	1992	1993	1994	1995
	i km per 1000 km ²				
Jernbanenet	119.9	119.7	119.8	119	120
Jernbanetransport	i mio. ton eller passagerer -km				
- gods			25579	24401	25459
- passagerer			8548	8481	8023
	pr. 1000 indbyggere				
Antal telefonabonnenter	303	314	324	342	360
	indbyggere				
Antal indbyggere pr. personbil	4.2	4.1	3.5	3.5	3.3

LANDBRUG

	1992	1993	1994	1995	1996
Arealanvendelse	i 1000 hektar				
- I alt	7886	7887	7887	7887	7887
- landbrugsarealer	4283	4282	4281	4280	
- skov	2629	2629	2630	2630	
- dyrkede arealer	3175	3173	3158	3143	
- permanente græsange og engarealer	872	873	886	902	
Landbrugsarealer efter ejendomsforhold	i % af landbrugsarealer				
- statsvirksomheder		14	4.5		
- kooperativer		49.6	41.9		
- andet		36.4	53.6		

	1992	1993	1994	1995	1996
Andel af BNP	i % af bruttonationalproduktet				
- Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri (NACE A+B)		6.5	5.8	5.2	5
	forudgående år = 100				
Mængdeindeks for landbrugsproduktionen, brutto		97.7	94	105	99.8
Vigtigste afgrøder efter areal	i 1000 hektar				
- Korn	1589	1607	1660	1580	1583.1
- heraf hvede	759	783	812	832	799
- Kartoffler	111	105	77	78	85
- Sukkerroer	125	107	91	94	104
- Foderroer	10	12	12	12	
Vigtigste afgrøder efter høstudbytte	i 100 kg/hektar				
- Korn	41.3	40.3	40.8	41.8	42.0
- heraf hvede	45.0	42.2	45.7	46.0	46.7
- Kartoffler	177.4	228.2	159.9	170.5	211.8
- Sukkerroer	309.7	402.6	356.0	394.9	415

- Foderroer	339.0	445.8	353.5	374.9	377.3
-------------	-------	-------	-------	-------	-------

	1992	1993	1994	1995	1996
Salg eller indkøb af husdyr til slagting	i 1000 ton levende vægt				
- svin	536.1	582.2	515	565.8	607
- kvæg	402.8	390.3	313.3	322.9	310.4
- fjerkræ	153.2	113.3	109.9	140	132.1
Husdyravl (periodens udløb)	antal pr. 1000 hektar landbrugsareal				
- kvæg		523	474	465	445
- heraf køer		200	179	178	168
- får		50	45	29	26
	antal pr. 1000 hektar dyrket areal				
- svin		1287	1220	1210	1290
- heraf søer		93	92	97	

Andel af BNP er beregnet til **faktorpriser**.

Mængdeindeks for landbrugsproduktion, brutto: Indeksene baseres på evaluering af alle individuelle produkter inden for bruttolandbrugsproduktionen. Faste priser er angivet med udgangspunkt i 1989.

Salg eller indkøb af husdyr til slagting Dataene gælder for **salg** af de vigtigste landbrugsprodukter.